Богдана Фільц
Переливи барв
двадцять солоспівів
на вірші українських поетів
для голосу з фортепіано

Богдана Фільц

ПЕРЕЛИВИ БАРВ

ДВАДЦЯТЬ СОЛОСПІВІВ НА ВІРШІ УКРАЇНСЬКИХ ПОЕТІВ

для голосу з фортепіано

Дрогобич
Пóсвіт
2020

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка як навчальний посібник (протокол № 8 від 18 червня 2020 р.)

УДК 786.2.087.4
Ф 57

Фільц Богдана. Переливи барв. Двадцять солоспівів на вірші українських поетів: для голосу з фортепіано. Навчальний посібник / Редактори-упорядники: Олександра Німилович, Дзвенислава Василик. – Дрогобич: Пóсвіт, 2020. – 108 с.

Ф 57

ISMN 979-0-707537-68-8

Навчальний посібник педагогічного репертуару написано відповідно до програм навчальної дисципліни “Фортепіано” для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). До посібника ввійшли вокальні твори з фортепіанним супроводом сучасної української композиторки Богдани Фільц на вірші: Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, П. Тичини, М. Рильського, С. Гординського, О. Маландія, Б. Терещенка, С. Майданської, А. Канич. Це солоспіви для голосу і фортепіано, створені у 1958-2019 роках. Кілька композицій публікуються у виданні вперше: «Липи», «Вечір», «Передосіннє», «Преславна Приснодіво Богородице», «Оберіг», «Гей над горою стоїть верба», «Ой не крийся, природо, не крийся», «Вербова гілка», «Десь шляхами Вкраїни», «Зерно землі», «Скриня», «Журавлині пісні», «Ах, скільки радості, коли ти любиш землю». Вступна стаття редактора-упорядника містить відомості про історію написання творів, подає музично-естетичний та виконавський аналіз композицій, що стануть добротним матеріалом у вихованні музикантів нових поколінь.

Видання адресоване студентам і викладачам вищих музичних та музично-педагогічних закладів освіти, виконавцям-вокалістам і піаністам, популяризаторам сучасної української вокальної і фортепіанної музики.

УДК 786.2.087.4

Редактори-упорядники:
Олександра Німилович
Дзвенислава Василик
Набір і редагування нотного тексту
Дзвенислава Василик

Рецензенти:

Степан Дацюк – директор Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, професор, заслужений працівник культури України

Людомир Філоненко – доктор філософії, завідувач кафедри музикознавства та фортепіано, доцент Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, член Національної спілки композиторів України

© Фільц Б., 2020
© Німилович О., ред., упоряд., вст. ст., 2020
© Василик Д., ред., упоряд., 2020
© Пóсвіт, 2020

ISMN 979-0-707537-68-8

ПЕРЕЛИВИ ПОЕТИЧНИХ, НАСТРОЄВИХ І МУЗИЧНИХ БАРВ У ВОКАЛЬНІЙ ТВОРЧОСТІ БОГДАНИ ФІЛЬЦ

У мистецькому доробку видатної композиторки сучасності Богдани Фільц серед симфонічних, фортепіанних, хорових, камерно-інструментальних творів широко представлені жанри камерно-вокальної музики. Серед основних підстав для такого зацікавлення мисткині вокальною музикою, передусім, на думку авторки монографії про творчість Б. Фільц, доктора мистецтвознавства Марії Загайкевич, постає: «природній нахил таланту: розвинений мелодичний хист і органічне відчуття виражальних можливостей одного з найдосконаліших інструментів – людського голосу»[1]. Як уже неодноразово зазначалося в наукових працях українських музикознавців, Б. Фільц завжди продумано, творчо й з великим чуттям краси поетичного тексту звертається до обраних віршів, у яких зачаровує композиторку, насамперед, глибина змісту, національний колорит, емоційність і близька світоглядна позиція.

Видатна українська композиторка Богдана-Марія Фільц народилася у Яворові на Львівщині, де й пройшло дитинство мисткині. Батько Богдани Михайло Фільц був адвокатом, відомим в Галичині юристом та громадським діячем. Мати – Ярослава (дівоче прізвище Рудницька) – закінчила філософський факультет Львівського університету, знала декілька мов (серед яких грецька і латинська). Талановита піаністка вміло поєднувала виховання чотирьох дітей (трьох дочок і сина) з педагогічною працею в Учительській жіночій семінарії сс. Василіанок та філії Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка в Яворові, діяльність якої була зініційована подружжям Фільців.

Як зазначила у монографії дослідниця творчості композиторки, доктор мистецтвознавства М. Загайкевич: «Сім'я Фільців належала до тих типових представників галицької інтелігенції, що були тісно пов'язані з національно-демократичним рухом, брали активну участь в різних патріотичних заходах і починаннях. Михайло Фільц 15 років очолював місцеве відділення «Українського Педагогічного товариства «Рідна Школа» – громадської організації, яка відіграла чільну роль в поширенні освіти серед українського населення Галичини, багато років обирався головою «Просвіти». За ініціативою адвоката створено етнографічний музей «Яворівщина», засновано в місті Торговельну школу. З 1930 по 1939 він був головою Музичного товариства ім. М. Лисенка, а з 1933 по 1939 – відповідальним редактором яворівського часопису «Українське слово», займався ще рядом інших суспільно важливих справ. Відданою помічницею в праці на громадській ниві була його дружина Ярослава.

Формування особистості, тим більше творчої, завжди починається з рідного дому, з цієї «малої батьківщини», почуття до якої проектується і на ставлення до всього оточуючого світу. Дитячі роки Богдани Фільц протікали в особливо злагодженій і піднесеній духовній атмосфері інтелігентської сім'ї. Назавжди вкарбу-

[1] Загайкевич М. Богдана Фільц. Творчий портрет. Київ-Тернопіль: Астон, 2003. С. 27.

валися в пам'ять гарний власний затишний будинок, розташований серед парку, розкішний квітник, родинні свята, веселі дитячі ігри»[2].

Привітний дім адвоката завжди відвідували знані гості: артисти мандрівної театральної трупи «Української Бесіди», композитори Станіслав Людкевич, Василь Барвінський, Антон Рудницький, Борис Кудрик, співаки Михайло Голинський, Андрій Поліщук, Михайло Дуда, Марія Сокіл, піаністки Галя Левицька, Іванна Шмериковська-Прийма та Володимира Божейко, скрипаль Євген Цегельський, артисти Володимир Блавацький, Леся Кривицька, Софія Стадникова і, звичайно, з Італії приїжджала близька родичка і всесвітньо відома співачка Соломія Крушельницька. Ці приємні миті творчої і патріотичної родинної атмосфери не забуваються й сьогодні. Однак початок сталінських репресій у 1939 році, переслідувань української інтелігенції, масових тюремних ув'язнень і висилок наклали трагічний слід й на щасливу родину Богдани Фільц: батько наприкінці 1939 року був заарештований органами НКВС і загинув десь в Бухарі; сім'ю «ворога народу» – трьох доньок і дружину заслано в Казахстан, де вона померла. Три сестри, повернувшись у 1945 році до Львова, після тяжких поневірянь вистояли, отримали добру освіту, розвинули свої таланти й досягли мети в житті – працювати для рідного народу.

Професійну музичну освіту Б. Фільц здобула у Львівській спеціальній музичній десятирічці (сьогодні ім. С. Крушельницької) клас фортепіано Д. Залеської, О. Бережницької, І. Крих (1951), на історико-теоретичному (1956) і композиторському (1958) факультетах Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка у професора С. Людкевича та в аспірантурі в Києві (1962) при Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (науковий керівник – академік Л. Ревуцький), де до 2015 року працювала на посадах молодшого, старшого і провідного наукового співробітника.

Б. Фільц – автор понад 500 наукових друкованих праць, зокрема 5 монографій: «Хорові обробки українських народних пісень» (1965), «Фортепіанна творчість В. С. Косенка» (1965), «Український радянський романс» (1970), «Художня самодіяльність на сучасному етапі» (у співавторстві, 1977), «Гармонія солоспіву» (1979), розділів в «Історії української музики» (тт. I, IV, V, II, друге видання 1989, 1992, 2004, 2009), численних статей у книгах і фахових виданнях, понад 200 статей в енциклопедіях.

Композиторський доробок мисткині повниться творами різних музичних жанрів: симфонічного, інструментального, камерно-вокального та хорового. Вона є автором понад 500 творів. Серед них – «Концерт для фортепіано з оркестром» (1958, видано 2010), «Верховинська рапсодія» для симфонічного оркестру (1961), «Диптих для скрипки і струнного оркестру» (2005), «Два духовні хорали» для струнного квартету (2004)», «Largo lamentoso», присвячене Скнилівській трагедії для двох фортепіано (2004), опера для дітей «Лісова школа» (2012), «Реквієм пам'яті Героїв Небесної сотні» (2014), п'єси для фортепіано, скрипки, гобоя, флейти, бандури, ксилофона та ін. інструментів, солоспіви, хорова музика,

[2] Загайкевич М. Богдана Фільц. Творчий портрет. Київ-Тернопіль: Астон, 2003. С. 5-6.

духовні твори, обробки народних пісень. Опубліковано 35 авторських збірників, серед яких 12 – пісні і хори для дітей: «Від льоду до льоду» (1965), «Смерічка» (1973), «Любимо землю свою» (1977), «Ладоньки» (1982), «Хорові акварелі» (1982), «Від зими до зими» (1983), «Весняний дзвін» (1987), «Жива криниця» (1998), «Світе тихий» (2000), «Сонце в жменьці» (2000), «Золоте весельце» (2007), «Зацвіла в долині» (2007), а також «Духовні хорові твори» (2005), Хорові кантати: «Любіть Україну», «Юнакові», «Пори року» (2012), Хорові твори на слова Тараса Шевченка (2014), хорові твори і солоспіви на вірші І. Франка «Шукай краси, добра шукай!» (2016), «Дві п'єси для скрипки і фортепіано» (2004), Вибрані твори для скрипки і фортепіано (2019) і твори для фортепіано: «Три п'єси на теми лемківських народних пісень» (1960), «Закарпатські новелети» (1966, 2010), «Твори для фортепіано» (1984), «Фортепіанні цикли» (2002), «Фортепіанні твори для дітей» (2011), «Музичні фрески» (2015), «Яворівські іграшки» (2017), цикли солоспівів на вірші О. Олеся «Срібні струни» (1999), Т. Шевченка «Наша дума, наша пісня...» (2004), Т. Савчинської-Латик «Солоспіви» (2007), Л. Костенко «Калина міряє коралі» (2014) і «Золота колиска» (2016), цикл солоспівів «Велети розкутого духу» (2017), одноголосі та двоголосі твори для дитячих хорових колективів «В твоїй душі багатство» (2016), багатоголосі твори для дитячих хорових колективів «Натхненна музикою і поезією» (2016). Крім цього Б. Фільц упорядковано і видано збірку хорових творів та вокальних ансамблів для дітей старшого шкільного віку «Земле моя» на вірші І. Франка (1985), а також збірку «В чарах кохання» (українські народні пісні про кохання (1998)).

Композиції Богдани Фільц широко виконуються в Україні та звучать на концертній естраді поза її межами – в Канаді, США, Південній Африці, Німеччині, Франції, Австрії, Великій Британії, Фінляндії, Данії, Бельгії, Нідерландах, Італії, Польщі, Чехії, Словаччині, Болгарії, Латвії, Литві, Естонії, Білорусі, Росії та ін., увійшли до багатьох збірників, виданих як в Україні, так і за кордоном (США, Канада, Південна Африка (Unisa: Piano Examination Album. – University of South Africa, 2016). Вони широко залучаються до програм різноманітних Всеукраїнських і Міжнародних конкурсів і фестивалів (фортепіанних, хорових, вокальних).

Варто наголосити, що Богдана Фільц – заслужена діячка мистецтв України, кандидат мистецтвознавства, доктор філософії мистецтва, лауреат Премій ім. М. Лисенка, В. Косенка і «Київ» ім. А. Веделя, лауреат Всеукраїнського конкурсу композиторів «Духовні псалми», кавалер ордена Святої Великомучениці Варвари, член Національної спілки композиторів України, Почесний доктор Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (2017) – особистість, яка плідно трудиться на ниві української музичної культури і музикології.

Нова вокальна збірка Богдани Фільц під загальною назвою «Переливи барв», яку отримала від вміщеного в ній однойменного вокального циклу композиторки на вірші С. Гординського, увібрала солоспіви, створені в різні роки. Написані вони на вірші славних українських поетів і багатогранні за тематикою – від молитовної, патріотичної, споглядальної, до символічно-філософської й інтимної лірики. Кілька з них були опубліковані в різноманітних вокальних збірках, а більшість,

залишаючись в рукописах, завоювали популярність у виконавців та слухачів і доволі часто виконуються у концертних програмах в Україні й закордоном. До збірки ввійшли солоспіви на вірші Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, П. Тичини, М. Рильського, Л. Костенко, Б. Терещенка, С. Гординського, О. Маландія, С. Майданської, Г. Канич, а також молитва «Преславна Приснодіво Богородице».

Звертаючись до монографічного видання М. Загайкевич про творчість композиторки, зауважимо, що основне «кредо» вокального доробку Б. Фільц дослідниця справедливо вбачає у її винятково чуйному ставленні «до характеру образів і поетики озвучуваного тексту. Приступаючи до створення солоспіву, вона немов пропускає слово поета через своє серце, емоційне сприйняття та прискіпливу оцінку музиканта професіонала»[3]. Добрим ствердженням цих думок є усі солоспіви і вокальні цикли, представлені й у цьому виданні.

Поезія Івана Франка займає значне місце у творчому доробку Богдани Фільц – це чимало хорових композицій, серед яких і хоровий концерт «Шукай краси, добра шукай!» та солоспіви на вірші Каменяра. Нову збірку, власне, відкриває романс «Твої очі як те море» на вірші І. Франка.

У своєму дослідженні про музичну франкіану доктор мистецтвознавства М. Загайкевич зазначала: «У романсах, які написала на слова І. Франка Богдана Фільц, – «Я не тебе люблю», «Твої очі як те море» – на перший план виступає високий ліризм і поетична настроєність музичного вислову, ніжність, витонченість почуттів. А все це, безперечно, належить до найцінніших властивостей творчого стилю композитора»[4]. Згадані два солоспіви написані наприкінці 1950-х років й увійшли до платівки «Пісні Франкового краю. Співає Марія Байко» (С30-20315-002-Д0315), яка вийшла 1983 року[5].

Солоспів *«Твої очі як те море»* (1960, для сопрано чи тенора) присвячений славетній українській співачці Соломії Крушельницькій, близькій родичці композиторки. Мелодична лінія твору пластична, вона інтонаційно й ритмічно підкреслює всі нюанси Франкового тексту і разом з фортепіанною партією, багатою на виразні фігураційні підголоски, сприяє тому, що вокальна мініатюра звучить наче на одному диханні, передаючи стан захоплення й глибини людських почуттів.

У романсах Богдани Фільц поезія Т. Шевченка знайшла втілення у різних образних царинах. Як зауважила М. Загайкевич, «домінуюче місце займають ті, де особливо виразно проявилось задушевне, по-людяному щире ставлення поета до вибраної теми. А це стосується в першу чергу змальованих Шевченком з дивовижною сердечністю і водночас глибоким драматизмом образів жінки, матері і дитини»[6]. Мова йде про солоспіви «Сирітка», «Сон» і «Маленькій Мар'яні».

Солоспів «Сирітка» (для сопрано) написаний у 1958 році й присвячений народній артистці України, професору Марії Байко, яка вперше виконала цей твір і, як зазначила доктор мистецтвознавства Марія Загайкевич, співачка стала «не-

[3] Загайкевич М. Богдана Фільц. Творчий портрет. Київ-Тернопіль: Астон, 2003. С. 45.
[4] Там само. С. 128.
[5] Німилович О. Слово Івана Франка в музичному трактуванні Богдани Фільц. *Молодь і ринок.* 2017. № 2. С. 115.
[6] Загайкевич М. Богдана Фільц. Творчий портрет. Київ-Тернопіль: Астон, 2003. С. 29.

перевершеною виконавицею «Сирітки»… Своєю артистичною інтерпретацією вона зуміла чудово передати і глибокий драматизм музично-поетичних образів і їх дивовижну ліричну наповненість та задушевність»[7]. Твір став першим зверненням до поезії Кобзаря у творчості молодої мисткині, що відразу «увінчалося справжнім творчим успіхом і принесло заслужене визнання»[8]. Майстерно змальована поетом картина Великодніх радощів дітвори та вихваляння подарунками і переживання бідної сирітки, яка могла вирізнитися лише обідом у попа, знаходить чутливе, схвильоване, театралізовано-проникливе втілення у солоспіві. Чудовий аналіз цього твору здійснила доктор мистецтвознавства М. Загайкевич, зазначивши: «Врівноважений плин музики в початковому епізоді (Allegretto), синкопований, танцювального характеру акомпанемент, малюють світлу картину святкового дня, безжурних дитячих ігор з великодніми крашанками. Перелік одержаних дітьми подарунків – кому пошили сорочечку, кому купили «шапочку смушеву» чи то нові чобітки – складає стрімку хвилю наростання. Розповідного типу мелодія стає дедалі все більш пружньою, стислою, посилюється звучність. Настрій радісного збудження підкреслює мажорна гармонічна сфера – модуляція в тональність домінанти через ланцюг мажорних септакордів. Бурхлива фортепіанна перегра передує перенесенню уваги на сирітку, яка єдина сиділа без обнови, «рученята сховавши в рукавах». Розкриття цього поетичного образу базується на різкому контрасті до піднесеного радісного звучання попередніх епізодів: мажорна спрямованість змінюється підкреслено мінорною (ля мінор), сумовитий колорит поглиблює введення II-го низького щабля, мінливість IV-го, невизначений характер тоніки (з пропущеною терцією). Сповільнений темп (Lento), розлогі фортепіанні інтерлюдії помітно розширюють часовий простір цього музичного уривка, отже, і його драматургічну вагомість.

Подальше розгортання музичної думки значно динамізує речитативна скоромовка, індивідуалізовані збуджені вигуки дітей, що вихваляються своїми обновами, подарунками. У завершенні солоспіву, в сповненій тихого смутку і якоїсь внутрішньої покори репліці сирітки «А я в попа обідала», раптове притишення звучності і перехід в мінорну тональність створюють вражаючу несподіваним драматичним ефектом «тиху кульмінацію», яка підсумовує весь розвиток музичної дії»[9].

Солоспів «Сирітка» завдяки чітко окресленій образності, вільній композиційній побудові, контрастності й виразності музичних засобів у відображенні кожного з дійових осіб заворожує своєю витонченістю, майстерністю, драматизмом, правдою й чуттєвістю.

У 1994 році був створений вокальний цикл на вірші Святослава Гординського «Переливи барв» з присвятою Ігорю Соневицькому. Обидва митці є яскравими представниками мистецтва української діаспори. С. Гординський (1906-1993) –

[7] Загайкевич М. Симбіоз поезії і музики у творчості Богдани Фільц. *Музична україністика: сучасний вимір: Збірник наукових статей на пошану заслуженої діячки мистецтв, композиторки, кандидата мистецтвознавства Богдани Фільц* / Ред.-упор. В. Кузик. – К.: ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України, 2010. – Вип. 5. – С. 19.

[8] Загайкевич М. Богдана Фільц. Творчий портрет. Київ-Тернопіль: Астон, 2003. С. 29.

[9] Загайкевич М. Богдана Фільц. Творчий портрет. Київ-Тернопіль: Астон, 2003. С. 29-30.

відомий українських художник, графік, поет, мистецтвознавець, перекладач і журналіст, син відомого літературознавця Ярослава Гординського, брат видатної піаністки Дарії Гординської-Каранович. Мистецьку освіту здобував у Берлінській академії мистецтв, на курсі візантології в Українському науковому інституті в Берліні, а також в академії Жульєна і Модерній академії Фергана Леже в Парижі. Проживаючи в 1931-44 рр. у Львові, брав участь в Асоціації незалежних українських митців (АНУМ), заснованій мисткинею Ярославою Музикою, очолював редакцію журналу «Мистецтво» й у співпраці з Михайлом Рудницьким редагував часопис «Назустріч». Емігрувавши 1944 року на Захід, у Мюнхені заснував Спілку праці українських образотворчих митців, а згодом у США організував Об'єднання Мистців Українців в Америці (ОМУА). У львівський період творчості С. Гординський доволі часто виставляв свої художні роботи у Львові, Римі, Берліні, Празі, співпрацював з відомими митцями й, зокрема, зі знаменитою художницею Ярославою Музикою – тіткою Богдани Фільц. Її розповіді про талановитого митця залишилися в пам'яті композиторки, а прочитання його поетичних збірок захопило красою лірики С. Гординського. Так з'явився вокальний цикл із трьох солоспівів під загальною назвою «Переливи барв».

Поетична спадщина С. Гординського налічує 14 збірок. Дві серед них «І переливи барв, і динамічність ліній» (1990) та «Колір і ритми» (1997) побачили світ в Україні. Відомий поет і літературознавець Роман Лубківський так окреслив місце творчості С. Гординського в українській поезії: «Воно там, близько від сузір'їв Богдана-Ігоря Антонича, Миколи Зерова, Олекси Влизька. Скільки б йому не дорікали і в 30-х, і в 60-х за «стилеву строкатість» (порівнюючи його при цьому з Леопольдом Стаффом), Святослав Гординський вирізняється своєю внутрішньою цільністю, котра, наче горно, переплавляє впливи, віяння, запозичення і витворює нову мистецьку якість...»[10].

Обраним композиторкою для вокального циклу «Переливи барв» поезіям С. Гординського «З ліричного зошита»[11] притаманні багатство настроїв і почуттів. Про поезію С. Гординського композиторка Б. Фільц написала: «…його цікаві вірші, позначені тонким відчуттям колористики різних відтінків, кольорової гами барв і звуків, які я намагалась розкрити гармонічними засобами»[12]. Перший солоспів *«Липи» («О радосте, незгліблена, безмірна»)* – це довершена поетично-музична композиція філософсько-живописного характеру, позначена імпресіоністичною забарвленістю поезії й музики. Кожен куплет твору, відповідно до настроєвих барв тексту, авторка музики втілює двома різнохарактерними темами. Радість ліричного героя – глибока і безмірна – постає як невимовне тремтіння душі. Композиторка, тонко вловивши цей поетичний мотив, акварельним швидкоплинним мерехтливим викладом фортепіанної фактури – делікатне мартелято з гармонічною підтримкою звуків мелодії – обрамлює мелодику першої фрази з

[10] Гординський Святослав Ярославович. *Слабошицький М. 25 поетів української діаспори*. URL: https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=12545

[11] Гординський С. З ліричного зошита. *Гординський С. Поезії.* Нью-Йорк: Сучасність, 1989. С. 187-189.

[12] Фільц Б. Спогади про композитора Ігора Соневицького (Зустрічі в Києві, Львові та Нью-Йорку). *Тиха музики молитва: спогади про Ігора Соневицького* / Ред. С. Павлишин. Львів: БаК, 2010. С. 25.

квартовими й поступеневими інтонаціями. Соковитий кластер переводить мелодичний розвиток до наспівного епізоду в тональність b-moll (друга тема). Прозорість фортепіанної партії, застиглі розкладені альтеровані співзвуччя й притишена динаміка цієї теми мальовничо підтримують забарвлення вірша: «Мелодією запахів вечірня / Спливає тінь». Другий куплет повертає до запального настрою. Тут повнозвучніше звучання мартелятної акордової фактури фортепіано, супроводжуючи схвильовану мелодичну лінію твору, якій притаманні ширші стрибки і заповнюючі стрімкі звороти, емоційно підтримують «запашну» вишуканість і глибину віршованого тексту: «В безодню ночі липи оп'янілі / Свій виточили аромат». Наступний епізод meno mosso, misterioso за мелодичним і фактурним розвитком нагадує другу тему, проте більш речитативного характеру, яка тут отримує містичний колорит, що досягається виведенням в лівій руці фортепіанної партії ряду цікавих гармонічних ліній розкладеними співзвуччями з численними альтераціями на витриманих педалях на тлі тривалого звучання трелі в партії правої руки, створюючи відповідну темброву палітру («Про містику таємних перевтілень / Шепоче сад»).

Третій розділ твору містить кульмінаційний злет, в якому в закличних інтонаціях вокальної лінії, повнозвучних мартелятних вишукано-гармонічних каскадах фортепіанної партії (H-dur) і виявляється зміст поетичного тексту, в якому поет за допомогою оказіонального іменника і дієслова, від якого він утворений (Проминносте, не проминай!), збентежено закликає затриматися цю чарівну мить радості. Завершується солоспів епізодом meno mosso, в якому мелодична лінія близька до другої теми і підтримана делікатною фактурою фортепіано у середньому і високому регістрі фортепіано. Вона звучить повітряно й м'яко, привівши розвиток від тональності b-moll до однойменного мажору в тихозвучних переливах, відображаючи настрій тексту: «Гармонія земних тремтінь хай лине / До теплих сяйв». У другому й третьому куплетах Б. Фільц, дещо розширюючи поетичний оригінал, звертається до повторів певних рядків задля передачі цілісності цього живописно-поетичного музичного твору.

Наступний солоспів у триптиху – *«Вечір» («Синьою смугою захід стемнів»)* написаний за ремаркою композиторки «в народному дусі». І справді весь колорит твору сприймається як народна колискова у поєднанні з елементами ліричних пісень про кохання (колискова коханій чи коханому). У першому куплеті композиторка застосовує прийом терцевої втори між вокальною партією і лінією лівої руки фортепіанного викладу, притаманний українській традиції багатоголосся (гуртового співу). Ряд засобів: хвилеподібна будова чудової мелодичної лінії, яка нагадує народну пісню; поліфонізація фактури; м'яка динамічна шкала; збереження одноманітного ритмічного малюнка, який передається в супровідному секундовому поступеневому й заколисуючому елементі в фортепіанній партії; окремі текстові й мелодичні повтори; мозаїчність вечірніх образів природи і звертання у пестливій формі до ліричного героя («Сходить невловними кроками ніч, / Слів недомовлених, серце, не клич!») – й стали основними виразниками тісного синтезу вишуканих слова й музики.

Солоспів *«Передосіннє» («Глянь: золоть, ледве вичутна»)* – завершальний у циклі. Перед виконавцями і слухачами постає картина мінливості світу і людських почуттів, а розмаїття настроїв, кольорів і звуків передають переживання ліричного героя. Цей яскравий твір вражає, насамперед, примхливою мелодичною лінією як у ритмічному і темповому, так в інтонаційному й тональному плані, адже кожна строфа подається в іншому тональному забарвленні. Вокальній партії притаманна своєрідна аріозність у поєднанні з короткоплинними речитативними епізодами. Вишуканої аури твору композиторка досягає майстерною грою метричних акцентів, породжуючи враження прискорення й уповільнення руху. Фортепіанна партія позначена фактурною багатоплановістю – фігурації, пасажі, акордовий і октавний виклад. У цьому солоспіві Б. Фільц доволі часто застосовує коротку інструментальну перегру перед кожною новою фразою, а у другому куплеті фортепіанні епізоди стають розгорненими і насиченими для підсилення змістових і мелодичних спалахів. Авторка музики, застосовуючи повтори двох прикінцевих поетичних рядків («В барв полум'яних оргії / Ти знову спалахнеш!») на високих кульмінаційних мелодичних звуках переплітає їх яскравими фортепіанними епізодами – блискавичними висхідними пасажами, фіоритурами, мікропасажами. На такому піднесенні й завершується твір, а заразом і витончений, філософсько-настроєвий цикл.

До пропонованої збірки увійшов солоспів, присвячений Богородичній тематиці. Серед духовних творів у доробку Б. Фільц вирізняється ряд цікавих хорових композицій, які побачили світ 2005 року в окремому авторському виданні «Духовні хорові твори»[13]. У 1993 році композиторка відгукнулася на пропозицію хормейстера, керівника церковного хору Мирослави Прокопович-Герцик написати твір «Достойно є» з нагоди освячення церкви св. Василія Великого у Києві, який вперше прозвучав на урочистому відзначенні цієї знаменної події. Композиція була створена як хоровий твір, а також і як солоспів для голосу в супроводі фортепіано. Згодом, у 1994 році, з'явилися солоспіви «Преславна Приснодіво Богородице» і «Під Твою милість», таким чином утворивши цикл «Три молитви до Пресвятої Богородиці». Солоспів *«Преславна Приснодіво Богородице»* був написаний на замовлення відомого українського композитора зі США Ігоря Соневицького (1926-2006) і був йому дедикований.

Український композитор, піаніст, диригент, музиколог Ігор Соневицький народився в селі Гадинківці, тепер Гусятинського району Тернопільської області у галицькій інтелігентській сім'ї, що своїм корінням виходила зі священичого середовища. Освіту здобував у Першій українській гімназії і у Вищому музичному інституті імені Миколи Лисенка у Львові. За рекомендацією Василя Барвінського Ігор Соневицький поїхав учитись за кордон – закінчив Музичну Академію у Відні у відомого педагога Йозефа Маркса, а в 1961 році отримав ступінь доктора філософії в Українському Вільному Університеті у Мюнхені. Від 1950 року митець уже проживав в Америці, де брав активну участь у заснуванні Українського Музичного Інституту в Нью-Йорку, в 1959-1961 рр. був директором цього інсти-

[13] Фільц Б. Духовні хорові твори (a capella) / Вст. ст. М. Юрченка. Тернопіль: Астон, 2005. 43 с.

туту. І. Соневицький активно долучався до керівництва і був диригентом хорових колективів «Думка» в Нью-Йорку, Хор ім. Т. Шевченка в Клівленді, «Трембіта» в Ньюарку, був автором музичних оформлень в Студії Мистецького Слова в Нью-Йорку, якою керувала режисер Лідія Крушельницька. Варто зазначити, що у червні 1991 І. Соневицький разом з цим молодіжним колективом приїжджав в Україну, і зокрема до Києва, де зустрічався з багатьма українським митцями. Займався педагогічною працею – викладав в Українському Католицькому Університеті імені св. Климентія в Римі, в Академії св. Юра в Нью-Йорку, був музичним кореспондентом «Голосу Америки». У галузі музикознавства важливими дослідженнями І. Соневицького стали: «Артемій Ведель і його музична спадщина», «Композиторська спадщина Нестора Нижанківського», монографія про співака М. Скала-Старицького, «Проблеми музичної історіографії», а також енциклопедичні праці «Музичне життя української еміграції в діаспорі» та «Словник українських композиторів» (у співавторстві з дружиною Н. Палідвор-Соневицькою).

Останнім значущим проектом І. Соневицького було заснування ним у 1983 році фестивалю «Music and Art Center of Greene Country, Inc». Це музична серія концертів, яка здобула собі визнання як одного з видатних фестивалів класичної музики, де можна було почути кращих українських на зарубіжних видатних артистів. Проходить щорічний літній фестиваль камерної музики в Гантері, розташованому на півночі від Нью-Йорка, місцевості, яка нагадує передгір'я Карпат. Відрадно, що сьогодні справу митця продовжує його дружина і в 2019 році відбувся 37 концертний сезон під головуванням Н. Соневицької (голова Ради Директорів) та відомих музикантів – піаніста В. Винницького (музичний керівник) і віолончелістки Н. Хоми (мистецький дорадник).

Саме в програмі одного з концертів фестивалю в 1994 році на пропозицію І. Соневицького і прозвучав солоспів Б. Фільц «Преславна Приснодіво Богородице». У творчому доробку композиторки існує й хорова версія цього твору, яку вперше чудово виконав Київський муніципальний хор «Хрещатик» під керівництвом Лариси Бухонської. За чудову інтерпретацію «Молитов до Пресвятої Богородиці» Б. Фільц камерний хор «Хрещатик» отримав нагороду – Гран-прі на хоровому конкурсі в Ірландії[14] (1994, Слайго).

Варто зазначити, що Богдана Фільц[15] пов'язана з родиною Соневицьких, адже троюрідна сестра композиторки Христина Волинець-Соневицька є дружиною брата І. Соневицького – Ростислава Соневицького. Вперше зустрілися і познайомилися сестри в Києві, під час концертних вечорів відомого фестивалю української академічної музики «Київ Музик Фест». Власне, велике концертне турне Богдани Фільц до США й відбулося завдяки п. Христі Соневицькій, відомій активістці українського руху в США, яка організувала цілу низку чудових концертних програм, присвячених творчості композиторки з України і запросила проживати п. Богдану в своєму будинку в Арлінгтоні, неподалік Вашингтону, звідки сама

[14] Мельник А. Богдана Фільц і Київський муніципальний камерний хор «Хрещатик» (до питання хорової творчості композиторки). *Молодь і ринок*. 2008. № 2 (37). С. 71.

[15] Бабуся Богдани Фільц Пелагея Волинець (мати Михайла Фільца – батька композиторки) і дідусь Христини Волинець-Соневицької – Павло Волинець були рідними сестрою і братом.

возила її своїм автом на різні імпрези і на природу, заздалегідь чітко спланувавши поїздки, щоб якомога більше показати їй цікавого і неповторного. З розповіді композиторки, це були і вражаючі краєвиди, і каскади водоспадів, і різноманітні музеї, безліч церков і костелів, де звучала чудова музика, яку приходили слухати великими родинами, сідаючи з дітьми на мармурову підлогу та багато іншого. Тоді, в 2004 році, п. Христина Соневицька організувала авторські концерти Б. Фільц в Українському інституті Америки в Нью-Йорку і в цей час композиторка проживала у родині Ігоря і Наталії Соневицьких. Крім того, концерти відбулись у програмі фестивалю української музики в Гантері, в посольстві України в Вашингтоні, в різних містах на Флориді, в ліцеї в Олександрії, штат Вірджинія, на Маямі. У результаті концерту, в якому Б. Фільц сама виконувала свої фортепіанні твори напам'ять, виникла композиція «Світанок на Маямі» (Від сутінків до сонця) з присвятою Христі Соневицькій (2004)[16].

Дослідник М. Юрченко, пишучи про особливості духовних творів Б. Фільц зауважив, що «Релігійна екзальтація, схвильовані душевні злети передаються напруженим гармонічним рухом, а щире молитовне звернення окреслюється дуже красивими мелодіями, де відчуваються й задушевність українських пісень, і романсова лірика, й імпресіоністська зануреність в образ. У духовних творах композиторки зовсім немає похмурих, трагічних образів. Уся звукова палітра сповнена світла, барвистості, теплого, радісного відчуття Божественної гармонії, що відтворює загальне позитивне світовідчуття авторки, її закоханість у життя»[17]. Й справді, ці думки цілковито стосуються солоспіву «Преславна Приснодіво Богородице». Глибока релігійність, широта дихання мелодичної лінії, експресивні мелодизовані акценти текстового оригіналу, які композиторка підсилює стрибками, появою дрібних тривалостей і затримань, пунктирним ритмом, а згодом поступеневим заспокійливим розгортанням мелодичної лінії, нанизування хроматизованих співзвуч на просвітлене звучання мажорного ладу, хоральний виклад фортепіанного супроводу творять піднесено-просвітлену Богородичну молитву. У цьому солоспіві Б. Фільц яскраво окреслила й органічно поєднала глибинну інтерпретацію релігійного тексту, емоційне наповнення народної музики і власну яскраву оригінальність.

Вокальний диптих Б. Фільц для сопрано й фортепіано на вірші Олександра Маландія *«Сни журавлині»* присвячений композиторкою «пам'яті вірного друга, чоловіка Миколи Мордюка». Відомий вчений металофізик, кандидат фізико-математичних наук Микола Мордюк (1932-1998), завжди допомагав і підтримував дружину в житті й творчості. Уродженець с. Івашківці Новоушицького р-ну, нині Хмельницької обл., мальовничого куточка України поблизу Дністра М. Мордюк закінчив Чернівецький університет (1955), де й працював у 1956-1958 роках. Упродовж 1962-1995 рр. вчений працював у Інституті металофізики НАН Укра-

[16] Нотографія творів Богдани Фільц (Опрацьовано О. Роєнко). *Музична україністика: сучасний вимір: Збірник наукових статей на пошану заслуженої діячки мистецтв, композиторки, кандидата мистецтвознавства Богдани Фільц* / Ред.-упор. В. Кузик. К.: ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України, 2010. Вип. 5. С. 297.

[17] Юрченко М. Духовна музика Богдани Фільц. *Богдана Фільц. Духовні хорові твори (a cappella)*. Тернопіль: Астон, 2005. С. 6.

їни в Києві на посаді старшого наукового співробітника[18]. Наукові дослідження Миколи Мордюка були пов'язані із встановленням впливу ультразвукових коливань на фізико-механічні властивості металевих матеріалів, вивчав пластичну деформацію в ультразвуковому полі, підвищення стійкості тугоплавких металів до високотемпературної повзучості. Результати його досліджень і винаходів були запроваджені у виробництво надтонкого металевого дроту для світлотехнічної промисловості та приладобудування, а також космічних літальних апаратів. Підготував докторську дисертацію «Закономірності формування структури та фізичних властивостей металів і сплавів під дією ультразвукових коливань», яку не захистив через хворобу.

Володіючи мистецьким хистом, М. Мордюк у 1970 році, як дарунок дружині, викарбував на міді портрети видатних педагогів Богдани Фільц – Станіслава Людкевича і Левка Ревуцького, а маючи гарний почерк, завжди займався художнім оформленням заголовків у рукописах новостворених композицій своєї дружини. В атмосфері родинного щастя, любові та взаєморозуміння подружжя виховало двох синів – Олеся та Богдана. Олесь Мордюк – відомий скрипаль Зразково-показового оркестру Збройних сил України, Ансамблю народної музики «Святовид», викладач Київської дитячої школи мистецтв імені Стефана Турчака. Богдан Мордюк – доктор фізико-математичних наук, завідувач відділу Інституту металофізики імені Г. В. Курдюмова НАН України. Творчо зростають четверо онуків – Ярослава, Лідія, Роман і Ольга й правнук Любомир. Втративши у 1998 році вірного друга і чоловіка, композиторка, під тягарем важких переживань, створила вокальний диптих його пам'яті на вірші відомого поета-патріота Олександра Маландія. Творчість митця пройнята світобаченням «шістдесятників», йому довелося пережити «допити і звинувачення в антирадянських настроях, звільнення з роботи і позбавлення змоги друкуватись»[19]. Від 1976 року поет прикутий хворобою до ліжка, проте залишається активним у творчому житті, підтримуючи спілкування по телефону, творить, займається перекладами, журналістською діяльністю. У його доробку чимало публікацій про життєвий і творчий шлях Богдани Фільц[20].

Вокальний диптих написаний у 1999 році й отримав назву від першого однойменного солоспіву «Сни журавлині». Вперше цикл був опублікований у Львові в навчальному посібнику[21] в упорядкуванні Н. Бабинець. Вже з перших двох тактів коротенького фортепіанного вступу на витриманих співзвуччях відчуваються повторювані низхідні секундові звороти, які відразу навівають схожість з відомою піснею братів Богдана (текст) і Лева (мелодія) Лепких «Чуєш, брате мій», в

---

[18] Кочелаб Є. Мордюк Микола Семенович. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=69269

[19] Забіяка І. Маландій Олександр Миколайович. URL: http://labs.journ.univ.kiev.ua/spring2017/%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%96%D0%B9-%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80-%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB-%D0%B0%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87/

[20] Маландій О. Світлотіні, або Яворова колисанка Богдани Фільц, композитору, вченому. *Україна молода*. 2002. 22 травня; Маландій О. Яворовий місток до храму. *Слово Просвіти*. 2004. 23-29 вересня. С. 15.

[21] Фільц Б. Сни журавлині: вокальний диптих. *Камерно-вокальні твори сучасних композиторів Галичини для концертмейстерських класів [Ноти]: навчальний посібник* / упор. Н. Бабинець. Львів: Сполом, 2010. С. 11-22.

якій символічно розкривається зворушлива картина осіннього відльоту журавлів у теплі краї і їхнє тужливе прощання з рідною землею. Пісня ця спочатку виконувалася як реквієм за полеглими борцями за волю України і видатними українськими діячами, також вона стала символом емігрантського життя українців, які вимушено покидали свою землю: «Чуєш, брате мій, / Товаришу мій, / Відлітають сірим шнуром / Журавлі у вирій. / Чути: «Кру, кру, кру, / В чужині умру, / Заки море перелечу, / Крилонька зітру, / Крилонька зітру, / Кру, кру, кру».

Перша строфа вірша О. Маландія також перекликається з рядками пісні: «Знов кру-кру-кру із високості впало». Вокальна лінія, власне, також будується на подібних до інструментального вступу схлипуючи низхідних зворотах на словах «кру-кру-кру», що передає настрій туги і смутку, неминучості смерті і втрати близької людини. Подальший розвиток мелодичної лінії має мовленнєвий характер, здебільшого залишаючись на повторах окремих нот з пунктирним ритмом і лише зрідка рух мелодизується (Я задивлена в небо стою. / Чом же ви, журавлі, не забрали, / як і літо, печаль мою?). Композиторка такими стриманими засобами передає настрій жалю. У фортепіанній партії з'являються короткі висхідні арпеджовані пасажі, каскади тритонових співзвуч, гамоподібні звороти, які відтіняють і оживляють застиглість вокальної партії. Проте в кульмінаційних злетах твору настрій не переростає у розпач і безнадію, а навпаки утверджує надію на життя у вічності й у людській пам'яті. Мелодика твору стає наспівною, а раптові динамічні й агогічні зміни і романсовий фортепіанний супровід підсилюють трагічні й неймовірно просвітлені моменти композиції.

В основі музичної ідеї солоспіву «Щастя» лежить поетична думка з філософським і духовним наповненням стосовно оцінки прожитого, але з точки зору не кількості прожитих років, а їхнього сенсу і духовного спрямування: «Хіба у тому щастя, скільки жив? / Хоч, звісно, добре вповні звікувати, / та щастя зміг сповна лиш той зазнати, / хто діяв так, як думав і любив». Кантиленно-романсова мелодичність вокальної партії з висхідними інтервальними підйомами та їх наступним поступеневим заповненням, стрімкий розвиток мелодичної лінії, насиченість фортепіанної фактури підсилюють емоційну наснаженість твору. Повторення фрази «та щастя зміг сповна лиш той зазнати, / хто діяв так, як думав і любив» на кульмінаційному злеті й застосування фактурних звукозображальних елементів солов'їного співу (у верхньому регістрі фортепіано) як прояву щасливого Божого знаку, символу любові, волі, натхнення і таланту утверджує музичну концепцію вокального циклу.

На вірші О. Маландія композиторка Б. Фільц створила солоспів *«Оберіг»* (для баритона), який також увійшов до збірки вокальних творів. Цей твір, написаний 29 травня 2001 року, ввібрав у себе ліричні нотки й епічну велич. Вірш О. Маландія звеличує прадавній рід поета, силу і добро його мужніх пращурів і українську землю. Він написаний так майстерно й узагальнено, що сприймається з великою гордістю за весь древній український рід. У поетичному тексті знаходимо чимало символів (древні предки – як співці, бояни вільні, мужні воїни захисники; грудочка землі – як оберіг, рідна земля – як хліб і сіль, шлях і рідний поріг), йому

притаманний оповідний характер з оспівуванням величі українського роду. Цей солоспів нагадує думу, адже вже перші такти короткого фортепіанного вступу на арпеджованих співзвуччях асоціюються з переборами кобзи чи бандури й часте звучання порожніх квінт додає певної схожості. Згодом початковий мелодичний зворот вокальної партії неодноразово в різних варіантах проходить у партії лівої руки, додаючи імпровізаційності. Величного характеру першій частині твору додає виконання вокальної партії низьким голосом (баритон) й звучання інструментальної супровідної лінії у низькому регістрі фортепіано, а яскрава мелодична фраза додає емоційного піднесення. Другий розділ твору (Andante con affetto) більш речитативний, але й більш ліричний за змістом і динамічною палітрою, що підтримується в доволі прозорому супроводі фортепіано. На почуттях гордості й тихої прослави рідної землі та народу завершується цей солоспів.

Вокальний диптих для сопрано чи тенора *«Осінні настрої»* на вірші Павла Тичини був створений у 1989-1990 рр. До поетичних текстів П. Тичини Богдана Фільц звертається доволі часто у своїй хоровій і вокальній творчості. У цьому диптиху було обрано поезію зі збірки «Сонячні кларнети». Як зазначала з цього огляду доктор мистецтвознавства М. Загайкевич: «Тут явно прослідковується захоплення властивим для романтичного мистецтва зіставленням «природа – почуття людини». З цього погляду привертає увагу уже сама назва диптиху, створеного на тексти Тичини: «Осінні настрої»[22]. Дослідниця вбачала у музичній канві цього циклу «одну з найістотніших особливостей вокального письма Б. Фільц», а саме: «природне і невимушене розгортання мелодики, її м'яку кантиленну сутність»[23].

Розгорнена, широка мелодія з вкрапленням народнопісенних інтонацій у вокальній партії солоспіву *«Гей, над дорогою стоїть верба»* зближує його до фольклорних зразків, адже до цього спонукає й поетичний текст – фрагмент вірша П. Тичини «Квітчастий луг», де народнопісенні корені окреслюються особливо виразно в символічному зіставленні «верби» і «журби», а також у додаванні емоційного вставного складу «Гей», типового для українських народних пісень.

У подібному народнопісенному дусі сприймається й наступний твір *«Ой не крийся, природо, не крийся»* філософсько-зображального характеру. Чудова пісенно-аріозна тема твору наповнена як м'якими, кантиленними фразами, так і схвильованими інтонаційними зворотами, що супроводжуються колоритними гармонічними співзвуччями, альтераціями. Композиторка, з притаманною їй майстерністю звукопису, неначе в мальовничій картині передає барви природи і гармонію людського життя (сині тумани осені, бурхливі бурі й громи, осінню прозолоть лісів).

У ювілейний рік 125-річчя від дня народження видатного українського вченого, поета, перекладача, публіциста, мистецтвознавця, громадського діяча Максима Рильського композиторка виявила бажання помістити у збірку солоспівів твір, створений на його вірші. Як писала М. Загайкевич, «ліричний нахил вираз-

[22] Загайкевич М. Богдана Фільц. Творчий портрет. Київ-Тернопіль: Астон, 2003. С. 43.
[23] Загайкевич М. Богдана Фільц. Творчий портрет. Київ-Тернопіль: Астон, 2003. С. 43.

но відчутний у вокальних творах Богдани Фільц на тексти Максима Рильського. Найкращий доказ цього – ніжний, тремтливий солоспів «*Вербова гілка*»[24].

Перша зустріч Богдани Фільц з відомим митцем відбулася у Львові в 1952 році, коли відбувалося святкування ювілею М. Лисенка. Поряд з митцями і культурними діячами України в залі львівської філармонії виступав і М. Рильський з натхненними словами про величну постать композитора і громадянина, якого поет знав особисто з раннього дитинства. Вже згодом, після переїзду до Києва і вступу в аспірантуру, саме М. Рильський, за словами Б. Фільц, сприяв у її діяльності «як науковця-дослідника українського музичного мистецтва»[25].

Чимало років Богдана Фільц працювала в Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнології НАН України під керівництвом М. Рильського. Як згадує мисткиня і науковець у розлогій статті про творчість М. Рильського, для всіх: «хто мав щастя працювати під його керівництвом, бачити і слухати його виступи на престижних наукових конференціях, учених радах, чи просто спілкуватися у щоденній науковій праці цього закладу, М. Т. Рильський був не тільки видатним ерудитом, інтелектуалом, «метром» у різних» сферах духовної культури, а й взірцем вихованості, справжньої високої інтелігентності, шляхетності і благородства»[26], й незважаючи на атмосферу тогочасного життя, переслідування і утиски, він залишався людяним і доброзичливим, скромним і стриманим, безпосереднім і щирим.

Серед творів, написаних на слова М. Рильського, в доробку Б. Фільц «Травнева пісня», «Пісня про ялинку», «За мир у всьому світі» для дитячого хору в супроводі фортепіано, а також солоспіви «Схиляюсь перед величчю твоєю» (створений з нагоди святкування 1500-річчя Києва), «Вийся, жайворонку, вийся» і «Вербова гілка». У 2018 році композиторка здійснила переклад свого прославного твору на вірші М. Рильського «Схиляюсь перед величчю твоєю» спеціально для виконання в концертній програмі з циклу «Великі поети в музиці», який відбувся 19 квітня 2018 року в Національній філармонії України. Ця композиція, яка отримала назву «Ода Києву» для квартету солістів (двох сопрано, тенора, баритона) і фортепіано, прозвучала у мистецькому проекті Неліди Афанасьєвої «Співи серця», присвяченому творчості Максима Рильського і Володимира Сосюри у виконанні провідних солістів філармонії – Валентини Матюшенко, Каріни Кондрашевської (сопрано), Сергія Бортника (тенор), Анатолія Юрченка (баритон) і Неліди Афанасьєвої (фортепіано).

Творчість Рильського захоплює композиторку, насамперед, тим, що його поезія «надзвичайно образна, щира, романтично-піднесена, різноманітна за своїм змістом, і водночас завжди гуманна, емоційна, патріотично наснажена, нерідко сповнена глибокого філософського змісту»[27]. Солоспів «Вербова гілка» чарує

---

[24] Там само. С. 43.

[25] Фільц Б. Максим Рильський в історії української музичної культури. *Слов'янський світ: Зб. наук. пр.* К.: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2011. Вип. 9. С. 187.

[26] Фільц Б. Максим Рильський в історії української музичної культури. *Слов'янський світ: Зб. наук. пр.* К.: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2011. Вип. 9. С. 184.

[27] Там само. С. 181.

своєю легкістю і невимушеністю. У поетичних рядках М. Рильського образ вербової гілки постає як символ сонця і тепла, весни і щастя, що композиторка особливо тонко підкреслила музичними засобами: прозорістю фортепіанної фактури, блискітливим мерехтінням тремоло в партії правої руки у високому регістрі інструменту та пасажів дрібними нотами, грою мажоро-мінору у вокальній та інструментальній лініях твору, частою перемінністю розміру, які глибоко розкривають поетичний зміст твору.

У мистецькому доробку Богдани Фільц є вокальні твори на вірші поета з російської діаспори Бориса Терещенка (1936 р. н.) – лікаря, вченого, філософа, культуролога, педагога, драматурга, режисера, фольклориста, художника, громадського діяча. Уродженець села Мечетне Кустанайської області в Казахстані, випускник Вінницького державного медичного інституту ім. М. Пирогова, Борис Терещенко активно займався науковою роботою на кафедрі пропедевтики, ще навчаючись на п'ятому курсі й одночасно готував кандидатську дисертацію, яку було заплановано захищати після закінчення інституту. Проте єдине місце в аспірантурі дісталося не випускнику, який займався наукою, а парторгові курсу. Б. Терещенко ж за розподілом був «засланий до Сибіру»[28], працював за фахом на Забайкаллі, в Хакасії, Красноярську. Все життя займається творчістю – художньою і поетичною, пишучи народні драми, як-от «Життя козака Омелька» (українською мовою), слова до пісень, музику до яких творять композитор В. Голованов і дружина митця Валентина Терещенко. У 1970-80-х роках митець неодноразово навідувався в Україну, й під час перебування в Києві й зав'язалося творче спілкування між композиторкою і поетом.

Солоспів Б. Фільц *«Десь шляхами Вкраїни»* на вірші Б. Терещенка для тенора в супроводі фортепіано з'явився в 1972 році, а в 2014 композиторка здійснила його другу редакцію. У поетичному тексті яскраво проступає тема любові до рідної землі, пісні та української мови. Пісенного складу мелодика, близька до українських народнопісенних джерел, куплетно-варіантна форма з фортепіанними інтерлюдіями між куплетами, подекуди пружна ритміка, яка чуттєво слідує за текстом, окремі звукозображальні елементи у фортепіанній партії (наслідування солов'їного співу) переконливо відтворюють душевний патріотичний порив героя твору.

Поезія Софії Майданської – письменниці, драматурга, сценаристки, публіцистки й перекладачки – знайшла свою музичну інтерпретацію у вокальній творчості Богдани Фільц. Заслужена діячка мистецтв України, член Національної спілки письменників України від 1979 року, авторка прозових і поетичних творів, численних сценаріїв, лібрето, маючи добру музичну освіту (закінчила Львівську консерваторію (клас скрипки)), відома також як режисер-постановник літературно-музичних вистав. Мисткиня стала Лауреаткою літературних премій: «Благовіст» (1997) та ім. Олеся Гончара (1998), нагороди ім. Лесі та Петра Ковалевих (1997, США), нагороджена Орденом Княгині Ольги III ступеня (2019). На вірші

[28] 80 лет в пути (К юбилею Мастера) [К юбилею Бориса Терещенко]. Красноярск: Буква Статейнова, 2016. С. 420.

Софії Майданської створили свої музичні твори композитори: Б. Фільц, Г. Гаврилець, М. Денисенко, О. Козаренко, І. Тараненко.

Упродовж багаторічної творчої співпраці Б. Фільц і С. Майданської з'явилися солоспіви «Зерно землі» і «Скриня», які увійшли до нової авторської збірки композиторки.

Солоспів *«Зерно землі»* для сопрано і фортепіано був створений Б. Фільц у 2001 році й уже через рік, у 2002, прозвучав у програмі Міжнародного фестивалю «Музичні Прем'єри сезону» у виконанні народної артистки України Ніни Матвієнко в супроводі інструментального тріо (скрипка, флейта, фортепіано). Варіант композиції саме для такого складу виконавців був спеціально створений Б. Фільц з метою збагачення виражальної палітри виконуваних творів, адже у цій програмі звучали також й інші її твори на слова Лесі Українки, М. Рильського і Т. Савчинської. Поетичний текст солоспіву сприймається як глибокий роздум про рідну землю і народ, мужніх предків, трагічну і героїчну нашу історію, яка сягає своїм корінням сивої давнини. А споконвічним їхнім символом проступає «зерно» (яке проростаючи, символізує зародження нового життя, адже, щоб проросли нові здорові пагони, потрібно кинути в землю дозріле зерно) і «хліб» – як святиня, знак людського життя, добробуту. Початкова вокальна фраза в середньому регістрі сприймається наче розповідь у прозорому супроводі фортепіанної партії розкладеними квінтовими і секундовими інтервалами й одразу переростає у кантиленно-романсову мелодичну лінію, підтриману інструментальною акордовою фактурою з дублюванням вокальної лінії. Наступний епізод (Piu mosso con fuoco agitato) запальний і схвильований, у якому змальовується звитяга наших предків, яка передається молодому поколінню: «Тримався міцно русин на сідлі, / пускала вічність молоде коріння». Звукозображальні елементи у вокальній (пружний ритмічний малюнок) і фортепіанній (наслідування галопу коня за допомогою низхідних хроматизованих ліній дрібними нотами) партіях відтворюють атмосферу незламності духу й приводять до кульмінаційного злету твору (Meno mosso). Завершується солоспів ніжним і просвітленим епізодом-«молитвою» на словах «і хліб лежав як всесвіт на столі» з благородною і ясною мелодичною лінією та прозорим акомпанементом фортепіано.

Драматична поема *«Скриня»* на вірші Софії Майданської для сопрано була написана Б. Фільц влітку 2008 року. У фортепіанному доробку композиторки у циклі «Яворівські іграшки»[29] символічним (чи радше автобіографічним) штрихом проходить мініатюра «Яворова скриня спогадів», у якій Б. Фільц своїми думками перенеслася в дитинство, проведене в любові й порозумінні, теплоті й приязні, забавах і праці над собою, проте затьмарене втратами рідних і близьких серцю людей, рідної домівки і Батьківщини. Композиторка наповнила яворову скриню спогадами – ніжними і душевними, смутними і трагедійними, солодкими і яскравими. Тут варто згадати статтю про творчість С. Майданської, видатного поета, критика й літературознавця, перекладача та публіциста, дипломата й державного діяча Дмитра Павличка, який також віднайшов у цій «Скрині» свої гуцульські

[29] Фільц Б. Яворівські іграшки. Для фортепіано: [навчальний посібник] / Ред.-упор., вст. ст. О. Німилович. Дрогобич: Посвіт, 2017. – 40 с.

спогади. Пишучи про поетичну збірку С. Майданської «Мій добрий світ» (1977), автор статті зауважив, що його зачарували «два вірші з тої книжки: «Скриня» і «Співанка про Василинку». Ці твори мають суто гуцульський настрій. «Скринь» таких бачив я багато в Стопчатові (рідне село поета на Гуцульщині – О. Н.), була така «Скриня» і в моєї матері. Там ховала мати свою дівочу одежину, свої вишивані сорочки…»[30]. Тож у глибоких поетичних рядках та емоційному і яскравому мелодичному зерні драматичної поеми «Скриня» кожен зможе віднайти близькі й знайомі для себе почування.

17 листопада 2017 року в артистичній вітальні Київського муніципального академічного театру опери і балету для дітей та юнацтва відбулася концерт-вистава «Срібні струни»[31] на музику Б. Фільц у виконанні заслуженої артистки України, лауреата міжнародних конкурсів Наталії Пелих (сопрано) і лауреата міжнародних конкурсів Марії Поляшової (фортепіано) та вступним словом музикознавця, лауреата премії ім. М. Лисенка, доктора філософії (з мистецтва) Валентини Кузик. У театралізованому концерті прозвучали вокальні твори композиторки на вірші Ліни Костенко, Софії Майданської, Олени Теліги, Олександра Олеся у постановці режисера Віталія Пальчикова (від 2019 року – головний режисер Київського муніципального академічного театру опери і балету для дітей та юнацтва). Кожна композиція отримала чудове сценічне втілення, а особливо солоспів «Скриня», перетворившись у незабутню міні-виставу.

Сповнена напруження, драматизму і лірики водночас, музично-поетична канва твору створена так, неначе мініатюрна музично-драматична сцена з дієвими елементами, які вимагають сценічного втілення. Весь сюжет твору композиторка майстерно закладає у короткому дев'ятитактовому фортепіанному вступі, який звучить на початку твору як його змістовий код – це і розповідь, і драма, і просвітлення, і щастя.

У першій фразі, яка спочатку викладена як розповідь героїні твору («У куточку скриня стоїть») відчувається замилування красою цієї родинної реліквії (на означенні «мальована», композиторка застосовує висхідний хід у вокальній партії на інтервал малої терції із затриманням високого звука майже на два такти) і відразу вселяє й тривогу, адже на означенні «кована» з'являється стрибок на кварту вниз із застосуванням пунктирного ритму. Фортепіанна фактура підтримує розвиток мелодичної лінії то акордовими м'якими арпеджіато, то плавними побудовами в нижньому регістрі інструменту, то пружним ритмом і акцентованими співзвуччями.

За традиціями жанру вокальної драматичної поеми – сольного твору, написаного для голосу, який завжди співіснує у природному діалозі з фортепіано, авторка музики досягає певної рівноваги цих елементів, насамперед, відповідним опрацюванням і насиченістю інструментальної фактури стосовно до змістових і мелодичних акцентів, а також наявністю вокалізованих епізодів, які стають емоційними центрами. Застосовуючи вільну форму в побудові твору, Б. Фільц завдяки контрастному зображенню драматичних і просвітлених емоцій через

[30] Павличко Д. Софія Майданська. *Слово Просвіти*. 2018. № 46-48. С.10.

[31] Катаєва М. Театральні сюрпризи сезону. *Вечірній Київ*. 2017. № 37 (19271). 21 листопада. С. 22.

застосування темпових, динамічних, агогічних, ладово-гармонічних засобів, досягає яскравої передачі людських переживань і почуттів. Епізоди, коли героїня твору розкриває символічний вміст цієї скрині («А в тій скрині життя моє / по рочкові сховане») побудовані на яскравих коломийкових зворотах. Згодом перед слухачами пробігає усе її життя. Біла сорочка з віночком, як спогад про весілля, із застосуванням вокалізації в мелодичній лінії для передачі ласкавих романтичних відчуттів. Фортепіанна партія майстерно в коротких переграх переводить розвиток від настрою до настрою, як-от акцентовані з різким звучанням акордові послідовності, які підтримують репліку про сумний спогад, коли героїня овдовіла. Згодом каскад низхідних тритонових напружених співзвуч готує новий розділ твору (Piu mosso), в якому червона сорочка стає символом єдиного сина, який загинув від кулі ворога – тут вокальна партія має збуджено речитативний характер з репетиційними повторами звуків та вкрапленням у них коротких низхідних і висхідних поспівок, що увиразнює зміст і експресію розділу, а фортепіанна партія допомагає утвердити характер мартелятними побудовами і синкопованим акордовим викладом. Місячна сорочинка зі скрині є символом новонародженого спадкоємця – внучка. Епізод поеми, в якому окреслюється цей образ, навіває настрій колискової у хвилеподібній лінії вокальної партії та прозорому супроводі фортепіано. Тут також героїня дякує Всевишньому – «та дякувать, щом дожила» – за своє життя та можливість виховувати це дитя, продовжувача українського роду. Коротка плавна інструментальна перегра налаштовує розвиток до фінального повторення перших двох епізодів – розповідного і коломийкового, таким чином досягаючи цільності твору за формою та змалюванням душевного стану героїні.

Музичне втілення поезії Лесі Українки у вокальній творчості Б. Фільц проступає у лірико-романтичних солоспівах «То була тиха ніч», «Стояла я і слухала весну», «Вже сонечко в море сідає», «До мого фортепіано», а також у солоспіві *«Он ярочки зелененькі»*, який композиторка присвятила внучці М. Лисенка, піаністці, професору Раді Остапівні Лисенко. Вперше солоспів прозвучав у музеї М. Лисенка у виконанні як вокальної, так і фортепіанної партій авторкою твору Богданою Фільц як дарунок з нагоди ювілею Ради Лисенко у 2001 році, а його концертна версія з'явилася 2006 року. В основі твору фрагмент поезії Лесі Українки «Красо України, Подолля!», створеної на початку липня 1888 року, в час, коли хвороба змусила поетесу залишити рідну домівку і вирушити з Луцька на лікування – до Одеси і Чорного моря. Опублікований вперше цей вірш Лесі Українки у циклі «Подорож до моря» в збірці «На крилах пісень» у 1893 році. Поезія змальовує чудові пейзажі рідної землі, а філігранне плетиво фортепіанної фактури, примхливий ритмічний малюнок вокальної партії, широкий діапазон фортепіанних пасажів – «Плине річка, берег рвучи, / далі, далі попід кручі», динамічні контрасти від *pp* до *ff* підсилюють ці поетичні візії. Варто наголосити, що солоспів був опублікований у авторській збірці Б. Фільц «Велети розкутого духу»[32]

32 Фільц Богдана. Велети розкутого духу. Солоспіви для голосу в супроводі фортепіано: Навчальний посібник / Ред.-упор.: Олександра Німилович, Дзвенислава Василик. Дрогобич: Посвіт, 2017. С. 14-17.

у 2017 році, а також 2019 року в рубриці «Нотний стан» науково-популярного журналу «Музика»[33].

Солоспів *«Журавлині пісні»* на вірші Анни Канич для сопрано був написаний композиторкою 21 травня 2007 року і присвячений світлій пам'яті Бориса Гмирі. Створений він для співачки Наталії Пелих, яка вперше виконала твір у Колонному залі ім. М. Лисенка Національної філармонії України в концертній програмі «Гмиря і Шостакович» 19 червня 2007 року.

Відома поетеса, заслужений діяч мистецтв України Анна Канич відома як в Україні, так і за її межами. Мистецький доробок львівської поетеси та піснярки повниться понад двома сотнями пісень, публікацією дев'яти збірок. Нещодавно вийшла друком пісенна збірка «Журавлині пісні»[34]. На вірші поетеси написали музичні твори А. Кос-Анатольський, Б. Фільц, В. Камінський, В. Івасюк, І. Білозір та багато ін., а звучать ці композиції у виконанні відомих академічних і естрадних виконавців.

Проникливий і символічний зміст вірша «Журавлині пісні» Анни Канич ліг в основу чудового пропам'ятного солоспіву, який Богдана Фільц обрала не випадково, адже журавель, який «обняв, кажуть, землю крилом / і піснями розлився над нею», став прообразом творчої долі видатного українського співака Бориса Гмирі, володаря неповторного басу, віртуозного і багатогранного виконавця, який зазнав безпідставних звинувачень тоталітарного режиму, через що часто був позбавлений можливості гастролювати й демонструвати своє високе мистецтво у світі. З видатним співаком композиторка Б. Фільц була особисто знайома і творчо спілкувалася. Його неосяжна спадщина – це незліченні оперні арії, понад 300 українських народних пісень, зарубіжна й українська музична класика, 24 твори на слова Т. Шевченка. Спадкоємиця співака Ганна Принц в інтерв'ю редактору інформаційних програм Радіо Свобода Ірині Штогрин розповіла, що музична колекція Б. Гмирі обіймає близько трьох тисяч звукозаписів і є найбільшою у світі[35]. Ще й сьогодні творча постать цього видатного музиканта гідно не поцінована й доволі часто він постає представником чужинецької музичної культури...

Про витончений талант композиторки Богдани Фільц у виборі текстів до музичних творів, її винятковий мелодичний хист доктор мистецтвознавства Софія Грица писала: «Гостре образне мислення дозволяє композиторці побачити музичну картину в цілості, компонуючи музичний матеріал «без залишковості»[36]. До таких творів і належить солоспів «Журавлині пісні» пам'яті великого співака, який є завершеним образом «блискавичного відчуття сенсу слова, настрою і того, що стоїть за ними»[37].

---

[33] Он ярочки зелененькі. сл. Лесі Українки, муз. Б. Фільц. *Музика*. 2019. № 3-4. С. 41-44.

[34] Канич А. Журавлині пісні [Текст і ноти]: Вибране і нове. Львів: Каменяр, 2015. 234 с.

[35] Штогрін І. Чому українському генію Борису Гмирі немає навіть пам'ятника? https://www.radiosvoboda.org/a/29413323.html

[36] Грица С. Рефлексії від музики та писань про музику Богдани Фільц. *Музична україністика: сучасний вимір: Збірник наукових статей на пошану заслуженої діячки мистецтв, композиторки, кандидата мистецтвознавства Богдани Фільц* / Ред.-упор. В. Кузик. К.: ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України, 2010. Вип. 5. С. 26.

[37] Там само. С. 26.

Яскрава мелодична хвилеподібна лінія першого розділу змальовує плавний журавлиний лет і відлуння з піднебесся його пісень про вогонь серця, любов і біль. Відтворення цієї мальовничої картини підсилюється мартелятним пульсом наповненої фортепіанної фактури. Вокальній лінії наступного розділу, який розкриває неповторність журавлиних пісень, притаманна контрастність у раптових вокалізації і затриманнях, динамічних і агогічних змінах, а фортепіанна партія, збагачена звукозображальними прийомами (форшлагами, арпеджіато, секундовими коливаннями), наче ілюструє курликання птахів. І в цих неповторних журавлиних піснях «голос землі, в кожній серце її, / в промінь сонця жагучий сповиті». На цих словах вокальна партія проводиться витриманими звуками у високому регістрі, а для підсилення змістового акценту в інструментальному акомпанементі звучить хроматизований пасаж, який переходить у напружену хроматичну гамоподібну лінію в партіях обидвох рук, що проводяться в інтервал великої секунди, наростання звучності на довготривалих трелях проводять розвиток до яскравого витриманого співзвуччя-кластера.

Наступний епізод після кульмінаційного сплеску, в зосередженості, але на емоційному піднесенні в образному співставленні натяком змальовує долю журавля, що, люблячи, прощається з рідною землею, і знаменитого українського співака. Завершується композиція розділом, схожим до першого. Загалом у солоспіві цікаві імпресіоністичні гармонії додають відповідної ваги контрастам, і ця гармонія на тлі мелодії у філігранному мереживі разом творять монолітність композиції.

Цикл солоспівів «Золота колиска» на слова Л. Костенко з'явився у мистецькому доробку Б. Фільц на початку 2016 року й цього ж року був опублікований[38]. У новому виданні вокальних творів пропонується два твори з цього циклу: «Стоїть у ружах золота колиска» і «Ти пам'ятаєш, ти прийшов із пристані» для сопрано і фортепіано. Солоспів *«Стоїть у ружах золота колиска»* вперше прозвучав поряд з іншими творами Б. Фільц у програмі XXVII Міжнародного фестивалю «Прем'єри сезону» Київської організації Національної спілки композиторів України у виконанні співачки Любові Хахаліної і піаністки Неліди Афанасьєвої. Солоспів розкриває тему творчості, сутності поезії. Колиска – це перша земна домівка людини, це й символ безсмертя роду, це образ батьківської оселі, нашої честі і гідності, нашого життя і духу, таланту і творчості. Власне творчість також є невід'ємною частиною життя, що проявляється в усіх його сферах. «На початку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово» (Іван 1;1) – так сказано в Євангелії від Івана про слово як світотворчу ідею. «Мистецтво слова є невичерпним джерелом істини і краси, а долучитися до його сутності допомагає митець, втаємничений зв'язком із космосом, з Богом. Творчість, будучи вічною в часі, відкриває все нові й нові грані буття поза часом»[39]. Серед поезій Л. Костенко, які розкривають тему творчості, слова і натхнення, цікавими є такі вірші, як «Слай-

[38] Фільц Богдана. Золота колиска. Цикл солоспівів на вірші Ліни Костенко / [Ред.-упор.: О. Німилович, Д. Василик, вст. ст.: О. Німилович]. Дрогобич: Посвіт, 2016. – 30 с.

[39] Криловець Н. Філософія творчості в поезії Ліни Костенко. *Наукові записки: Серія «Філологічна»*. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. Випуск 27. – С. 341.

ди», «Стоїть у ружах золота колиска», «Рана ведмедя», «Вночі із хаосу безсоння…», «Душа моя, знайди біда», «Буває мить якогось потрясіння» та ін. У поезії *«Стоїть у ружах золота колиска»* з циклу «Що в нас було? Любов і літо» для осягнення сутності поезії Л. Костенко повертає читача в раннє дитинство із притаманним йому «первісним (не обтяженим вербально) світовідчуттям»[40]: «Стоїть у ружах золота колиска. / Блакитні вії хата підніма… / Ще дивен дим, і хата ще казкова, / і ще ніяк нічого ще не звуть…. / Ще кожен пальчик сам собі Бетховен. / Ще все на світі гарне і моє»[41].

Застосовані тут епітети «золота колиска», «блакитні вії», «незбагненний світ», «казкова хата», «дивен дим» чутливо передають перші дитячі враження від світу, де «ще ніяк нічого ще не звуть». Проте, кожен пальчик «сам собі Бетховен» і тут поетеса порівнює геніальність Божого творіння – новонароджену людину, з генієм музичного мистецтва, адже цими дитячими руками буде творитися майбутнє світу, тільки зберегти геніальність вкрай важко. І в цих рядках прочитується першооснова Поезії, яка і є Господнім даром: «Ще слів нема. Поезія вже є». У цьому заголовному солоспіві автор музики Богдана Фільц звертається до одного зі стійких музичних архетипів – інтонацій колискових, що надає їм риси народності. Вокальна партія в дусі колискової, гармонічні похитування і повторюваність у партії фортепіано, ніжність і наспівність у двох куплетах композиції вводять у світ одного з найдавніших жанрів народної пісенності – колискової. Третій куплет Allegretto con brio («Ще кожен пальчик сам собі Бетховен…») – жвавий і схвильований епізод твору, на який випадає кульмінаційний сплеск, що підтриманий появою висхідних ходів до високих звуків у вокальній партії, а також і наповненням фортепіанної фактури. Кода твору (meno mosso, «Ще слів нема. Поезія вже є») розпочинається на різкій зміні гармонічного тла у фортепіанній партії з мінору в мажор (fis – F) і звучить наче молитовне вивершення, що цілком відповідає філософському змісту поетичної основи солоспіву[42].

У манері старовинного українського романсу написаний солоспів *«Ти пам'ятаєш, ти прийшов із пристані»*. Композитор втілила тут музичний задум високої шляхетності, що випливає з настрою поетичних слів та переплітається з витонченою простотою і щирістю. Вірш «Ти пам'ятаєш, ти прийшов із пристані» написаний про перше кохання Ліни Костенко, про її чоловіка і батька доньки Оксани Єжи-Яна Пахльовського (1930-2012), польського письменника. Культуролог і письменниця Оксана Пахльовська, пишучи про творчість своєї матері, зазначила: «Я за фахом літературознавець, тож не можу оминути постать мами в літературі. Але її вірші – це також і моє життя, моя пам'ять. У нас спільні радощі, спільне долання проблем і спільні втрати. Тому мій стосунок з маминими вірша-

[40] Криловець Н. Філософія творчості в поезії Ліни Костенко. *Наукові записки: Серія «Філологічна»*. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. Випуск 27. – С. 342.

[41] Костенко Л. Річка Геракліта / Упор. та передм. О. Пахльовської; післямова Д. Дроздовського; худож. С. Якутович. К.: Либідь, 2011. С. 245.

[42] Німилович О. Музичне втілення поезії Ліни Костенко в циклі солоспівів Богдани Фільц «Золота колиска». *Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство*. К.: Міленіум, 2017. Вип. II (9). С. 227.

ми – це особлива історія. Адже для мене існують не просто вірші Ліни Костенко про любов – за ними стоїть мій тато. «Ти пам'ятаєш, ти прийшов із пристані. / Такі сади були тоді розхристані». А я досі бачу, як мама йде мені назустріч під руку з татом – магнетична і загадкова, в чорному костюмі, прошитому блискучою темно-синьою ниткою. І світиться до мене блакитним сяйвом міжвечорових верб над річкою Леглич. А «той силует у вікні золотому»: все життя бачитиму татовий силует – він завжди зустрічав – і назавжди зустрічає – нас із мамою з усіх наших близьких і далеких доріг»[43].

Важливу роль у цьому солоспіві відіграє фортепіанний супровід. Він є невід'ємним компонентом художньої форми. Розвиваючи чуттєвий мелодичний образ романсу, доповнюючи його зміст, супровід розкриває його відтінки, адже мелодія наділена великою вокальною виразністю: звучання голосу співачки розкривається поступово, досягаючи всієї повноти і насиченості в кульмінації твору. У цьому творі кохання пронизує все навкруги, воно загострює відчуття і наповнює простір. Недаремно, з розповіді композиторки, поетичний текст закарбувався в пам'яті, а мелодична лінія солоспіву з'явилася миттєво, неначе надиктована[44].

Завершує авторську збірку Богдани Фільц солоспів *«Ах, скільки радості, коли ти любиш землю»* на вірші П. Тичини (для сопрано), створений 31 січня 2019 року на основі однойменного хорового твору, який був написаний 30 грудня 2014 року. В основу солоспіву лягли рядки з поеми Павла Тичини, написаної в 1920 році, коли поет відчував на собі все більший тиск большевизму. Ці вірші в прозі («Живем комуною») за визначенням дослідника творчості П. Тичини Віктора Костюченка – «це скорше фейлетон на комуну, на «сукупну працю»[45], поет шукав гармонії і не знаходив її у тодішньому житті. Не знаходив її і в ідеологічній платформі тогочасної влади, проте відчував цю гармонію в любові до рідної землі, у незнищенності українського роду і духу.

«Ах, скільки радості, коли ти любиш землю, / коли гармонії шукаєш у житті!» – ці, такі короткі, але такі багатомовні поетичні рядки визначили спрямування солоспіву, який нагадує пісню-гимн красі землі, життю і гармонії в ньому. Розпочинається солоспів розгорненим інструментальним епізодом самостійного імпровізаційного забарвлення, в якому закладені основні музично-поетичні образи твору. Використання далеких регістрів фортепіано створює об'ємність звучання, а ніжна інструментальна тема передає настрій радості й замилування. У цій вокальній мініатюрі (A-dur) композиторка двічі повторює поетичний текст, досягаючи цілісності твору й обрамлюючи виразну пісенну тему солоспіву наповненим хоральним викладом фортепіанної фактури. Композиторка засобами альтерації II, IV, VII ступенів ладу, змінності III, хроматизаціями при постійному поверненні до основних тонічних звуків (навіть у звучанні завершальних акор-

---

[43] Пахльовська О. Невидимі причали (Від Упорядника). *Костенко Л. В. Річка Геракліта* / Упор. та передм. О. Пахльовської; післямова Д. Дроздовського; худож. С. Якутович. К.: Либідь, 2011. С. 11.

[44] Німилович О. Музичне втілення поезії Ліни Костенко в циклі солоспівів Богдани Фільц «Золота колиска». *Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство*. К.: Міленіум, 2017. Вип. II (9). С. 230.

[45] Костюченко В. Тичина і ми. *Слово Просвіти*. 2017. Ч. 39. С. 10.

дів в основній тональності з'являється ввідний VII ступінь, який своїм тяжінням приводить до м'якої розв'язки) досягає відчуття пошуку гармонії, тяжіння до милозвучності, до краси.

Двадцять солоспівів Богдани Фільц, створених упродовж 1958-2019 років, які ввійшли до авторської збірки, стали надбанням української музичної культури XX-XXI ст., а також підтвердженням широкого спектру творчих уподобань композиторки, про що яскраво свідчить і перелік авторів поетичних текстів – від Т. Шевченка, І. Франка і Лесі Українки до поетів сучасної доби. Збірка багата різноманітними переливами барв тем і образів вокальних творів, наснажених: молитовними настроями; патріотичними почуттями і полум'ям любові до рідного краю, народу й фольклорних надбань; добірним гроном творчого спілкування мисткині й музичних присвят; ліричними інтимними почуваннями; драматизмом, правдою й чуттєвістю; філософсько-живописними сферами й темами творчості, розкриттям сутності поезії і музики, мінливості світу і людських почуттів.

Усе це розмаїття образних і настроєвих барв у солоспівах Богдани Фільц майстерно увиразнюється і переплітається з чудовою життєдайною мелодикою і гармонією, просторовістю і експресією, вкрапленням народнопісенних елементів як у вокальній, так і фортепіанній партіях, зливаючись у куплетно-варіаційних та наскрізних формах у єдиний монолітний образ.

Олександра Німилович,
доцент Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка,
член Національної спілки композиторів України

Твої очі, як те море

Присвята Соломії Крушельницькій

Вірші Івана Франка **Музика Богдани Фільц**

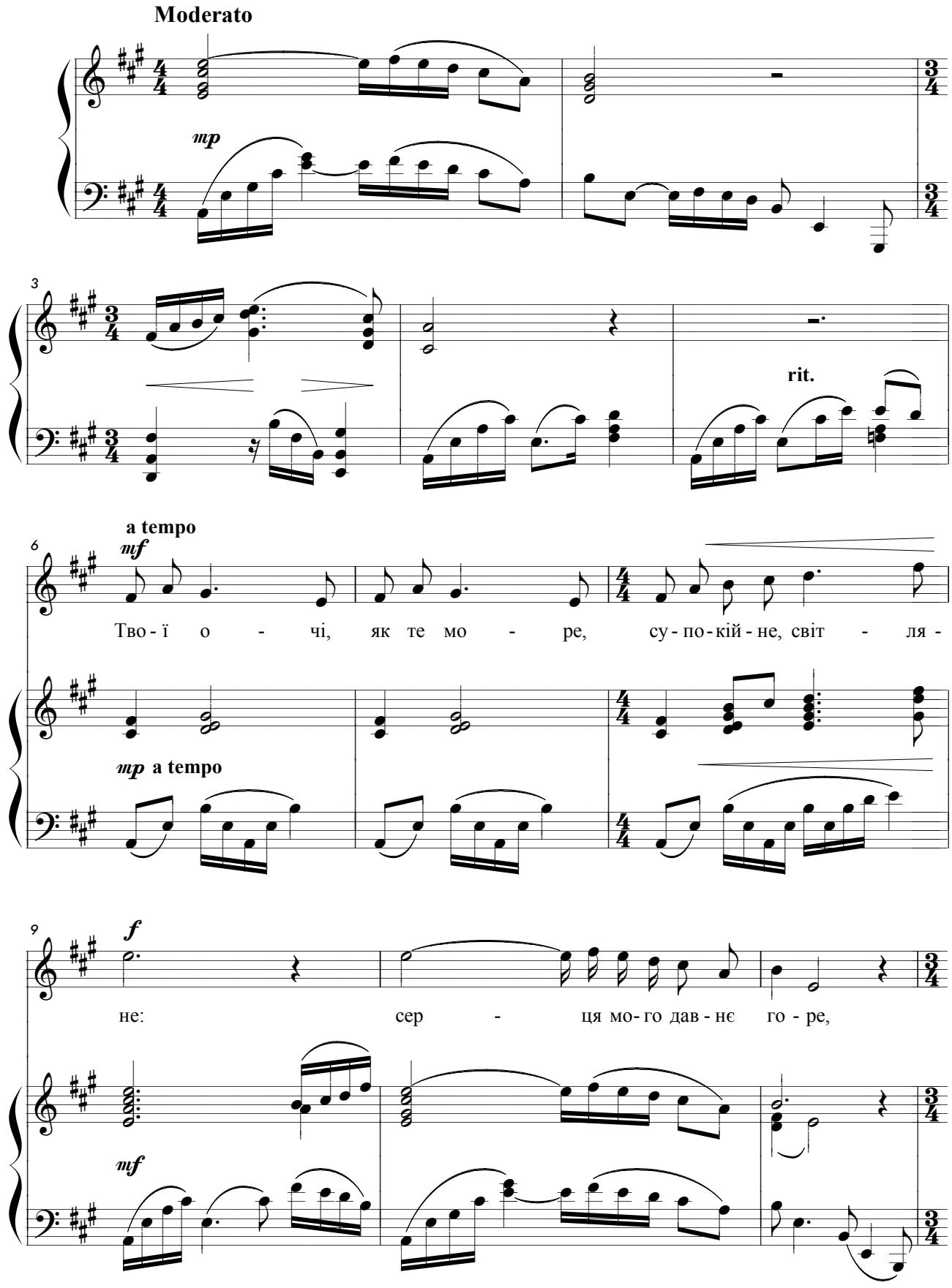

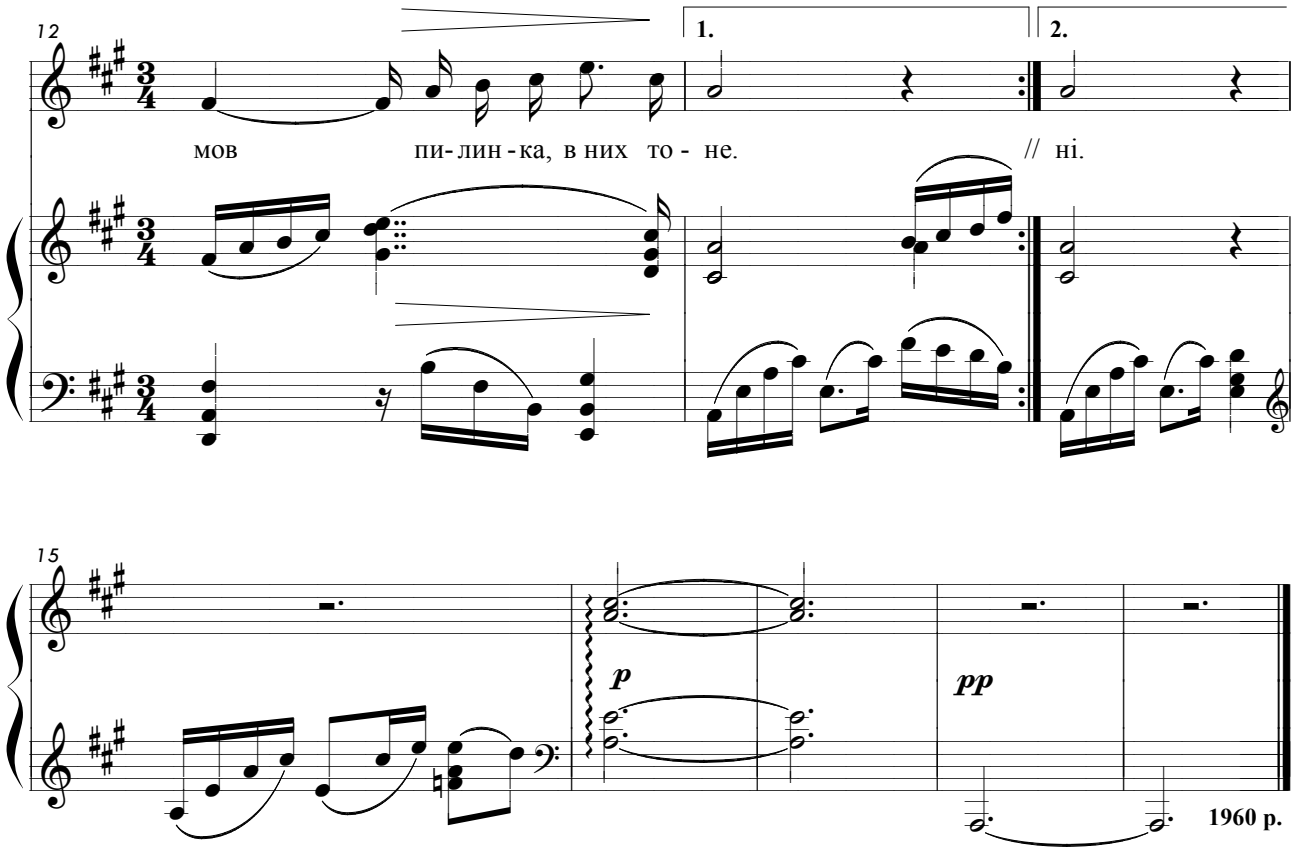

Твої очі, як те море,
Супокійне, світляне:
Серця мого давнє горе,
Мов пилинка, в них тоне.

Твої очі, мов криниця
Чиста на перловім дні,
А надія, мов зірниця,
З них проблискує мені.

Сирітка

Присвята Марії Байко

Вірші Тараса Шевченка **Музика Богдани Фільц**

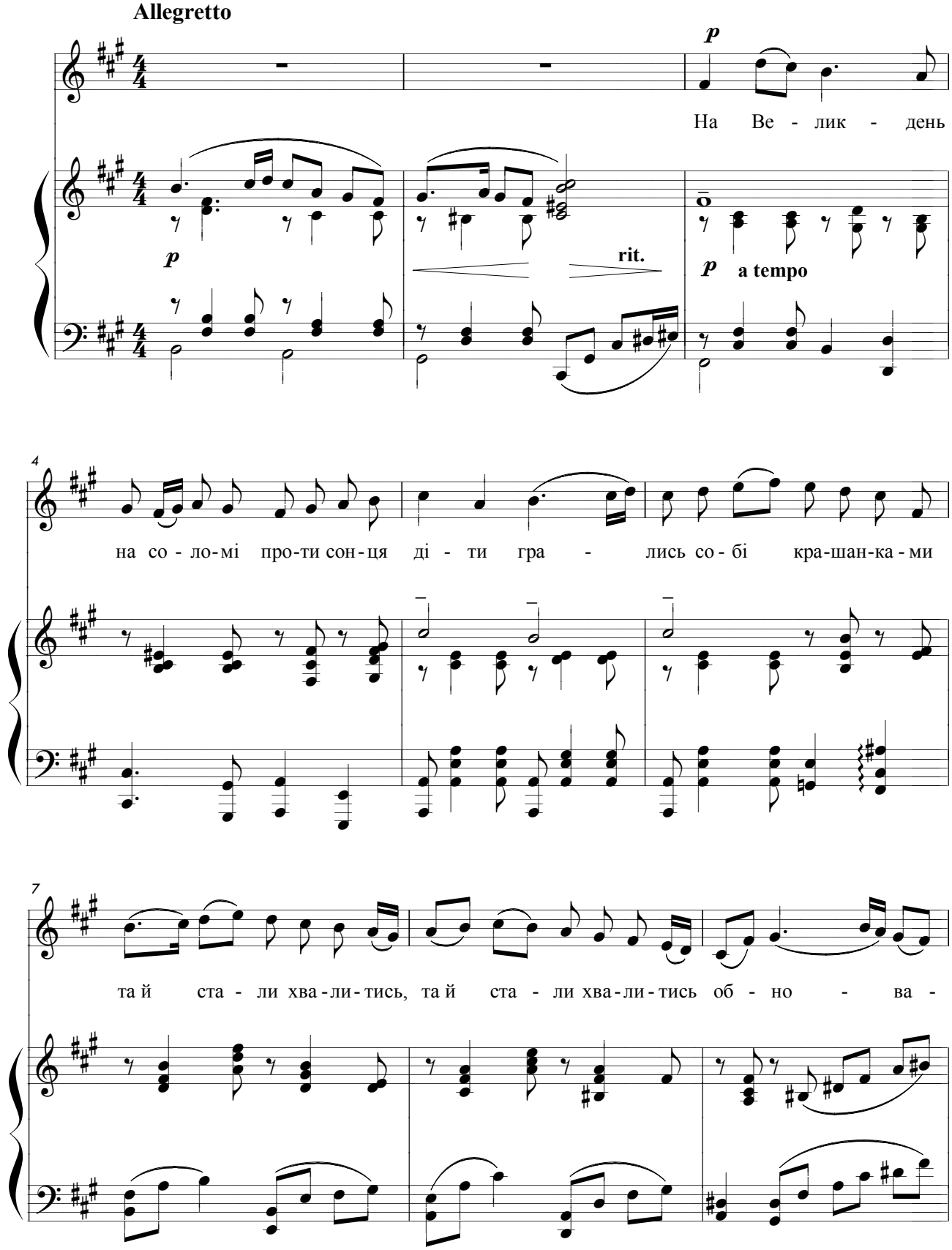

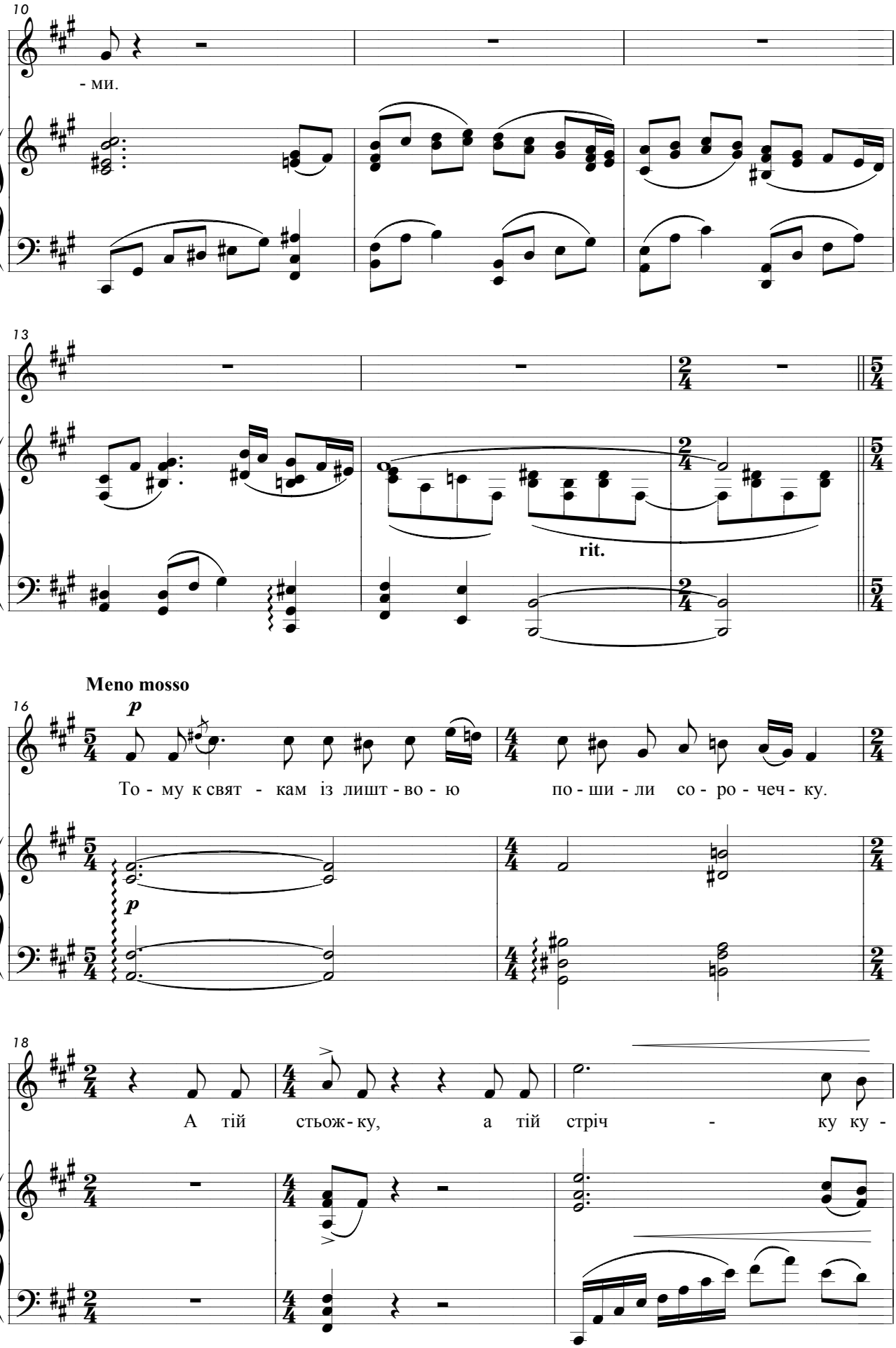
10
- ми.
13
rit.
Meno mosso
16
p
То - му к свят - кам із лишт - во - ю по - ши - ли со - ро - чеч - ку.
p
18
А тій стьож - ку, а тій стріч - ку ку -

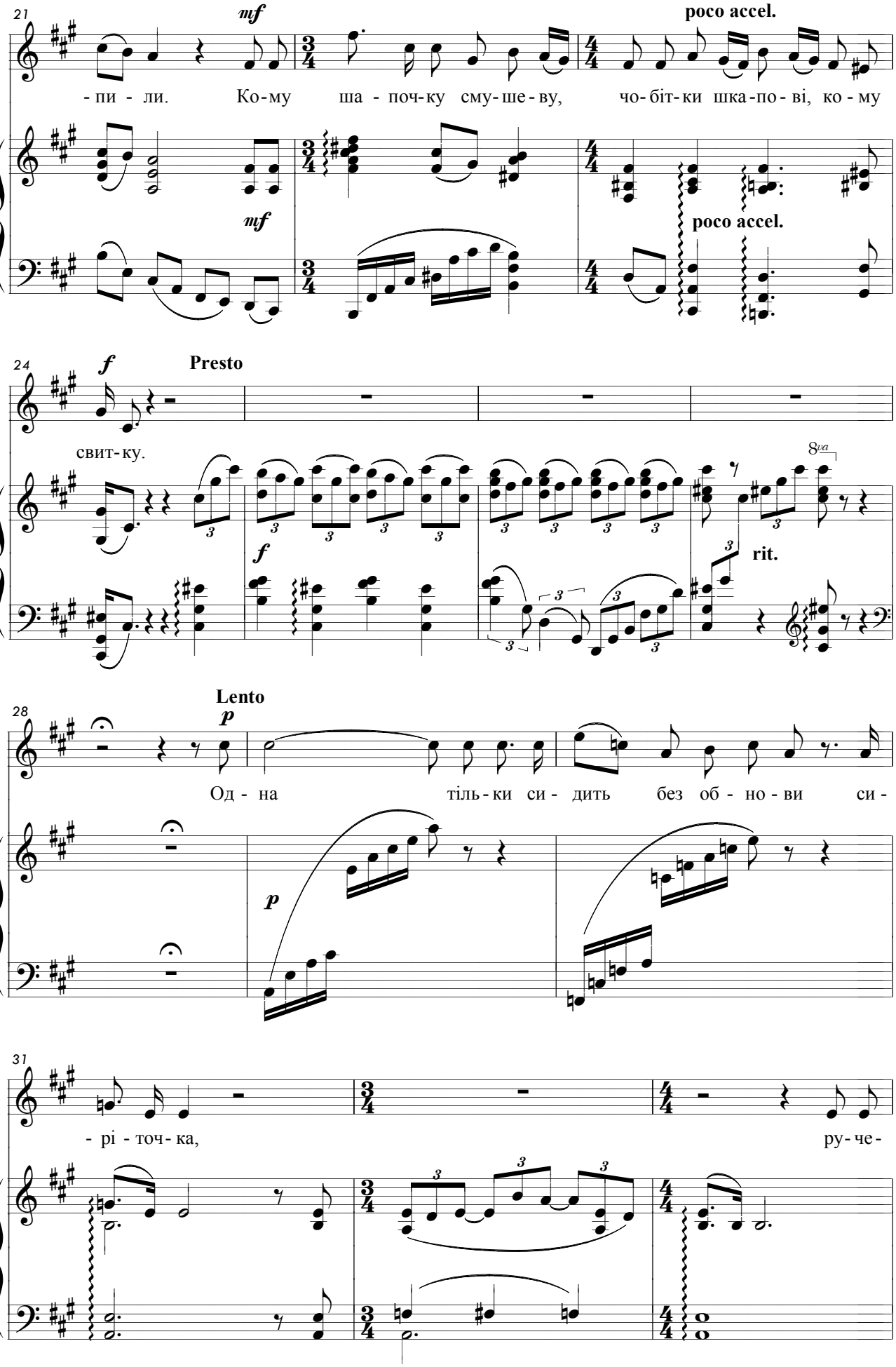
21
mf
poco accel.
-пи - ли. Ко-му ша - поч-ку сму-ше-ву, чо-біт-ки шка-по-ві, ко-му
mf
poco accel.
24
f
Presto
свит-ку.
8va
f
rit.
28
Lento
p
Од - на тіль-ки си - дить без об - но - ви си -
p
31
- рі - точ-ка, ру-че-

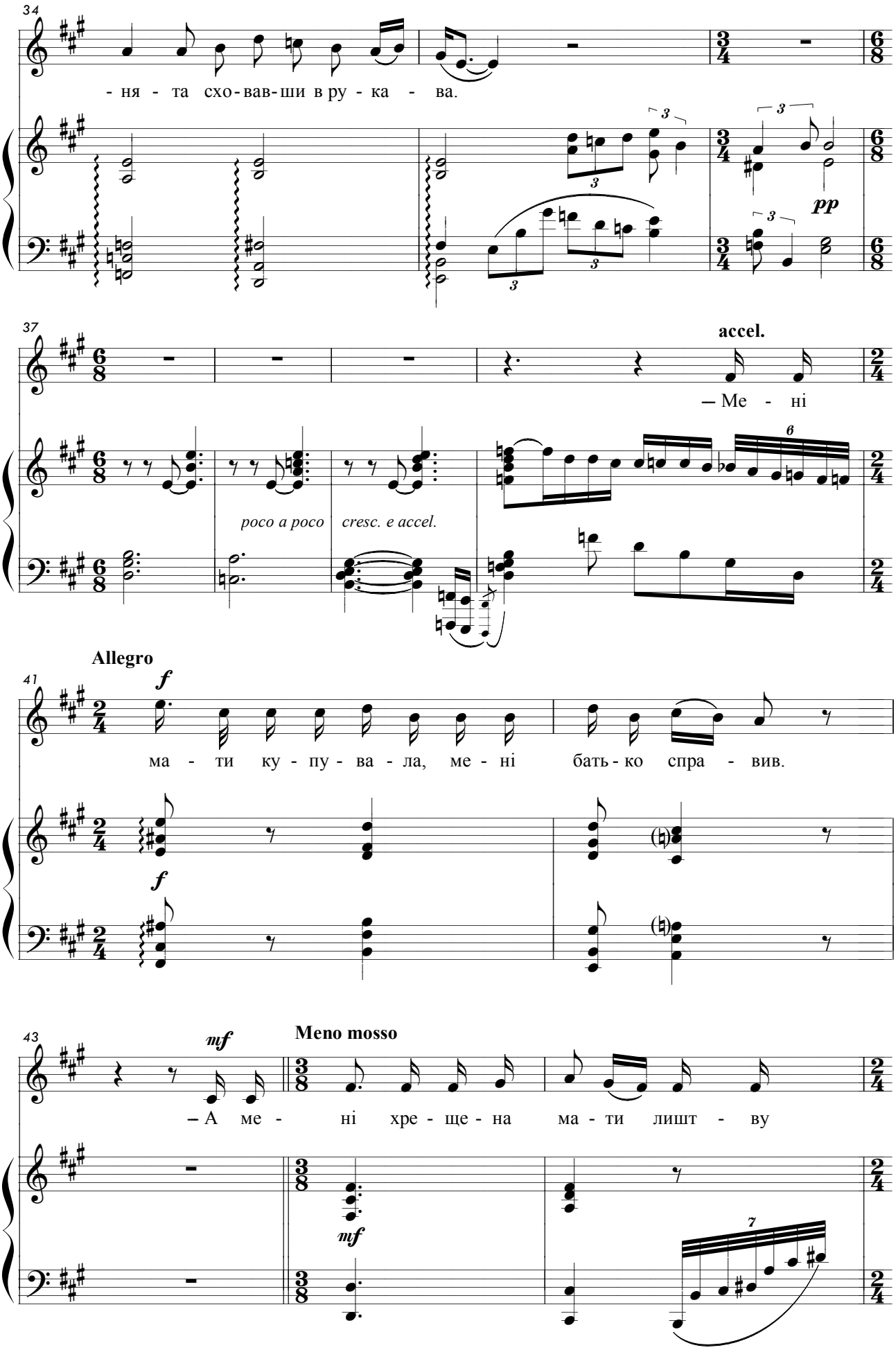
34
- ня - та схо - вав - ши в ру - ка - ва.
pp
37
accel.
— Ме - ні
poco a poco
cresc. e accel.
Allegro
41
f
ма - ти ку - пу - ва - ла, ме - ні бать - ко спра - вив.
f
43
mf
Meno mosso
— А ме - ні хре - ще - на ма - ти лишт - ву
mf

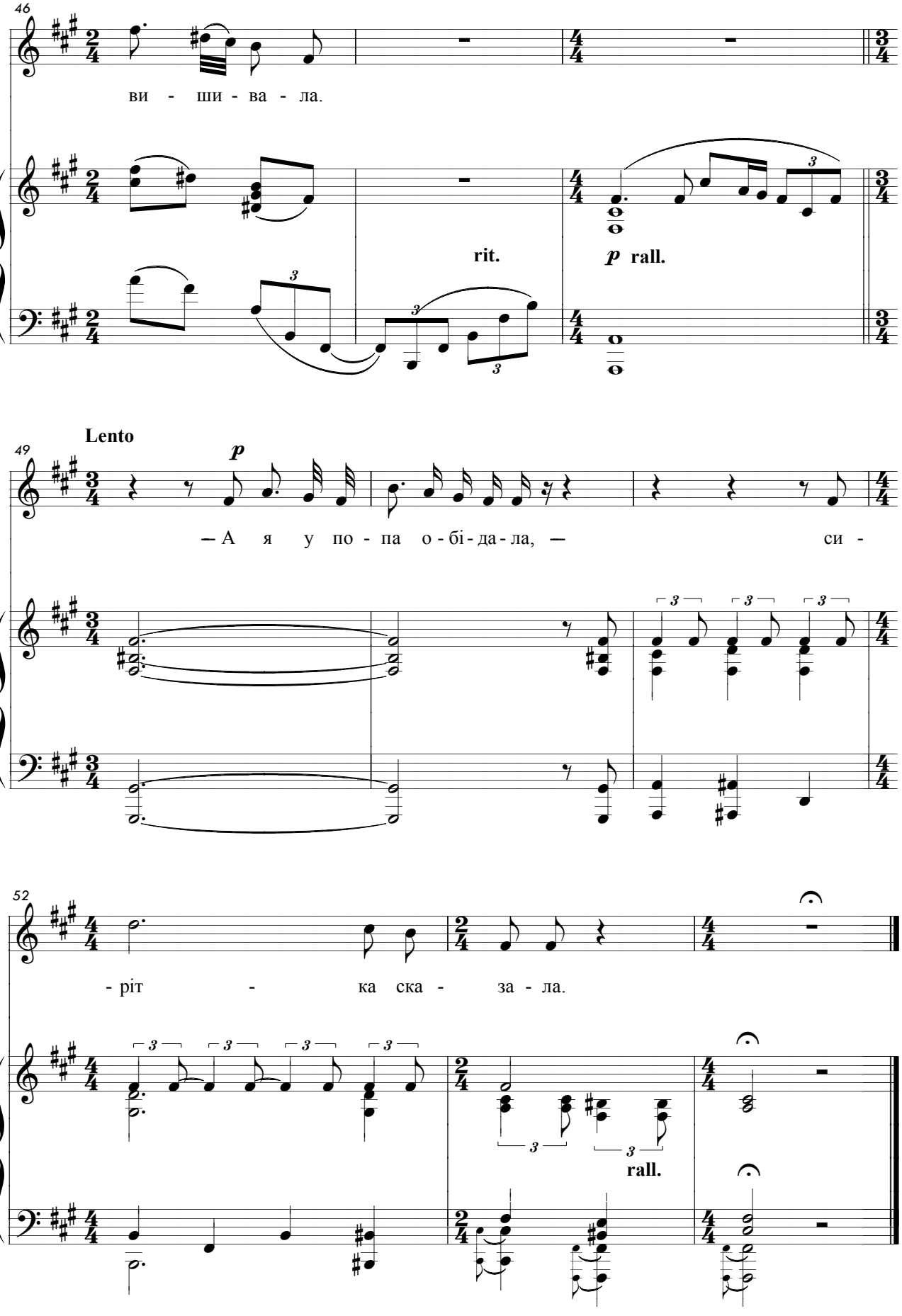
46
ви - ши - ва - ла.
rit.
p rall.
Lento
49
p
— А я у по - па о - бі - да - ла, —
си -
52
- ріт - ка ска - за - ла.
rall.

Переливи барв

Вокальний цикл

Присвята Ігорю Соневицькому

Вірші Святослава Гординського **Музика Богдани Фільц**

I.
Липи

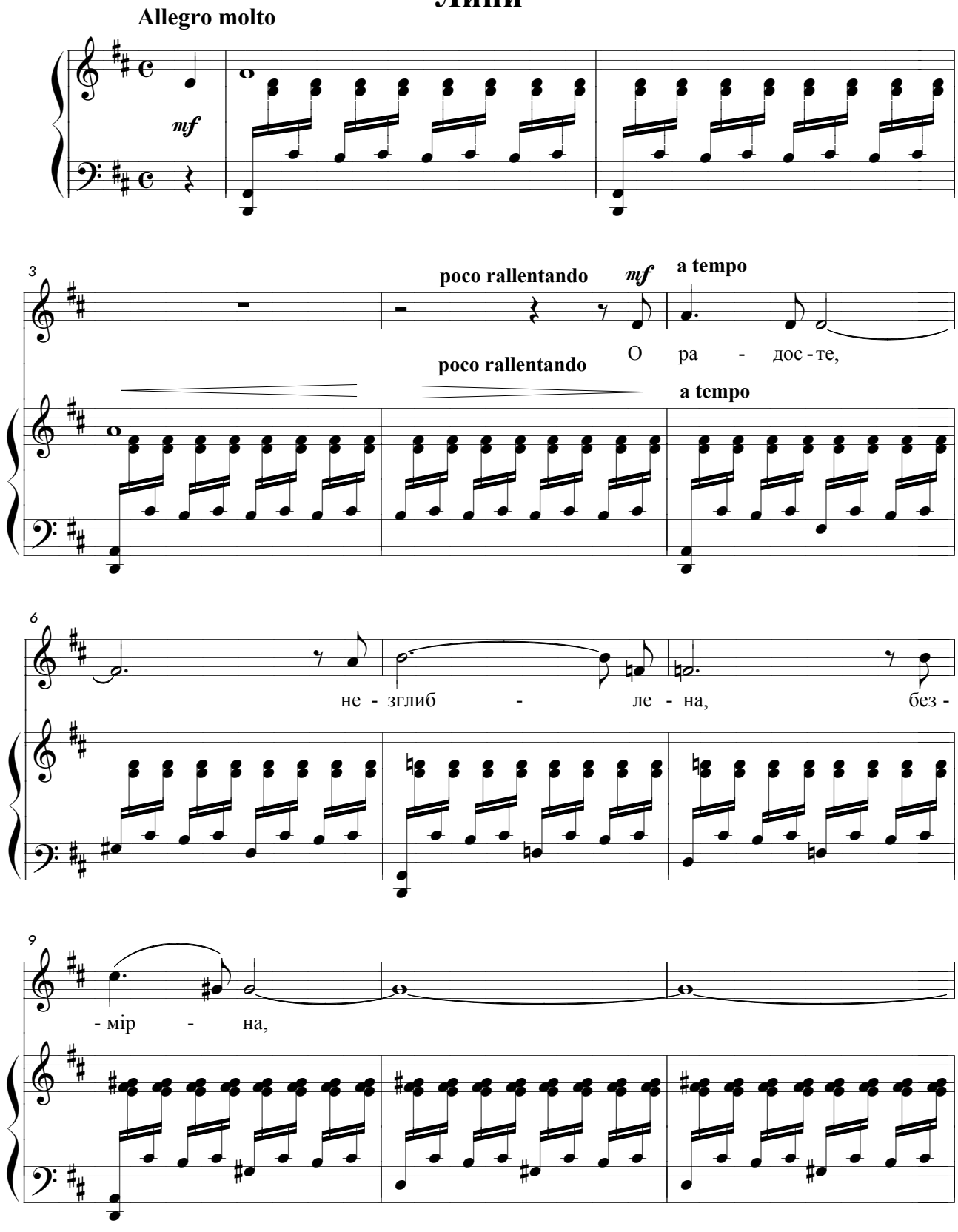

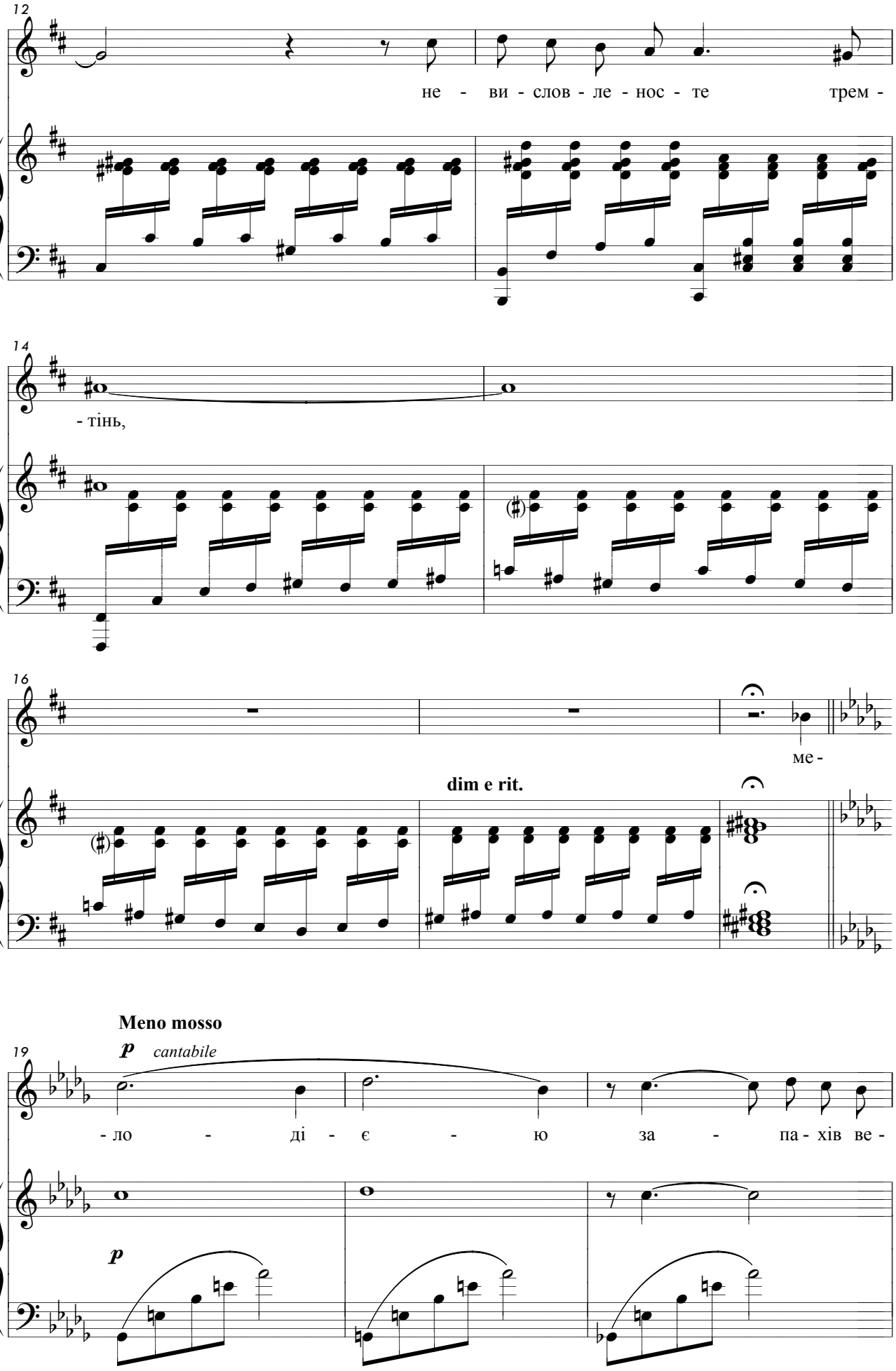
12
не - ви - слов - ле - нос - те трем -
14
- тінь,
16
ме -
dim e rit.
Meno mosso
p cantabile
19
- ло - ді - є - ю за - па - хів ве -
p

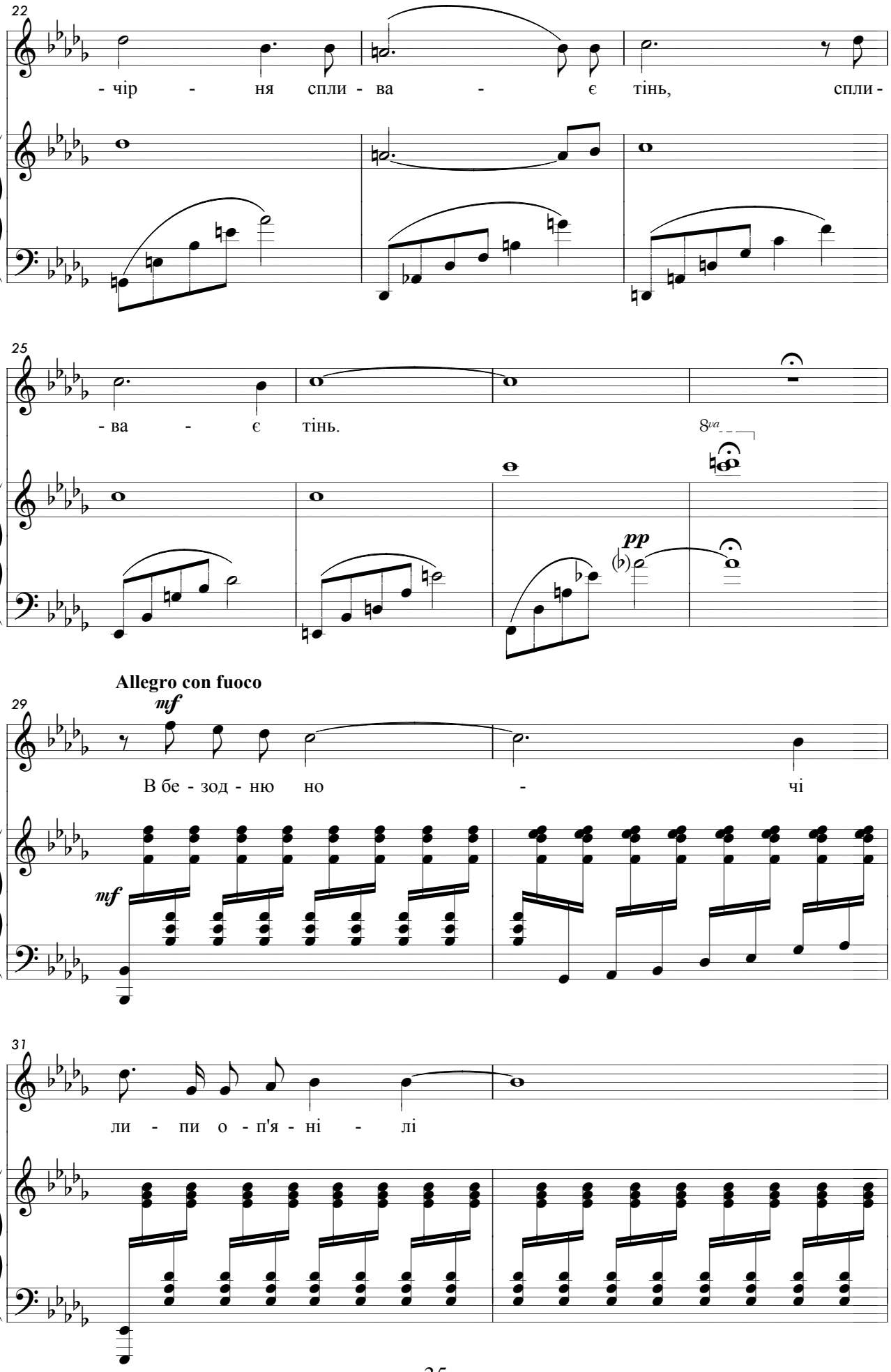
22
- чір - ня спли - ва - є тінь, спли -
25
- ва - є тінь.
8va
pp
Allegro con fuoco
29
mf
В бе - зод - ню но - чі
mf
31
ли - пи о - п'я - ні - лі

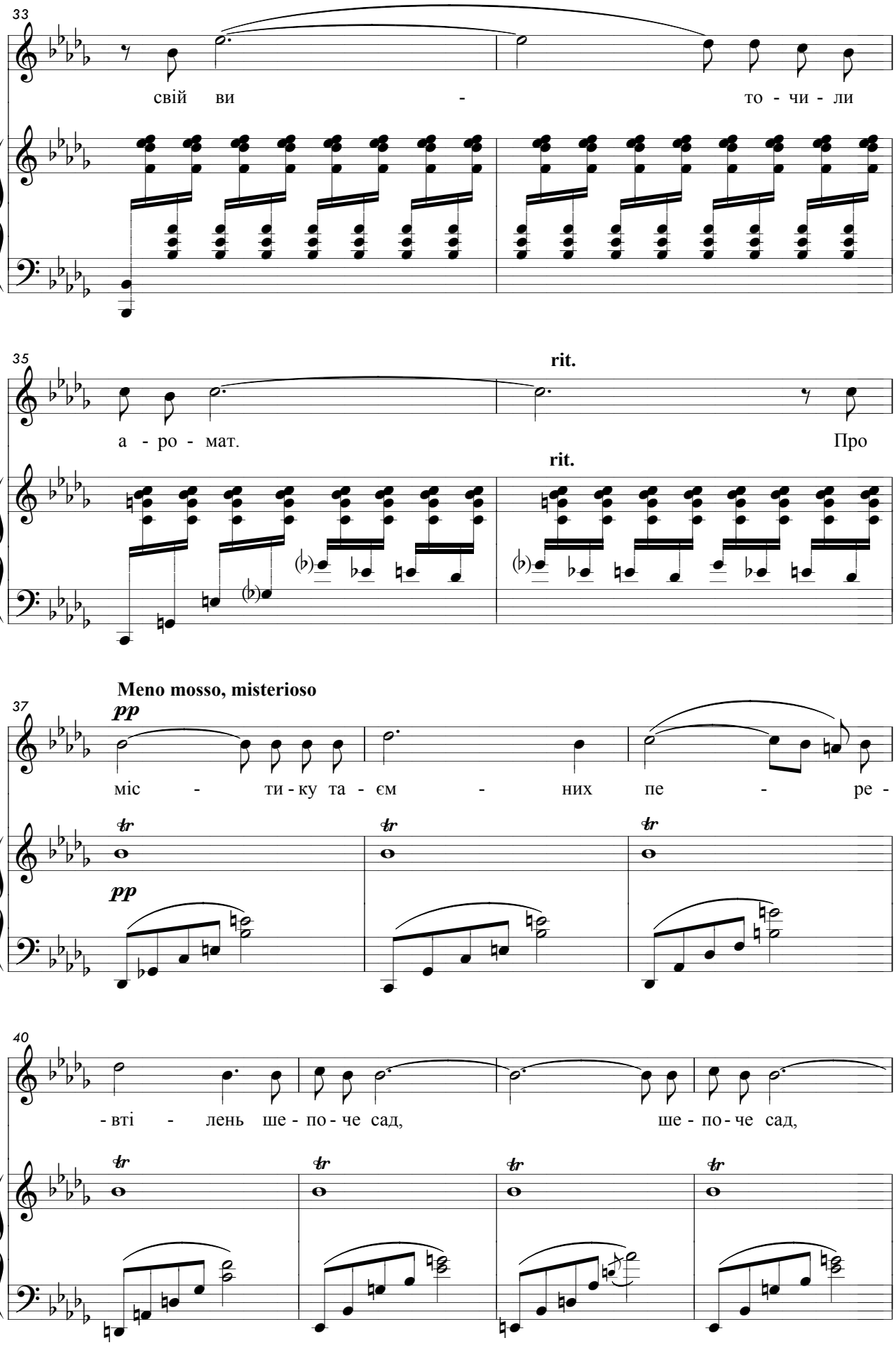
33
свій ви - то - чи - ли
35
rit.
а - ро - мат.
Про
rit.
Meno mosso, misterioso
37
pp
міс - ти - ку та - єм - них пе - ре -
tr
pp
40
- вті - лень ше - по - че сад,
ше - по - че сад,
tr

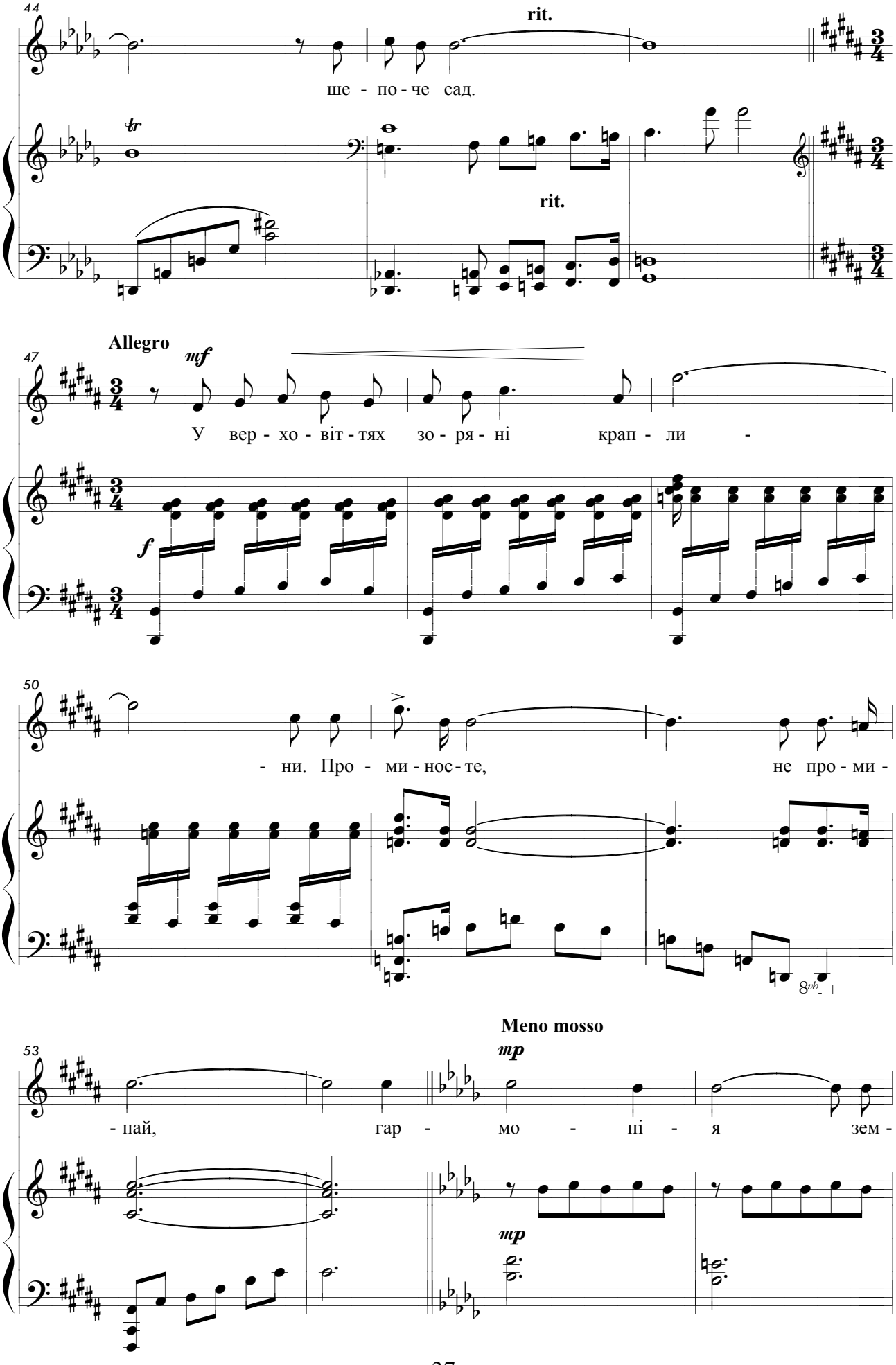
44
rit.
ше - по - че сад.
tr
rit.
Allegro
47
mf
У вер - хо - віт - тях зо - ря - ні крап - ли -
f
50
- ни. Про - ми - нос - те, не про - ми -
8vb
Meno mosso
53
mp
- най, гар - мо - ні - я зем -
mp

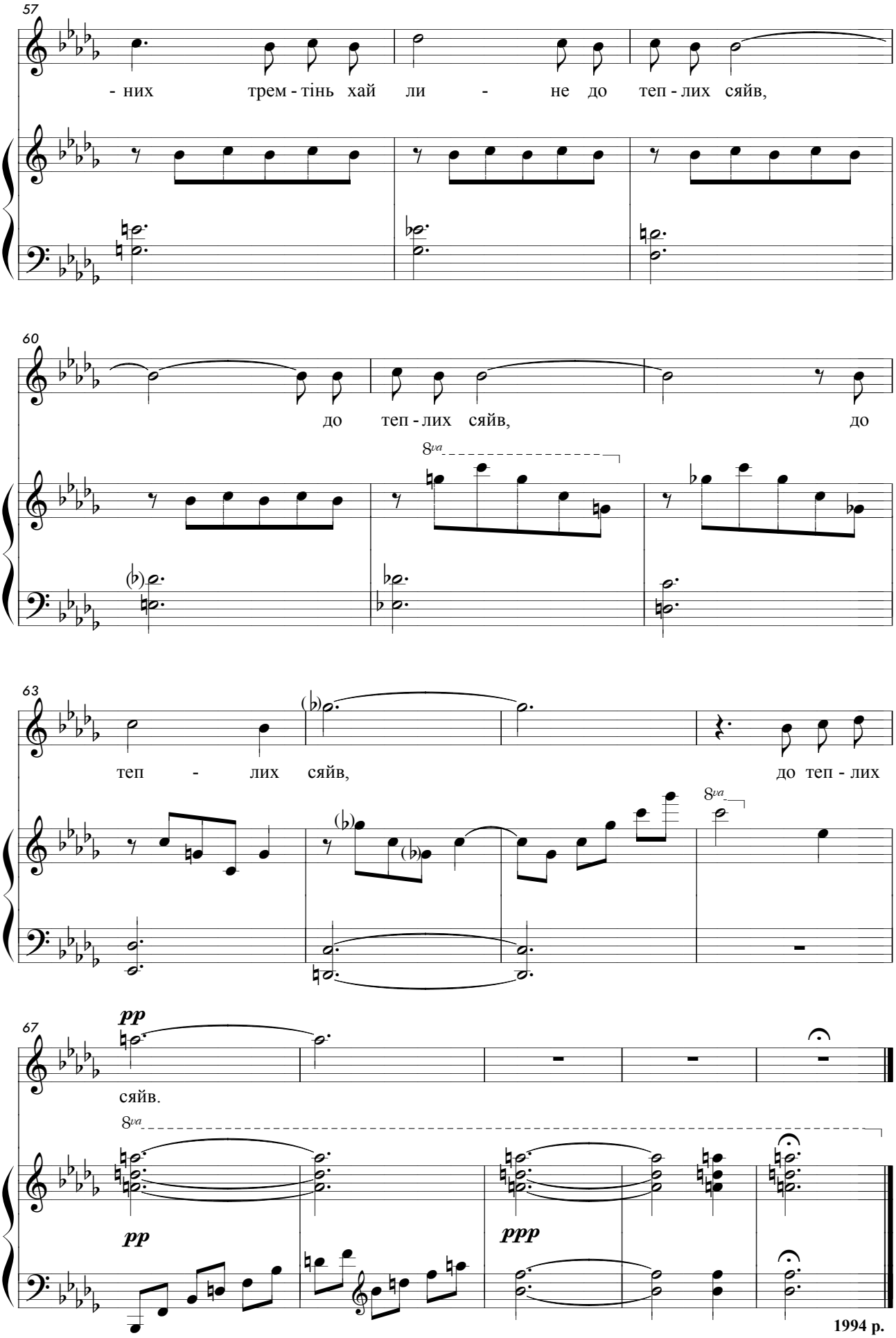
57
- них трем - тінь хай ли - не до теп - лих сяйв,
60
до теп - лих сяйв, до
8va
63
теп - лих сяйв, до теп - лих
8va
67
pp
сяйв.
8va
pp
ppp
1994 р.

II.
Вечір
(в народному дусі)

Вірші Святослава Гординського **Музика Богдани Фільц**

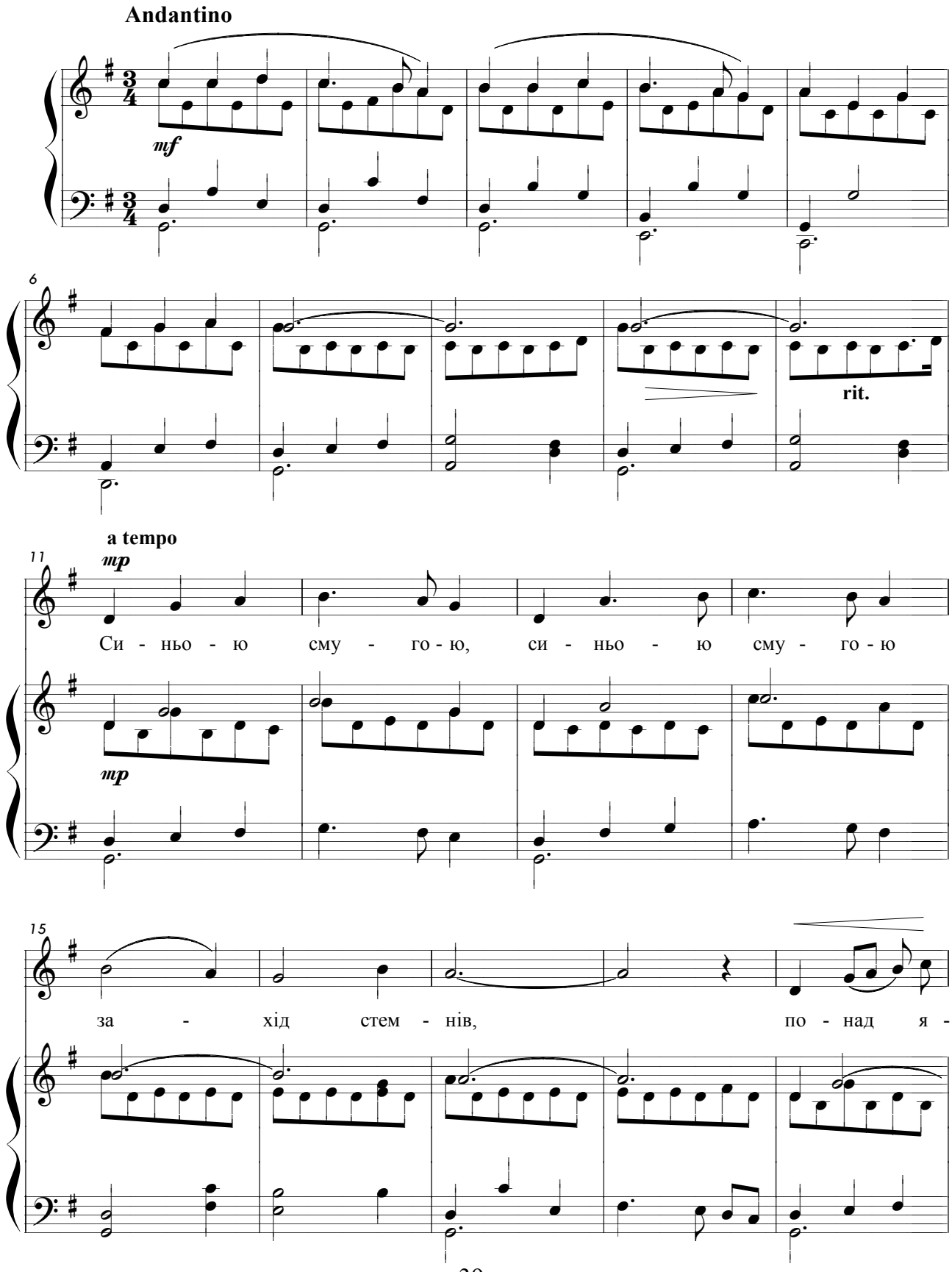

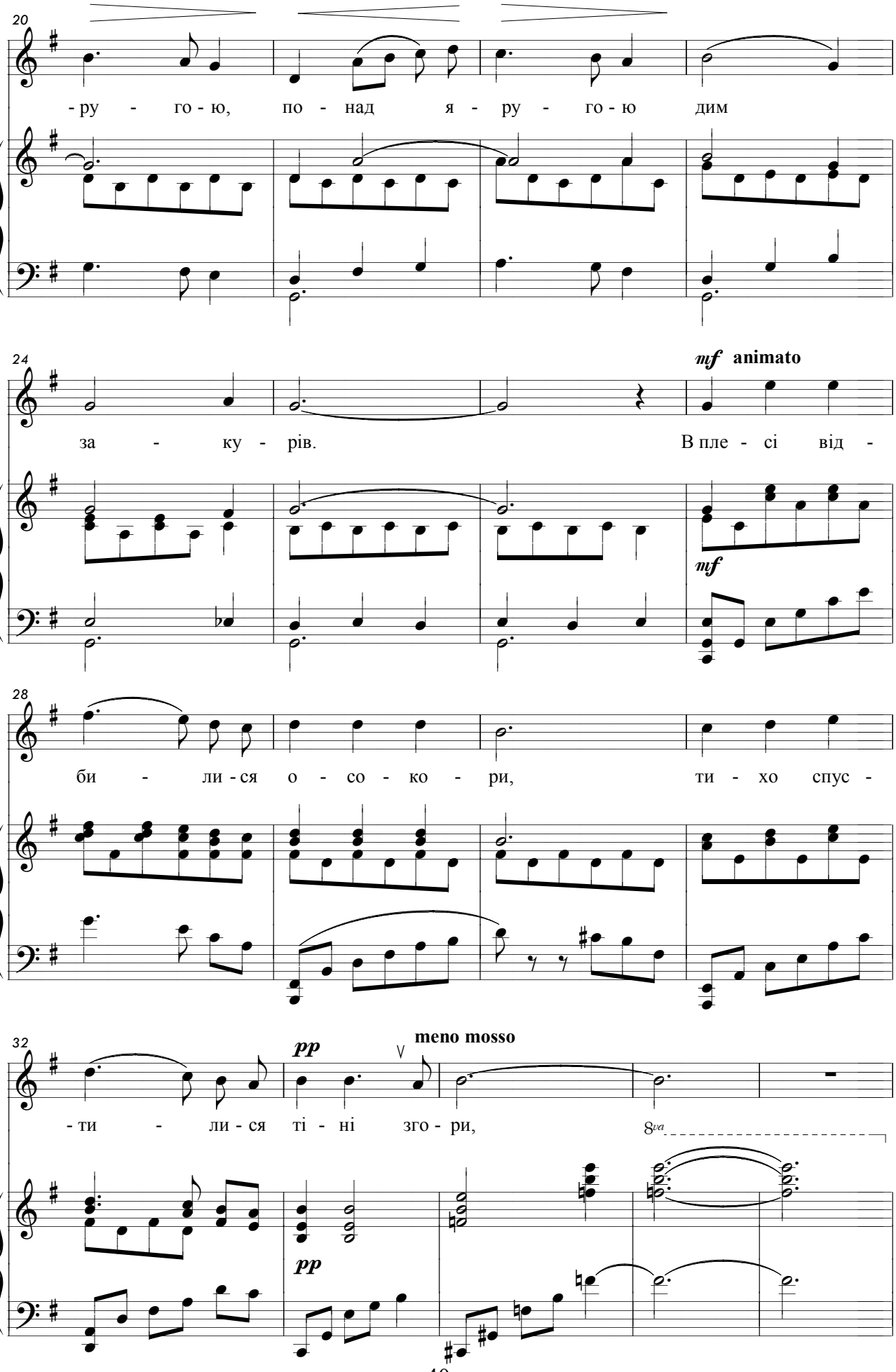
20
-ру - го - ю, по - над я - ру - го - ю дим
24
mf animato
за - ку - рів. В пле - сі від -
mf
28
би - ли - ся о - со - ко - ри, ти - хо спус -
32
pp
meno mosso
- ти - ли - ся ті - ні зго - ри,
8va
pp

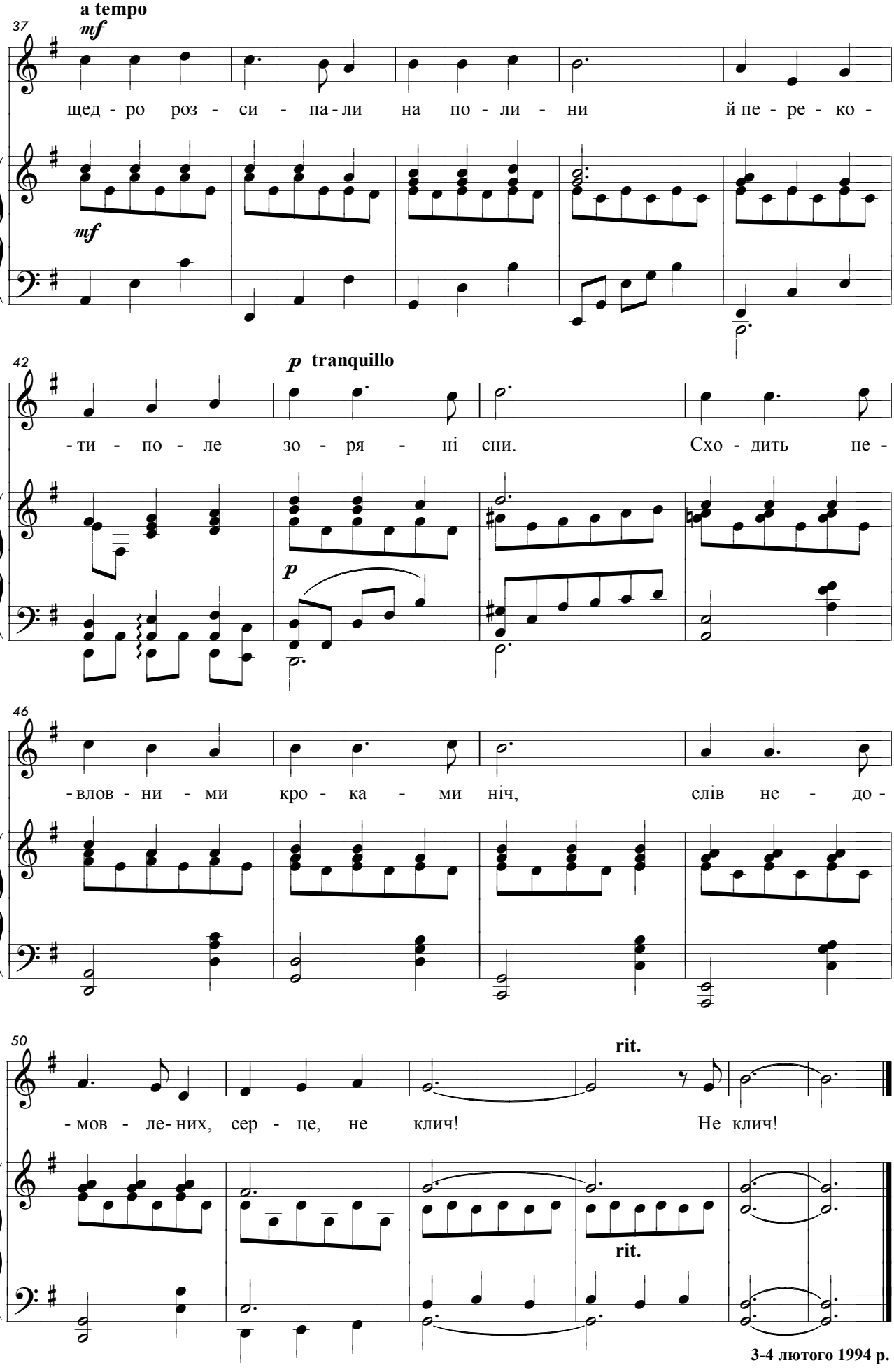

3-4 лютого 1994 р.

III.
Передосіннє

Вірші Святослава Гординського **Музика Богдани Фільц**

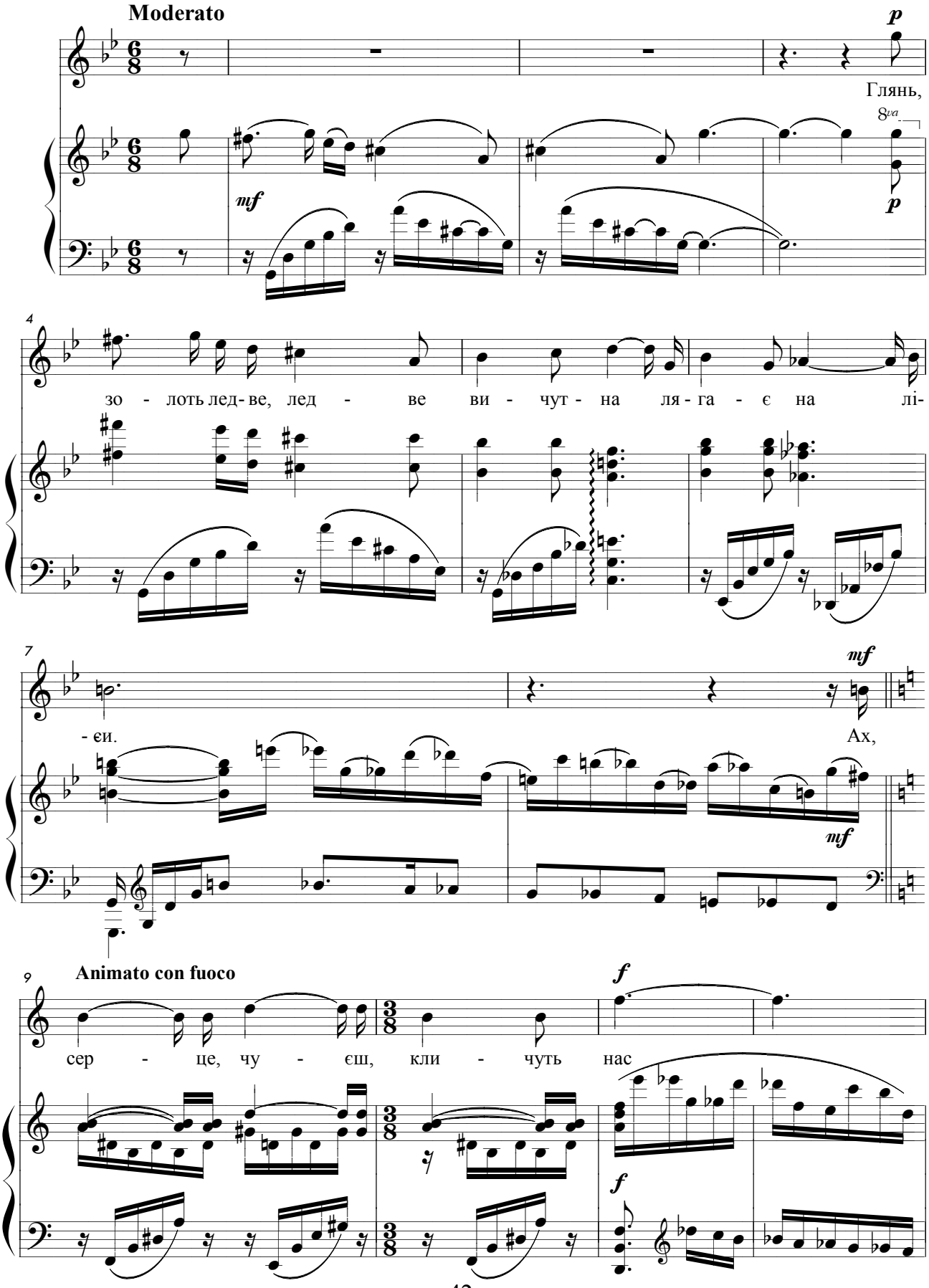

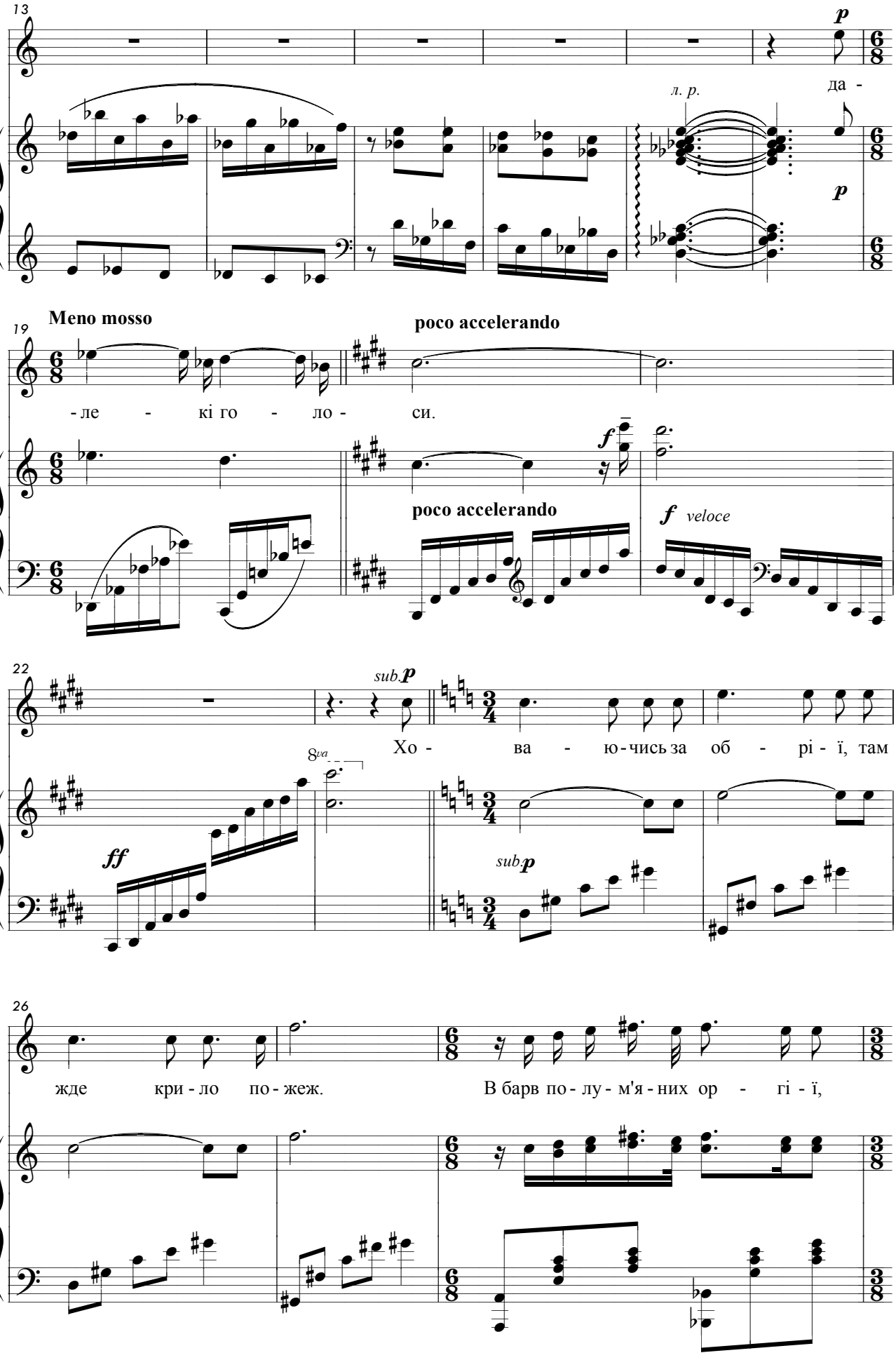
13
p
л. р.
да -
p
Meno mosso
poco accelerando
19
-ле - кі го - ло - си.
f
poco accelerando
f veloce
22
sub.p
Хо - ва - ю-чись за об - рі - ї, там
8va
ff
sub.p
26
жде кри - ло по - жеж.
В барв по - лу - м'я - них ор - гі - ї,

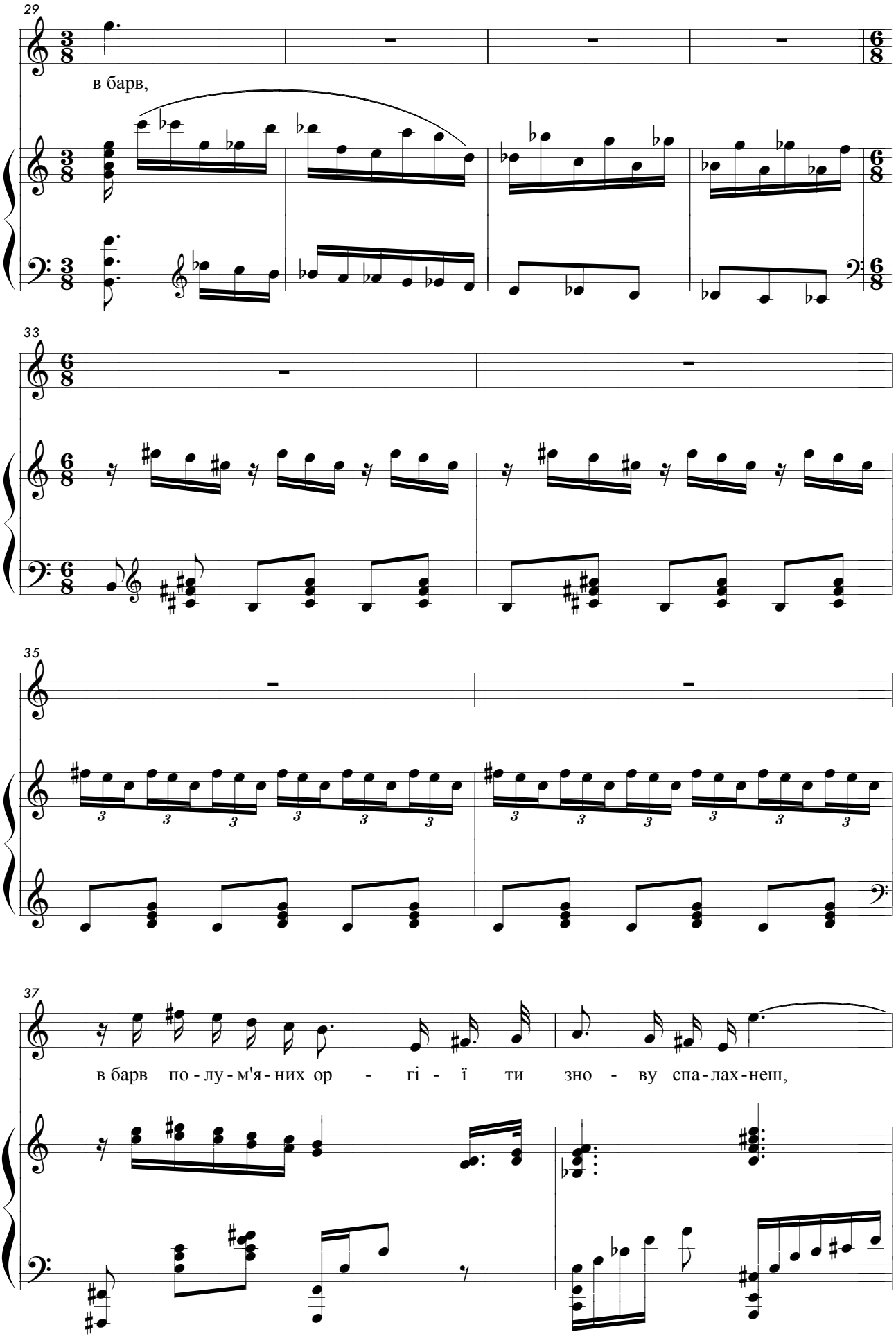
29
в барв,
33
35
37
в барв по - лу - м'я - них ор - гі - ї ти зно - ву спа - лах - неш,

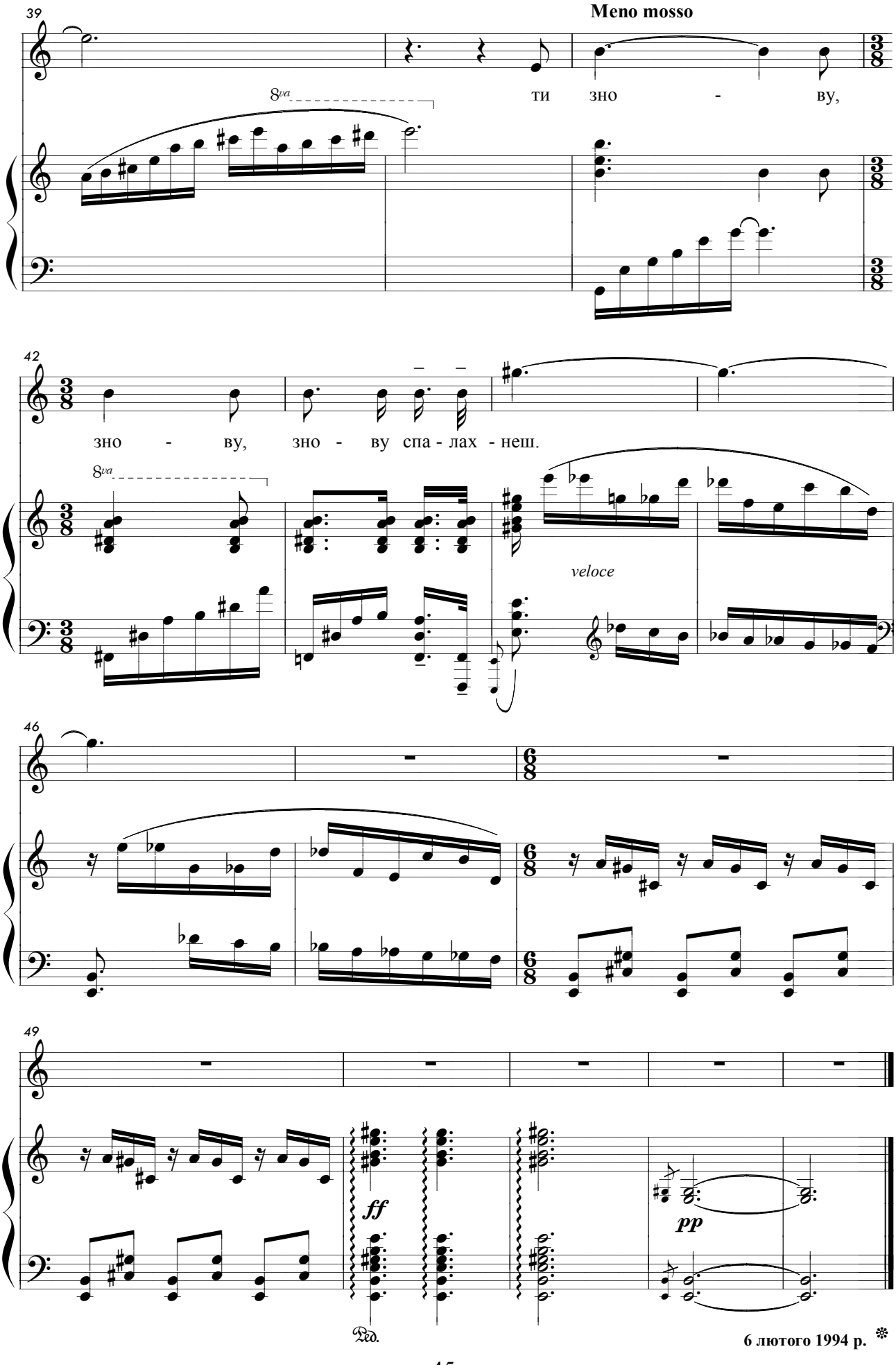

6 лютого 1994 р. ❄

Преславна Приснодіво Богородице

Молитва до Св. Богородиці

Присвята Ігорю Соневицькому

Музика Богдани Фільц

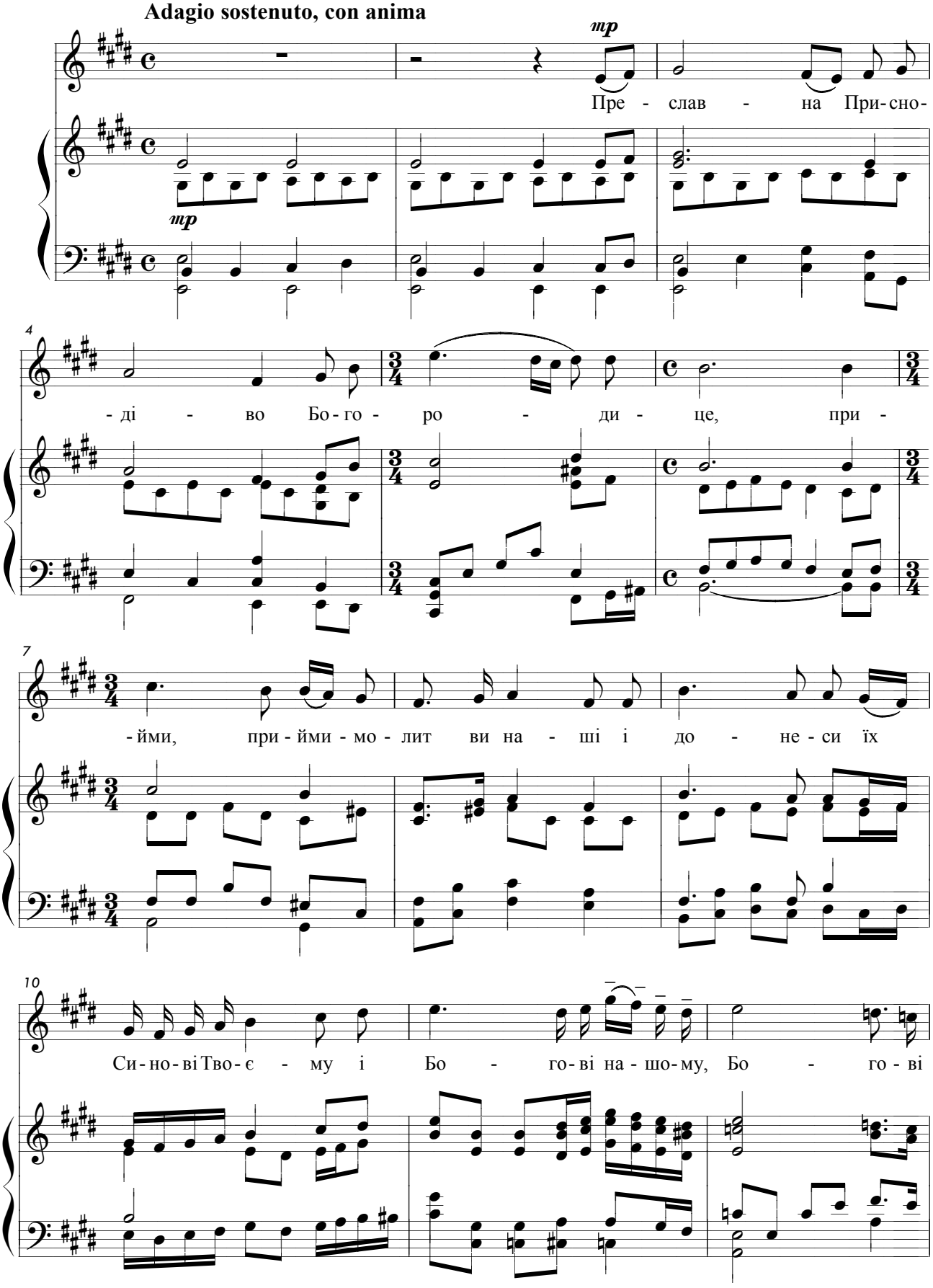

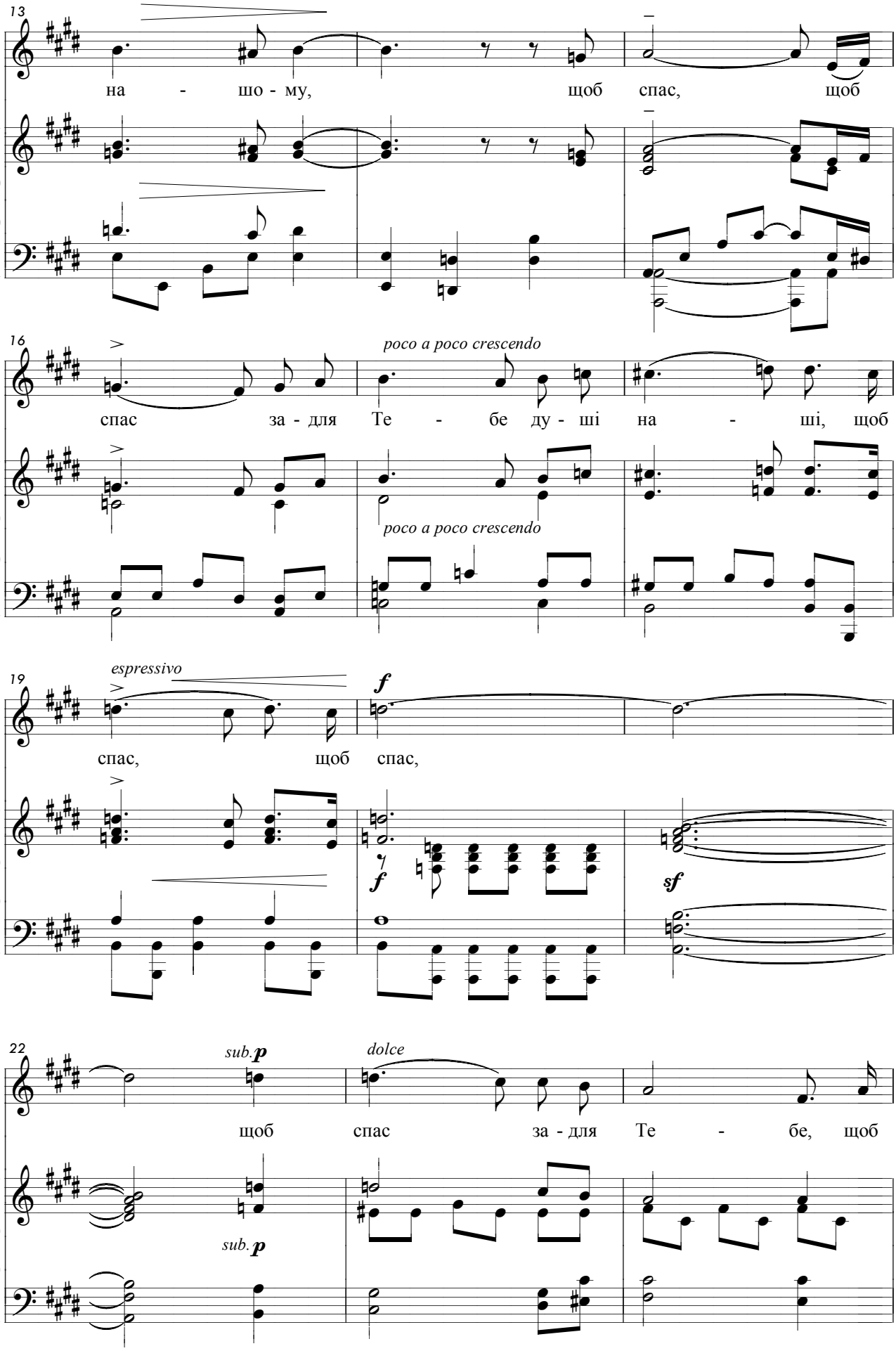
13
на - шо - му, щоб спас, щоб
16
poco a poco crescendo
спас за - для Те - бе ду - ші на - ші, щоб
poco a poco crescendo
19
espressivo
f
спас, щоб спас,
f
sf
22
sub. p
dolce
щоб спас за - для Те - бе, щоб
sub. p

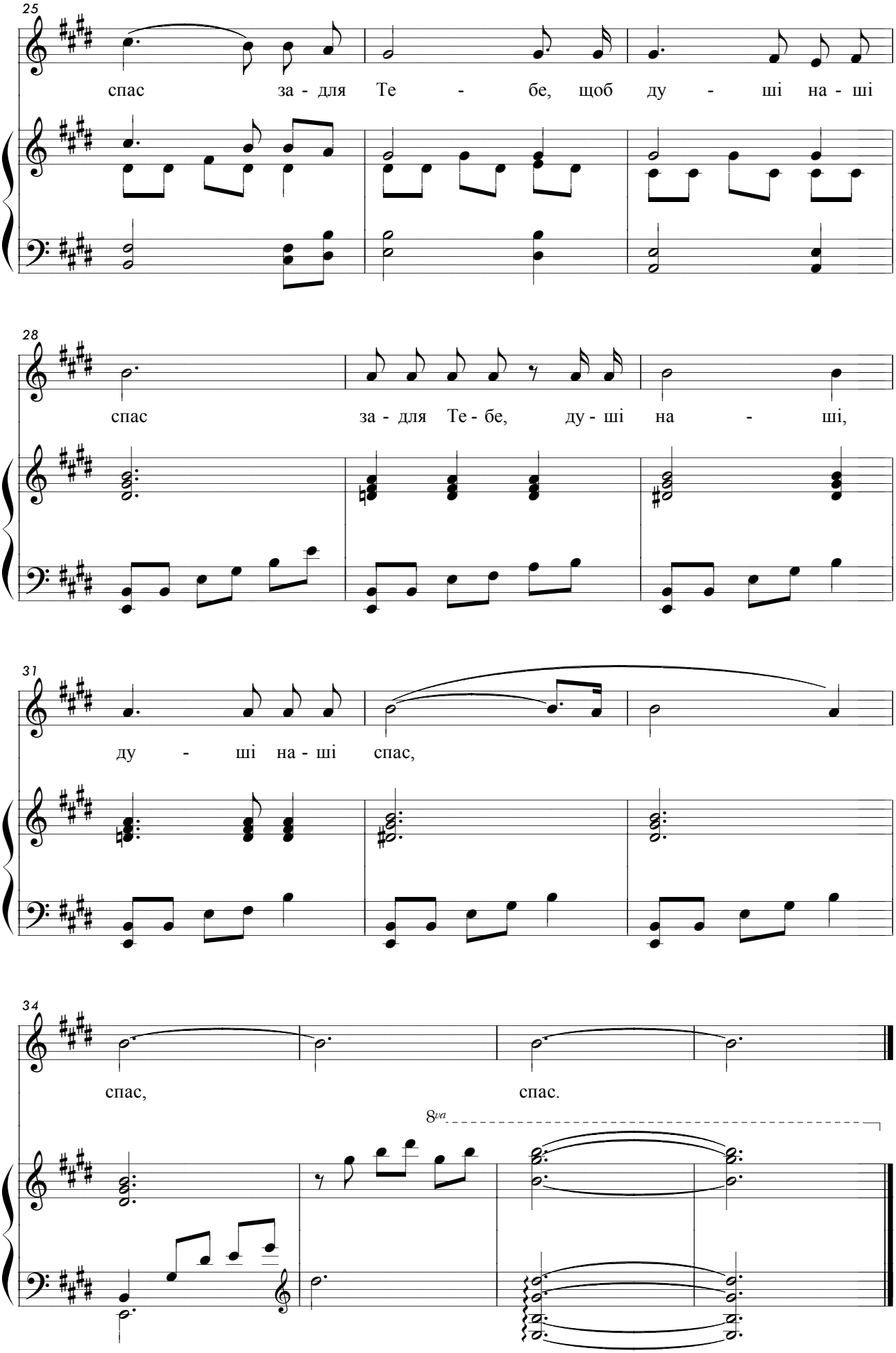
25
спас за - для Те - бе, щоб ду - ші на - ші
28
спас за - для Те - бе, ду - ші на - ші,
31
ду - ші на - ші спас,
34
спас, спас.
8va

Вокальний диптих
пам'яті відданого друга,
чоловіка Миколи Мордюка

Вірші Олександра Маландія **Музика Богдани Фільц**

I.
Сни журавлині

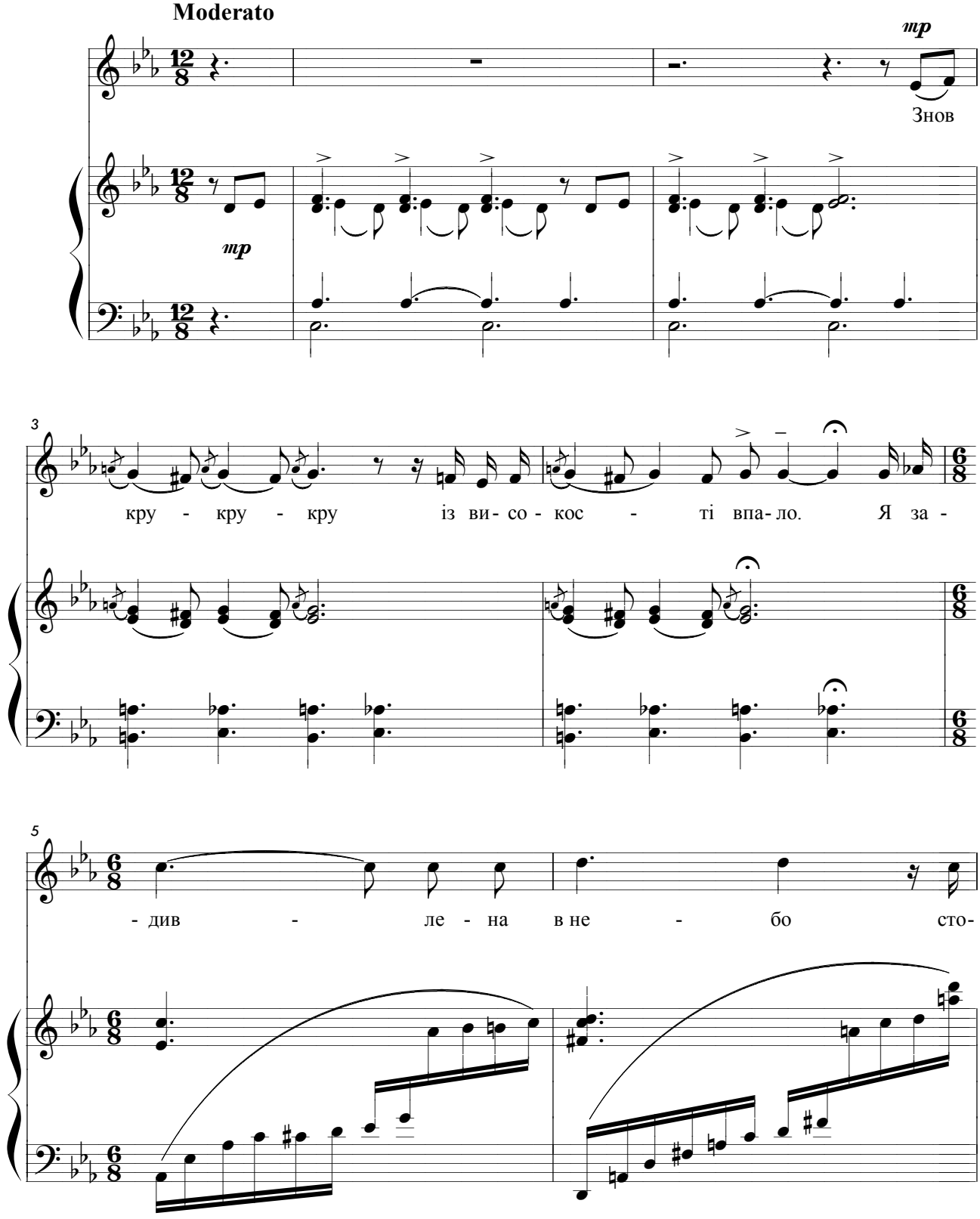

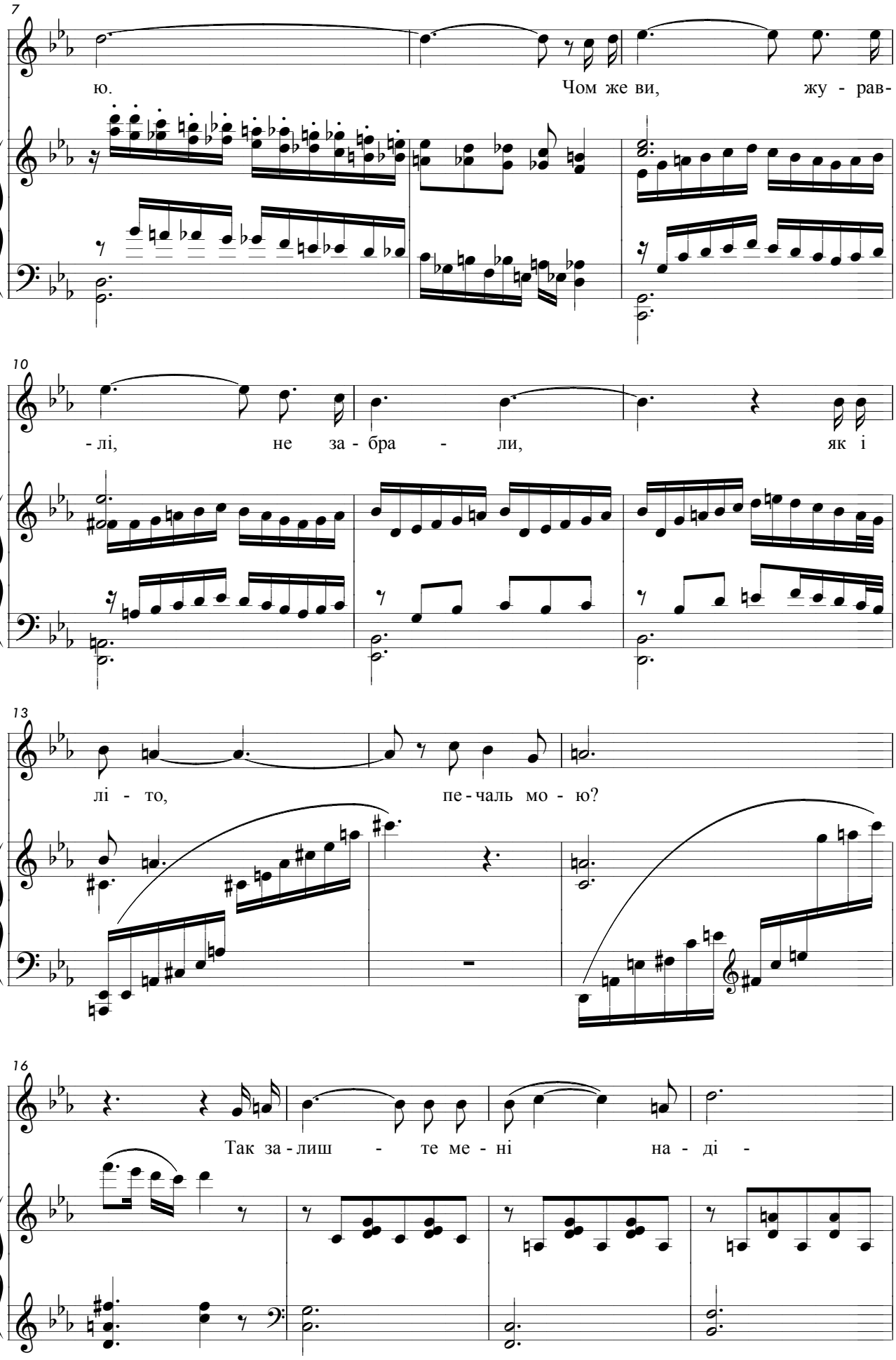
7
ю.
Чом же ви,
жу - рав-
10
- лі,
не за - бра - ли,
як і
13
лі - то,
пе - чаль мо - ю?
16
Так за - лиш - те ме - ні
на - ді -

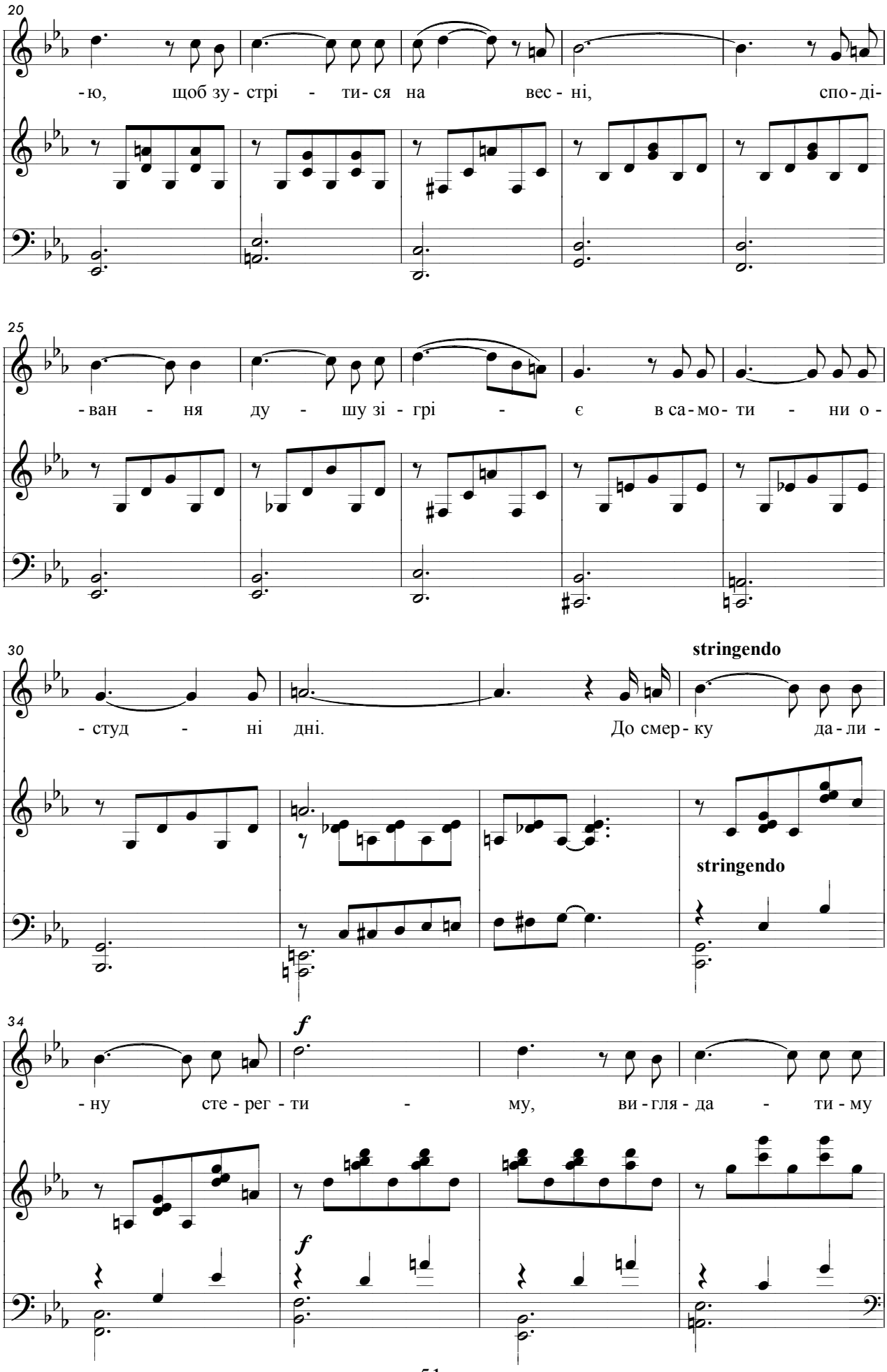
20
-ю, щоб зу - стрі - ти - ся на вес - ні, спо - ді-
25
-ван - ня ду - шу зі - грі - є в са - мо - ти - ни о -
30
stringendo
- студ - ні дні. До смер - ку да - ли -
stringendo
34
f
- ну сте - рег - ти - му, ви - гля - да - ти - му
f

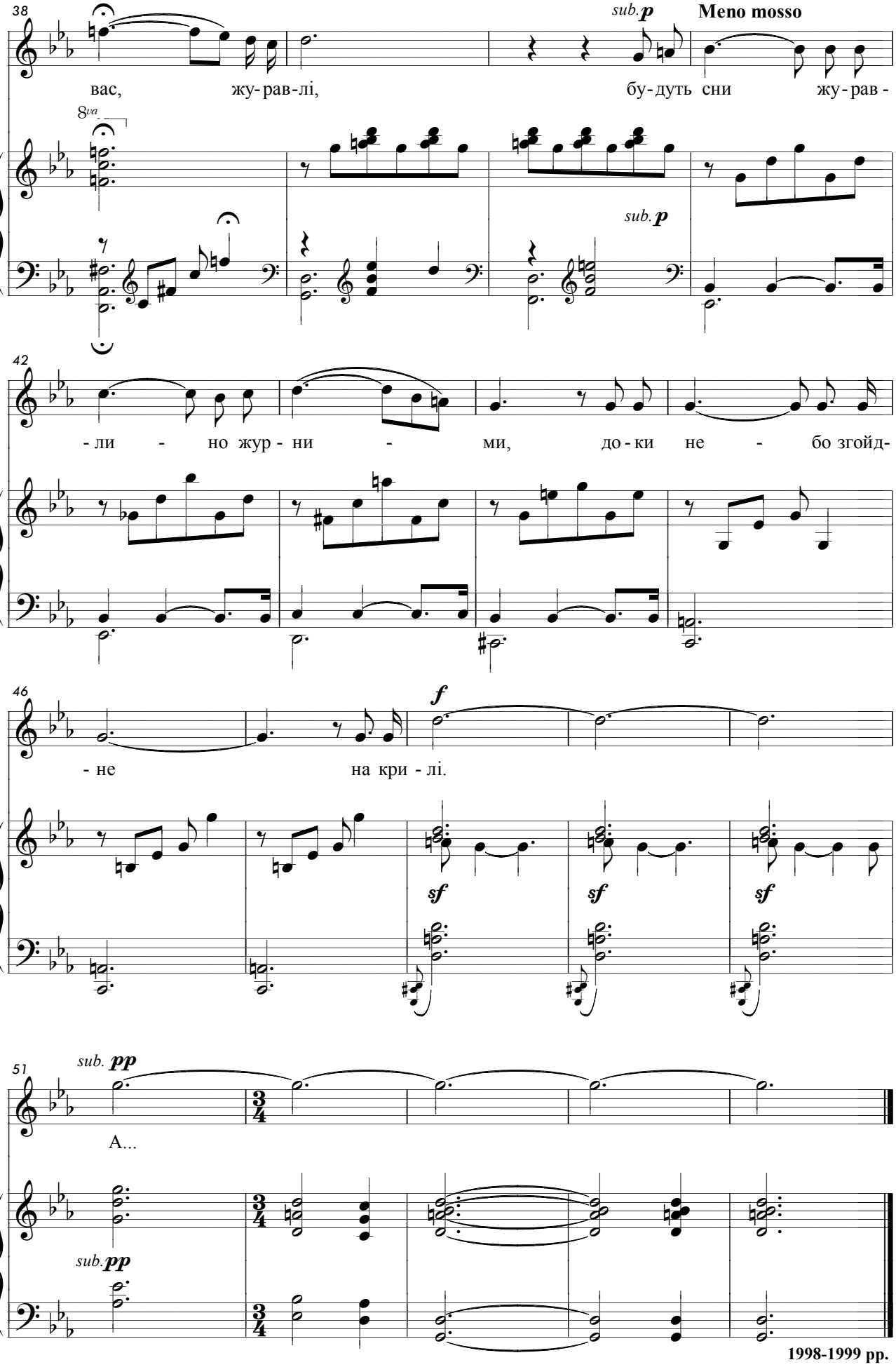
38
sub. p
Meno mosso
вас, жу-рав-лі, бу-дуть сни жу-рав-
8va
sub. p
42
-ли - но жур-ни - ми, до-ки не - бо згойд-
46
f
-не на кри-лі.
sf
sf
sf
51
sub. pp
A...
sub. pp

1998-1999 рр.

II.
Щастя

Вірші Олександра Маландія **Музика Богдани Фільц**

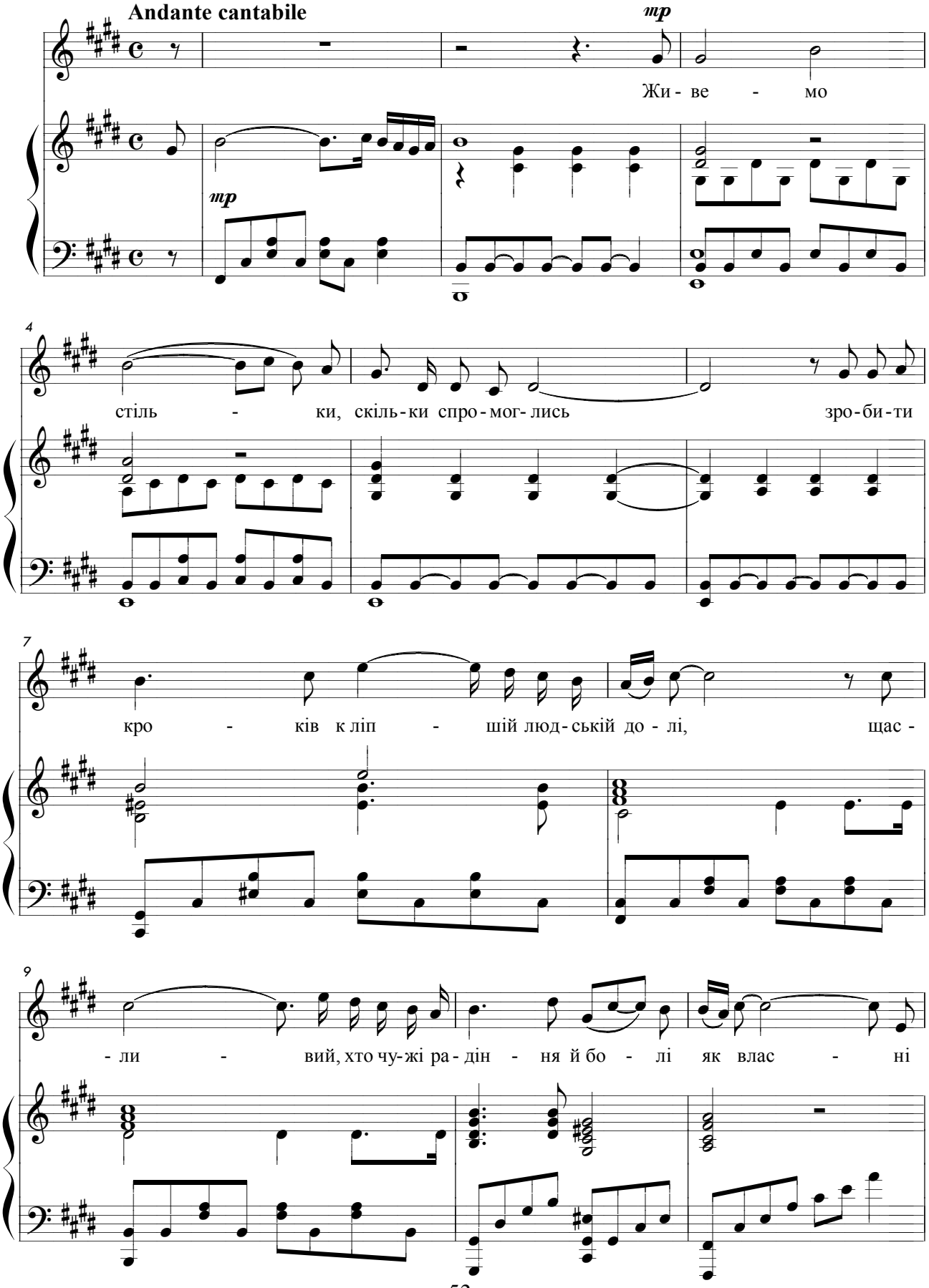

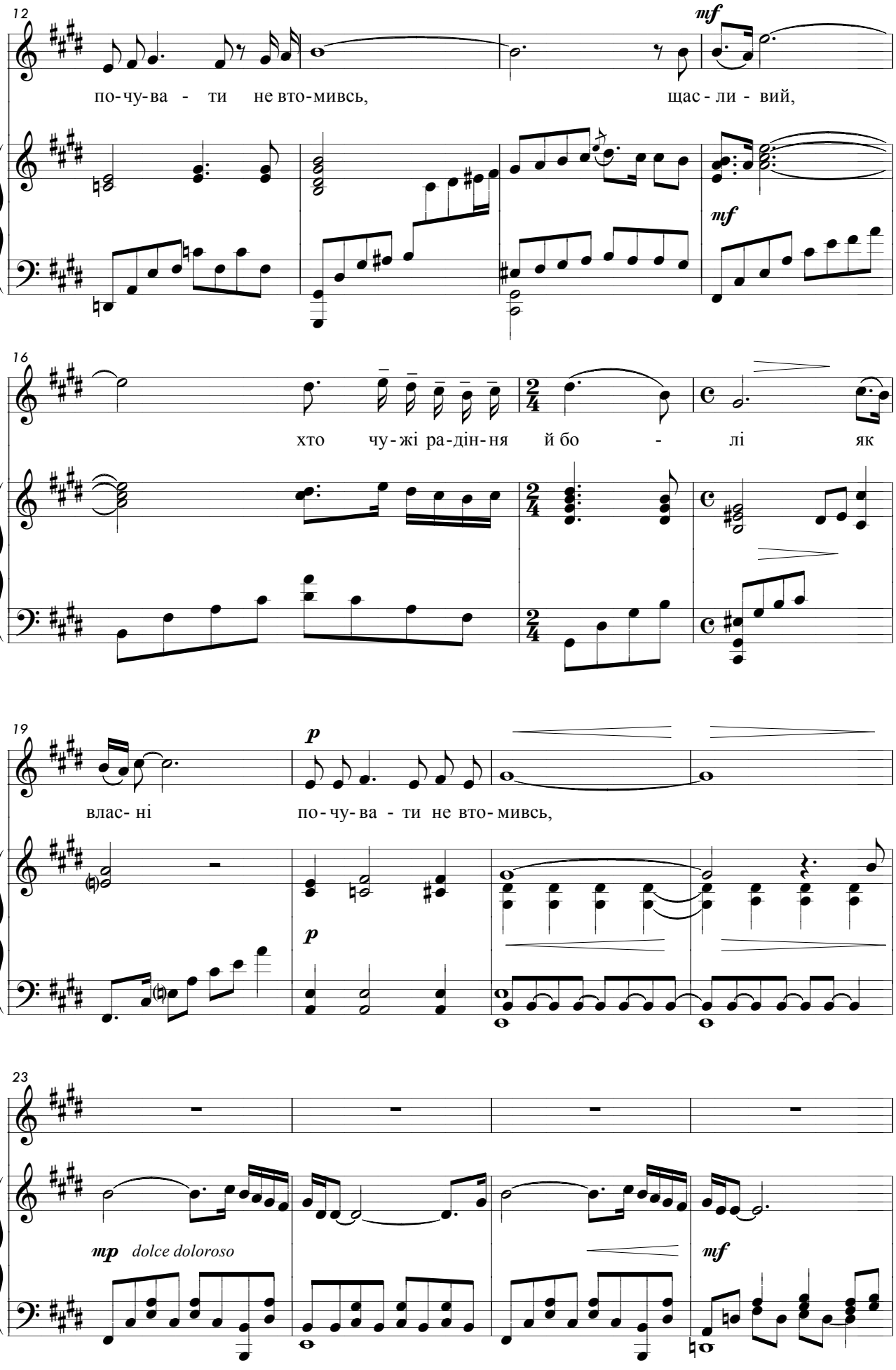
12
mf
по-чу-ва - ти не вто-мивсь,
щас - ли - вий,
mf
16
хто чу-жі ра-дін-ня й бо - лі як
19
p
влас- ні
по-чу-ва - ти не вто-мивсь,
p
23
mp dolce doloroso
mf

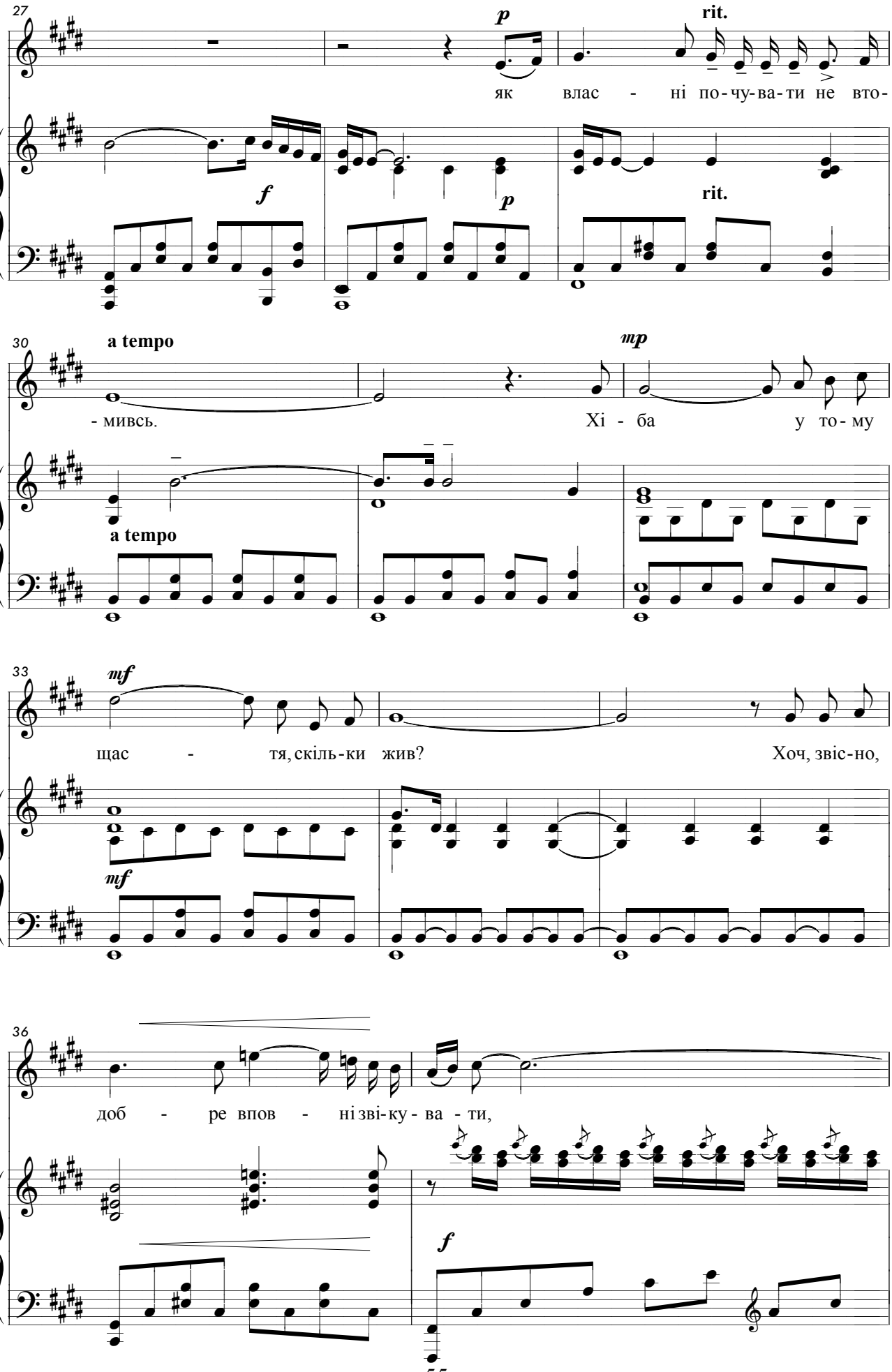
27
p
rit.
як влас - ні по-чу-ва-ти не вто-
f
p
rit.
30
a tempo
mp
- мивсь.
Хі - ба у то-му
a tempo
33
mf
щас - тя, скіль-ки жив?
Хоч, звіс-но,
mf
36
доб - ре впов - ні зві-ку-ва - ти,
f

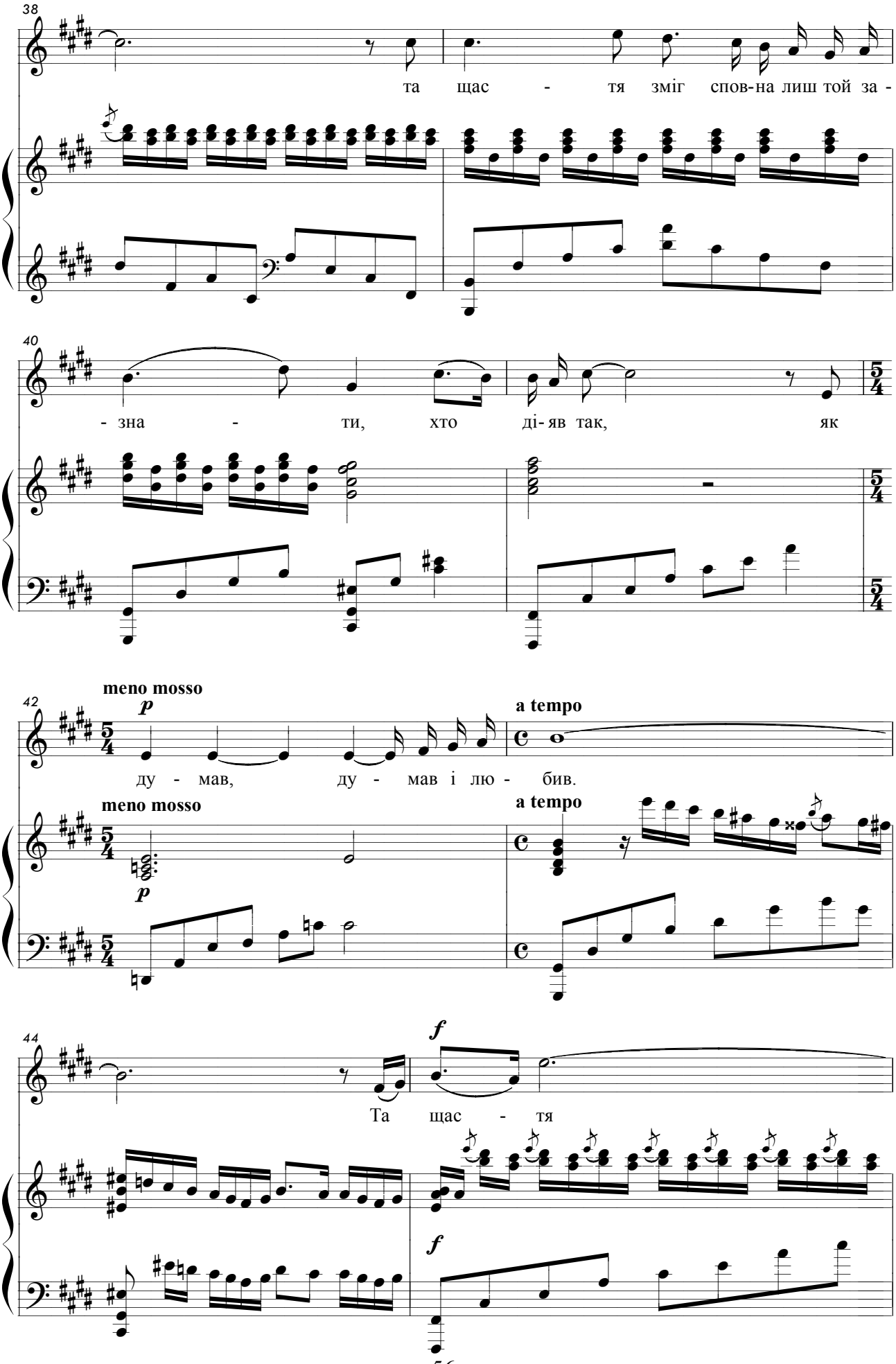
38
та щас - тя зміг спов-на лиш той за -
40
- зна - ти, хто ді-яв так, як
meno mosso
p
a tempo
ду - мав, ду - мав і лю - бив.
meno mosso
p
a tempo
44
f
Та щас - тя
f

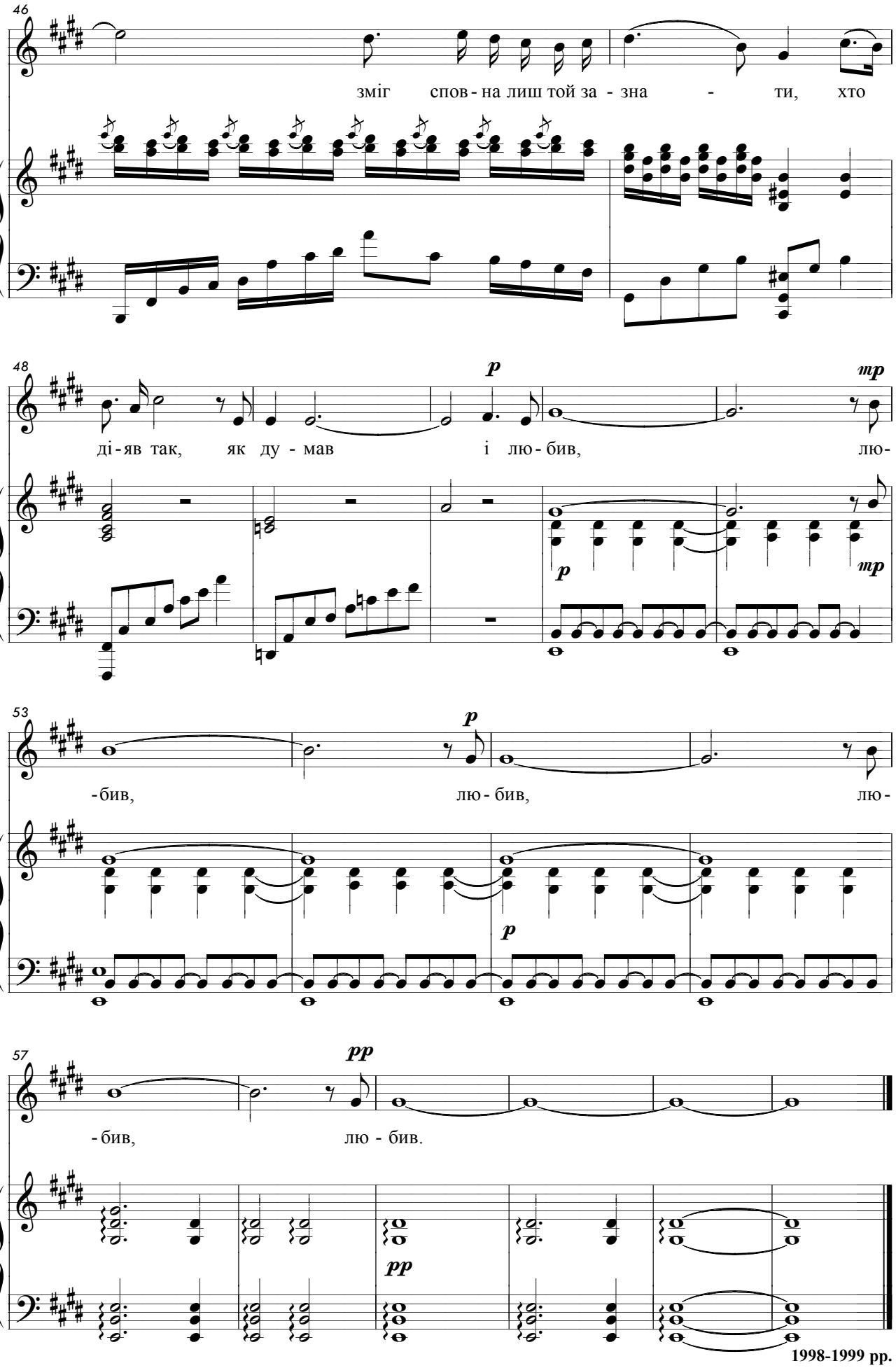
46
зміг спов - на лиш той за - зна - ти, хто
48
p
mp
ді - яв так, як ду - мав і лю - бив, лю -
p
mp
53
p
- бив, лю - бив, лю -
p
57
pp
- бив, лю - бив.
pp

1998-1999 рр.

Осінні настрої

Диптих

Вірші Павла Тичини **Музика Богдани Фільц**

I.
Гей, над дорогою стоїть верба

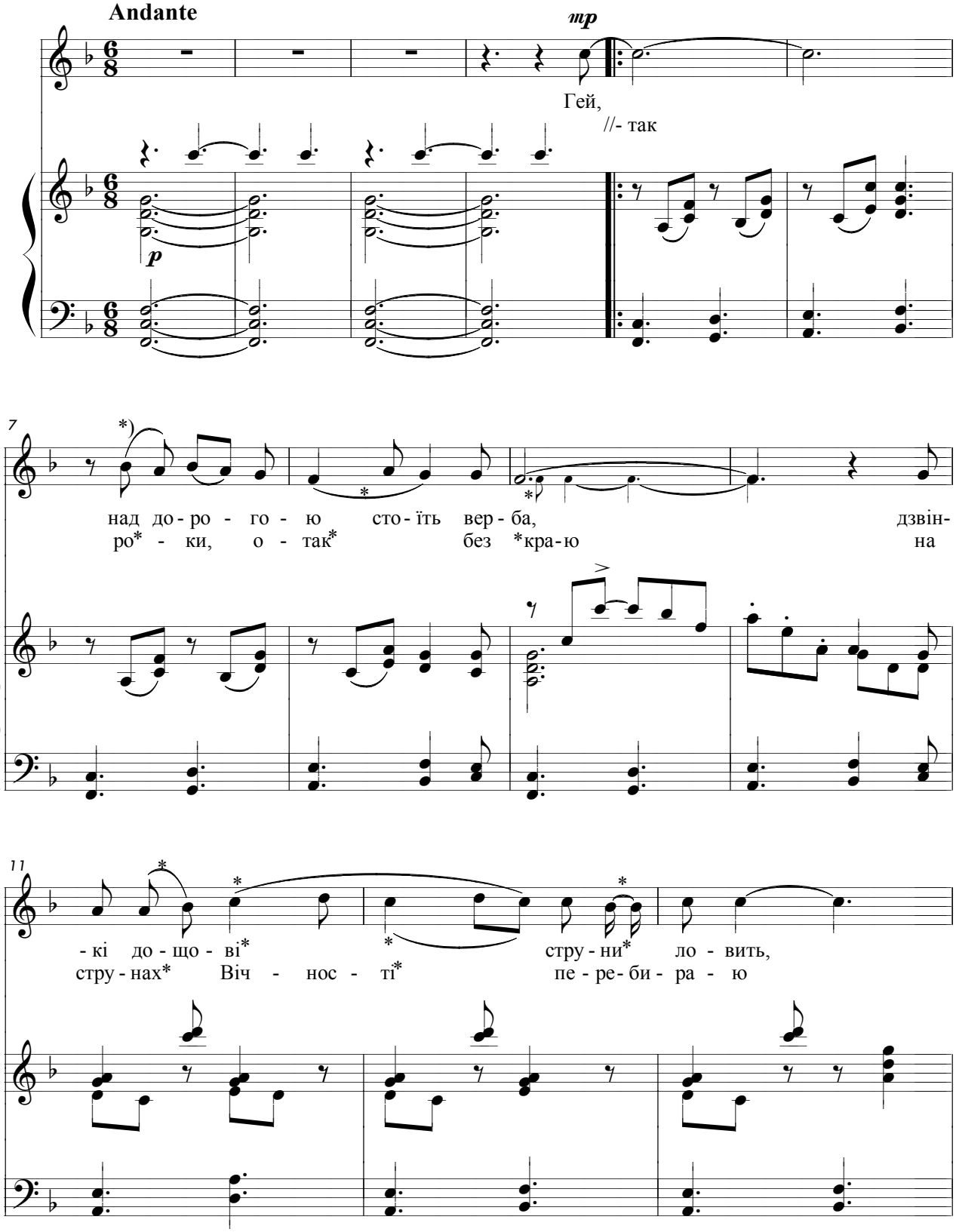

**) - зірочками позначено відповідність музичного та літературного текстів.*

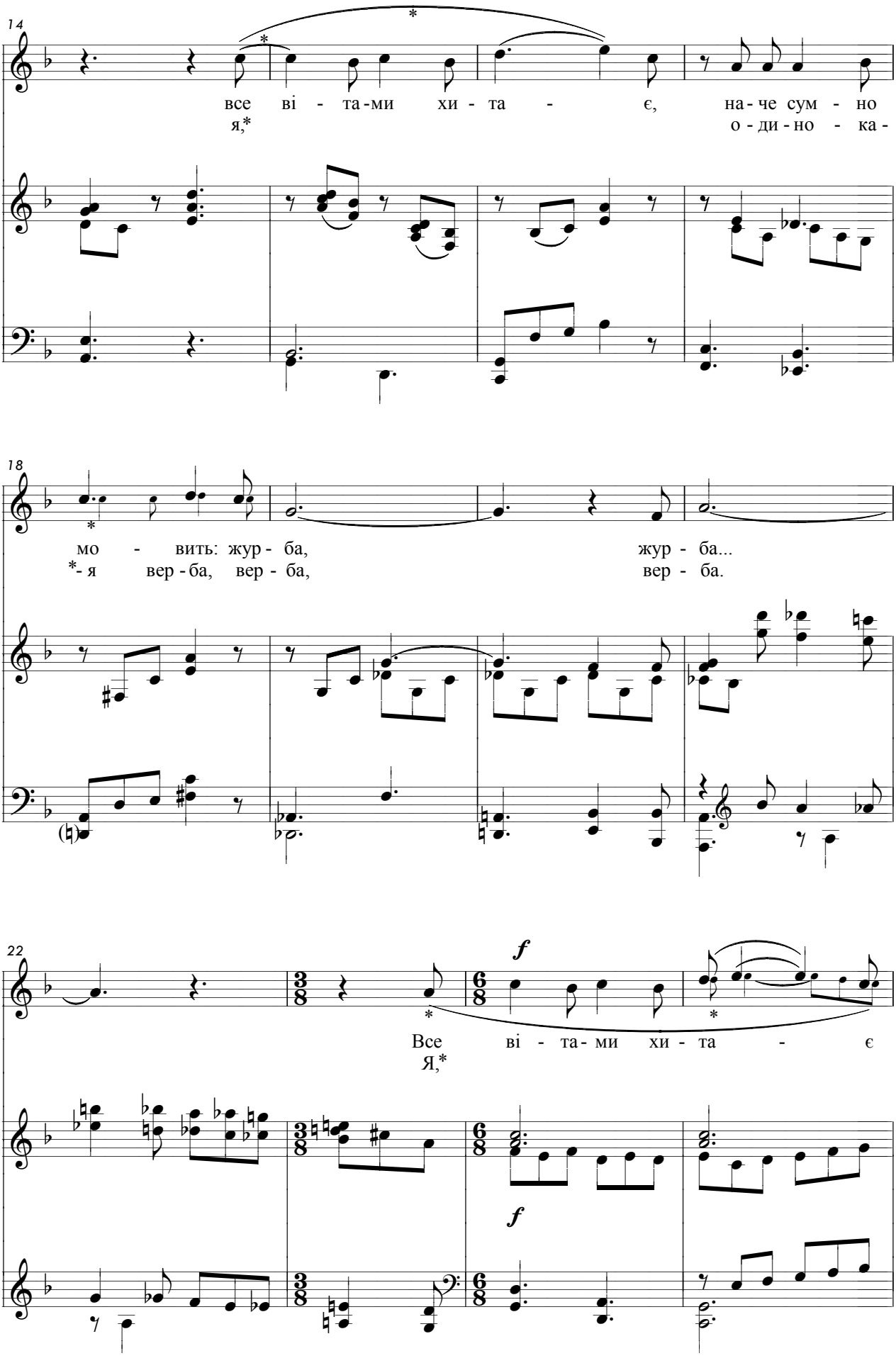
14
все ві - та-ми хи - та - є, на-че сум - но
я,* о - ди-но - ка-
18
мо - вить: жур - ба, жур - ба...
*- я вер - ба, вер - ба, вер - ба.
22
f
Все ві - та-ми хи - та - є
Я,*
f

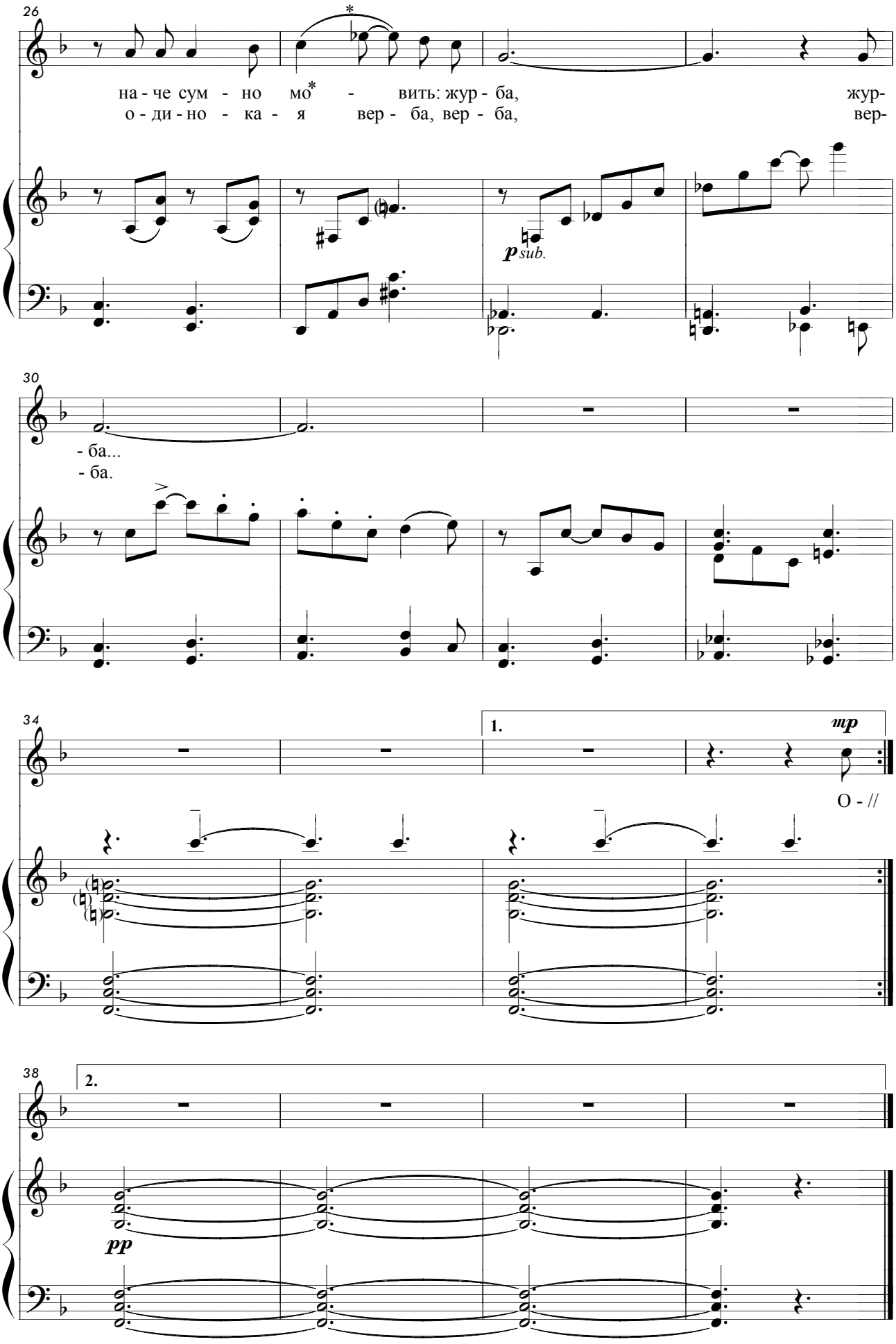
26
на - че сум - но мо* - вить: жур - ба, жур-
о - ди - но - ка - я вер - ба, вер - ба, вер-
p sub.
30
- ба...
- ба.
34
1.
mp
О - //
38
2.
pp

II.
Ой не крийся, природо, не крийся

Вірші Павла Тичини **Музика Богдани Фільц**

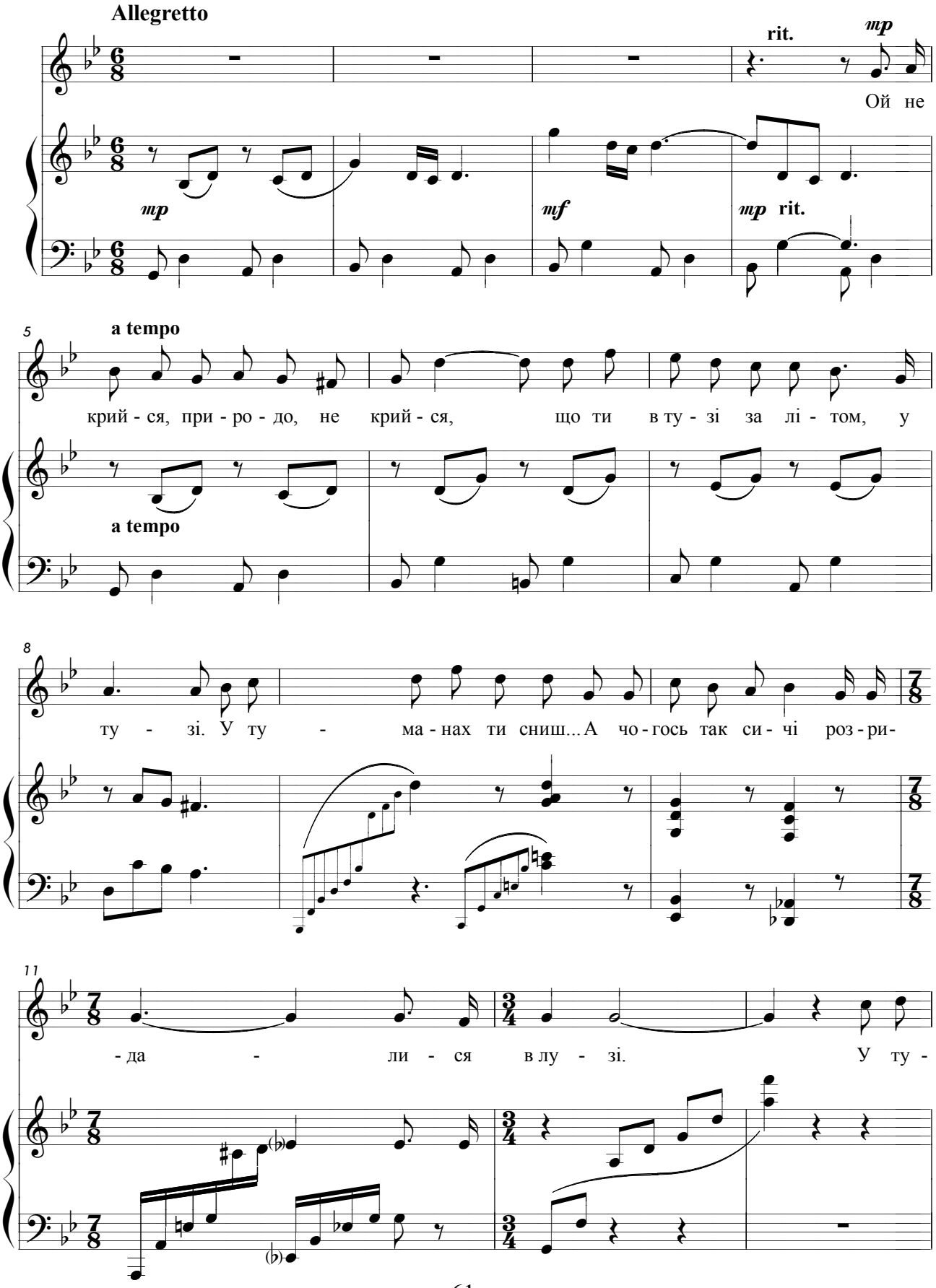

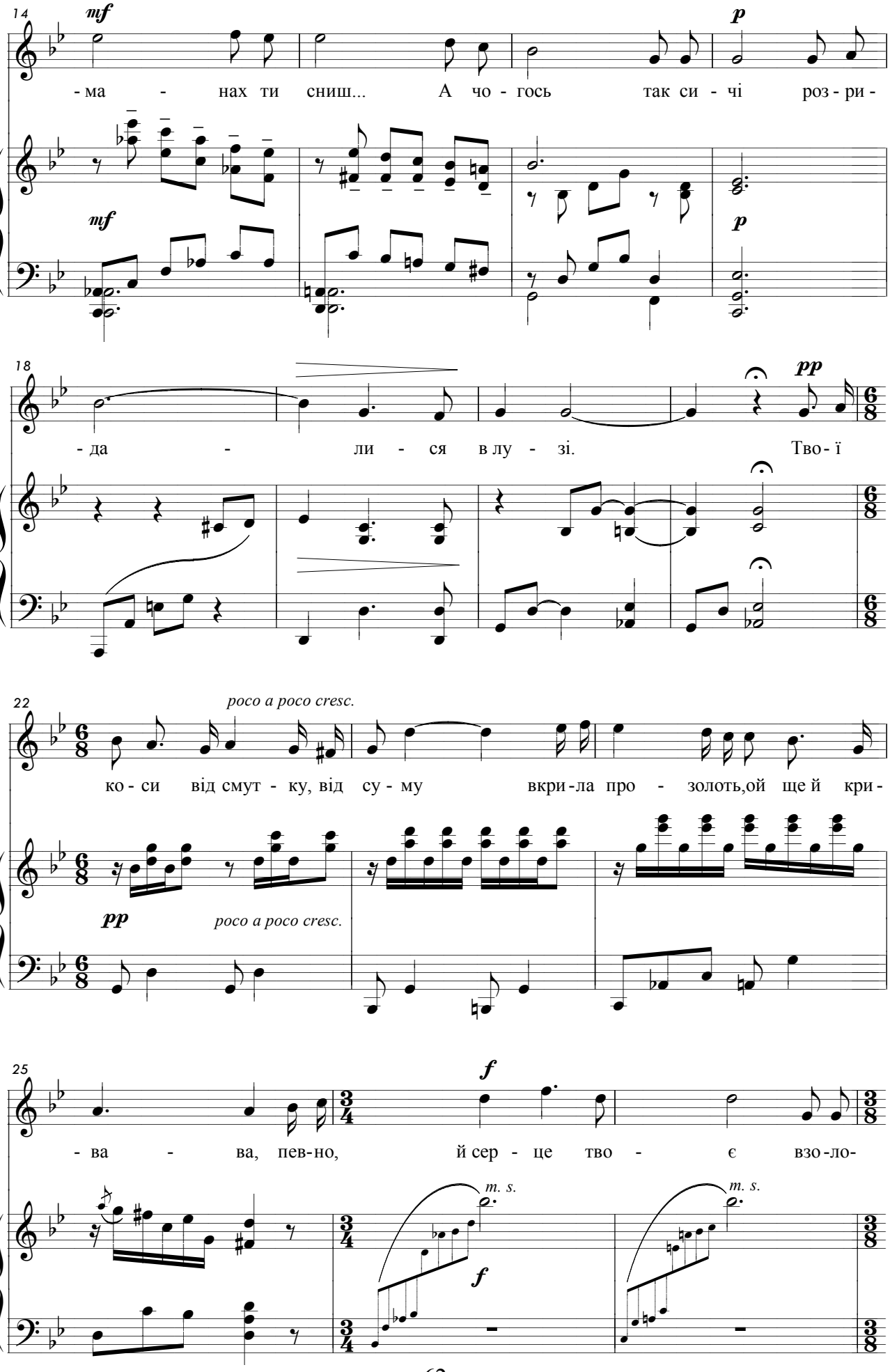
14
mf
p
-ма - нах ти сниш... А чо - гось так си - чі роз - ри -
mf
p
18
pp
- да - ли - ся в лу - зі. Тво - ї
22
poco a poco cresc.
ко - си від смут - ку, від су - му вкри - ла про - золоть,ой ще й кри -
pp
poco a poco cresc.
25
f
- ва - ва, пев - но, й сер - це тво - є взо - ло -
m. s.
f
m. s.

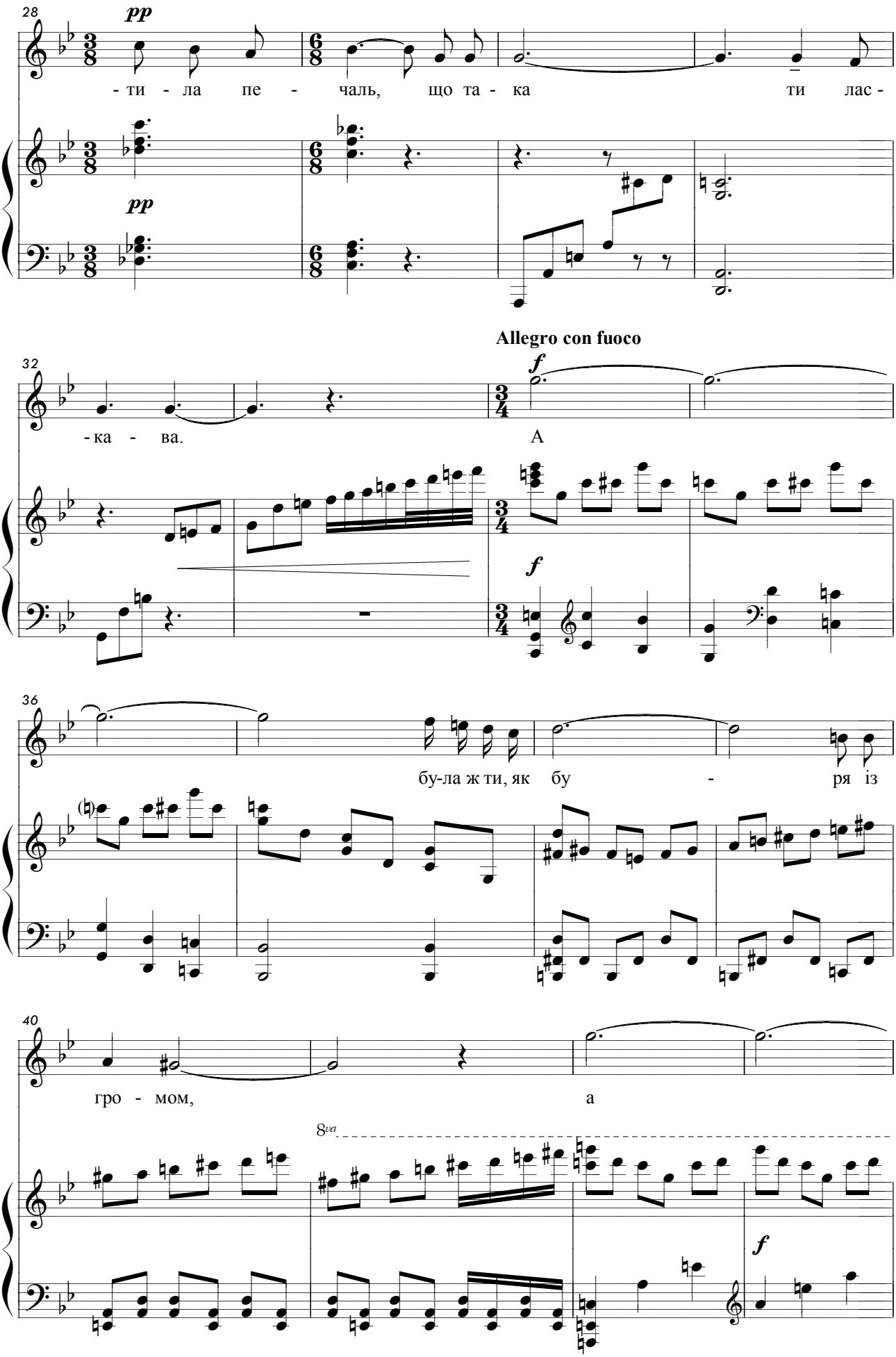
28
pp
- ти - ла пе - чаль, що та - ка ти лас -
pp
32
- ка - ва.
Allegro con fuoco
f
А
f
36
бу-ла ж ти, як бу - ря із
40
гро - мом, а
8va
f

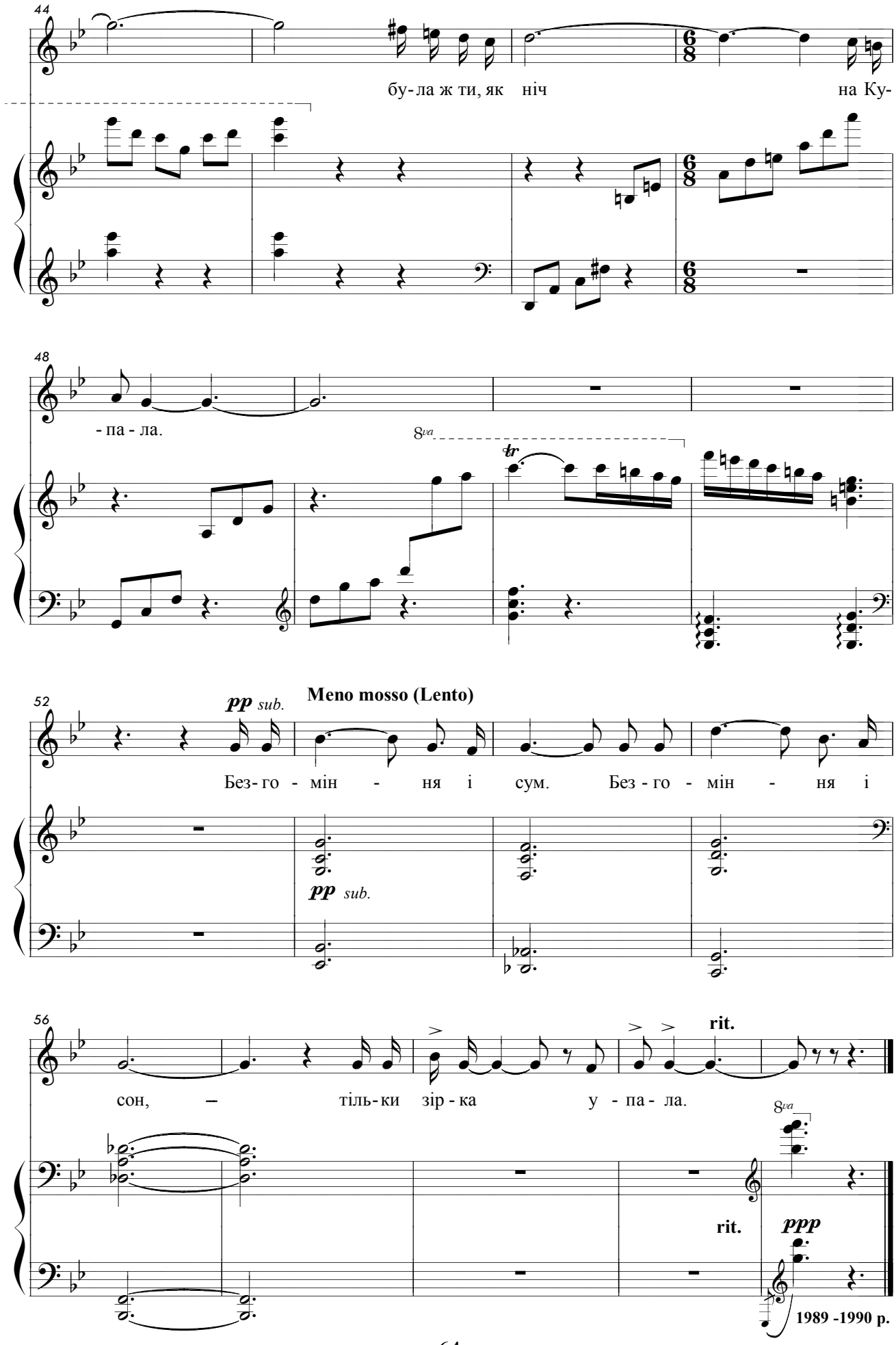
44
бу-ла ж ти, як ніч на Ку-
48
-па-ла.
8va
tr
52
pp sub.
Meno mosso (Lento)
Без-го-мін-ня і сум. Без-го-мін-ня і
pp sub.
56
rit.
сон, – тіль-ки зір-ка у-па-ла.
8va
rit.
ppp
1989 -1990 р.

Вербова гілка

Вірші Максима Рильського **Музика Богдани Фільц**

Andantino poetico

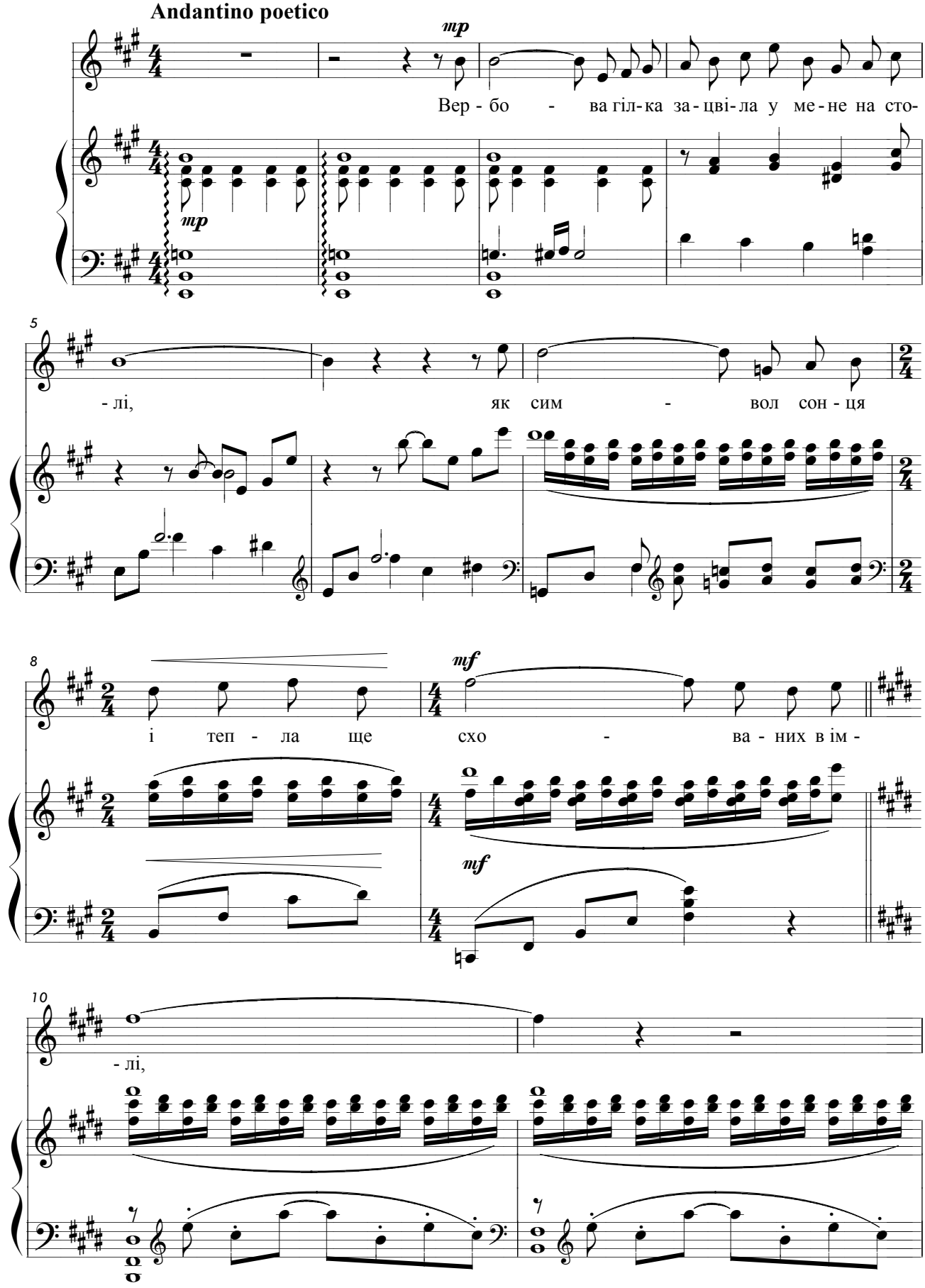

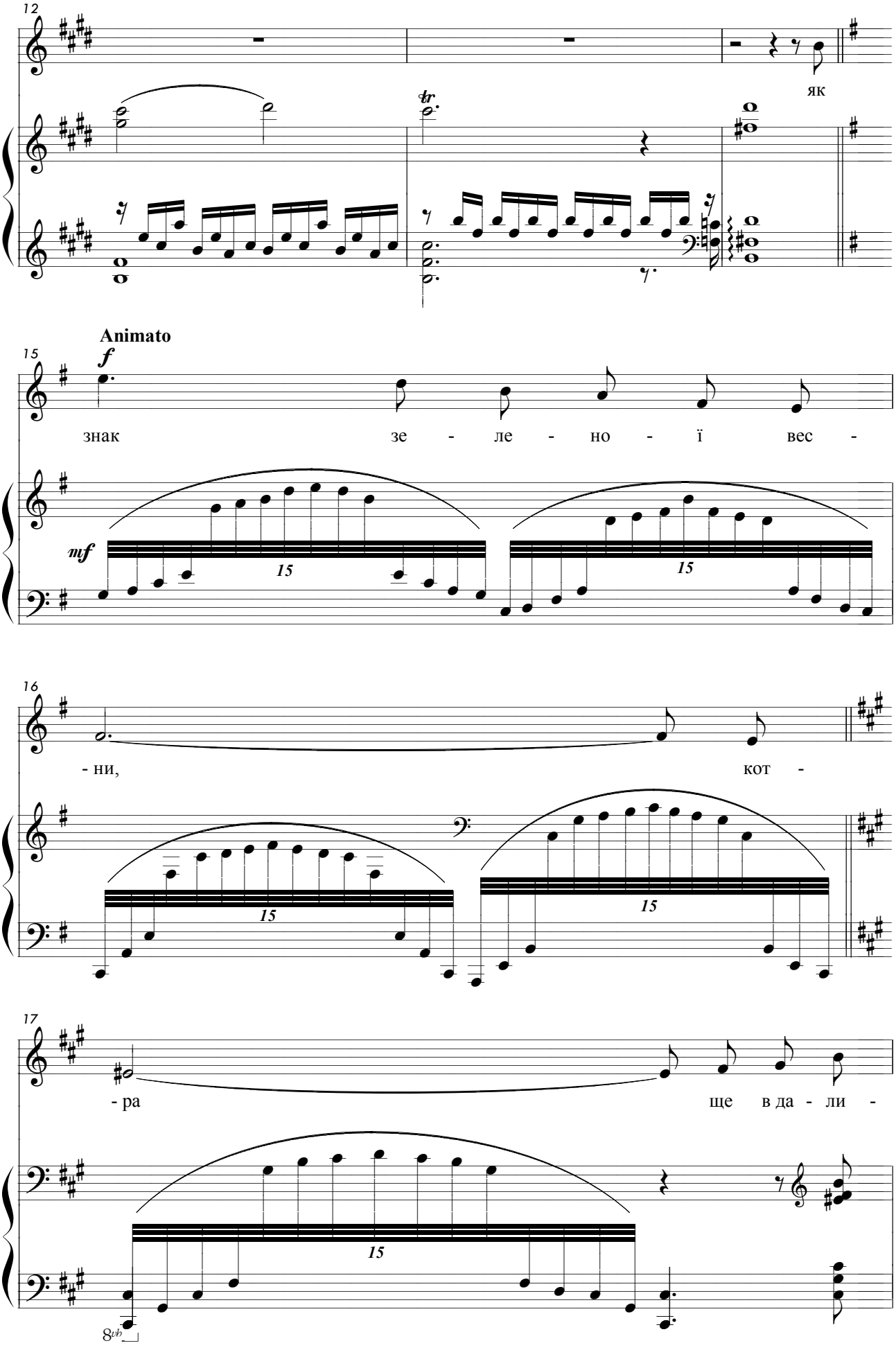
12
як
Animato
15
f
знак зе - ле - но - ї вес -
mf
15
15
16
- ни, кот -
15
15
17
- ра ще в да - ли -
15
8vb

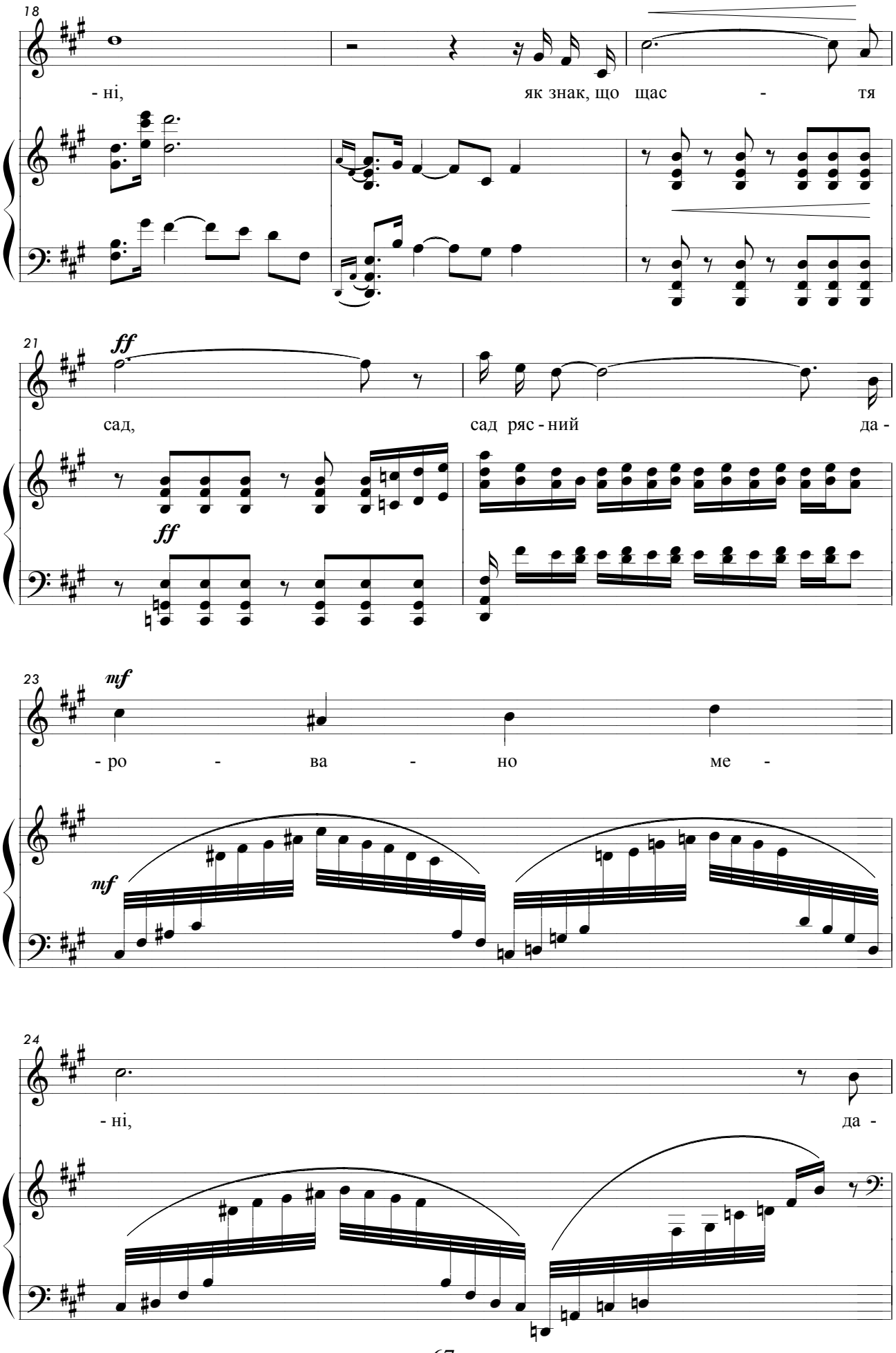
18
- ні,
як знак, що щас - тя
21
ff
сад,
сад ряс - ний
да -
ff
23
mf
- ро - ва - но ме -
mf
24
- ні,
да -

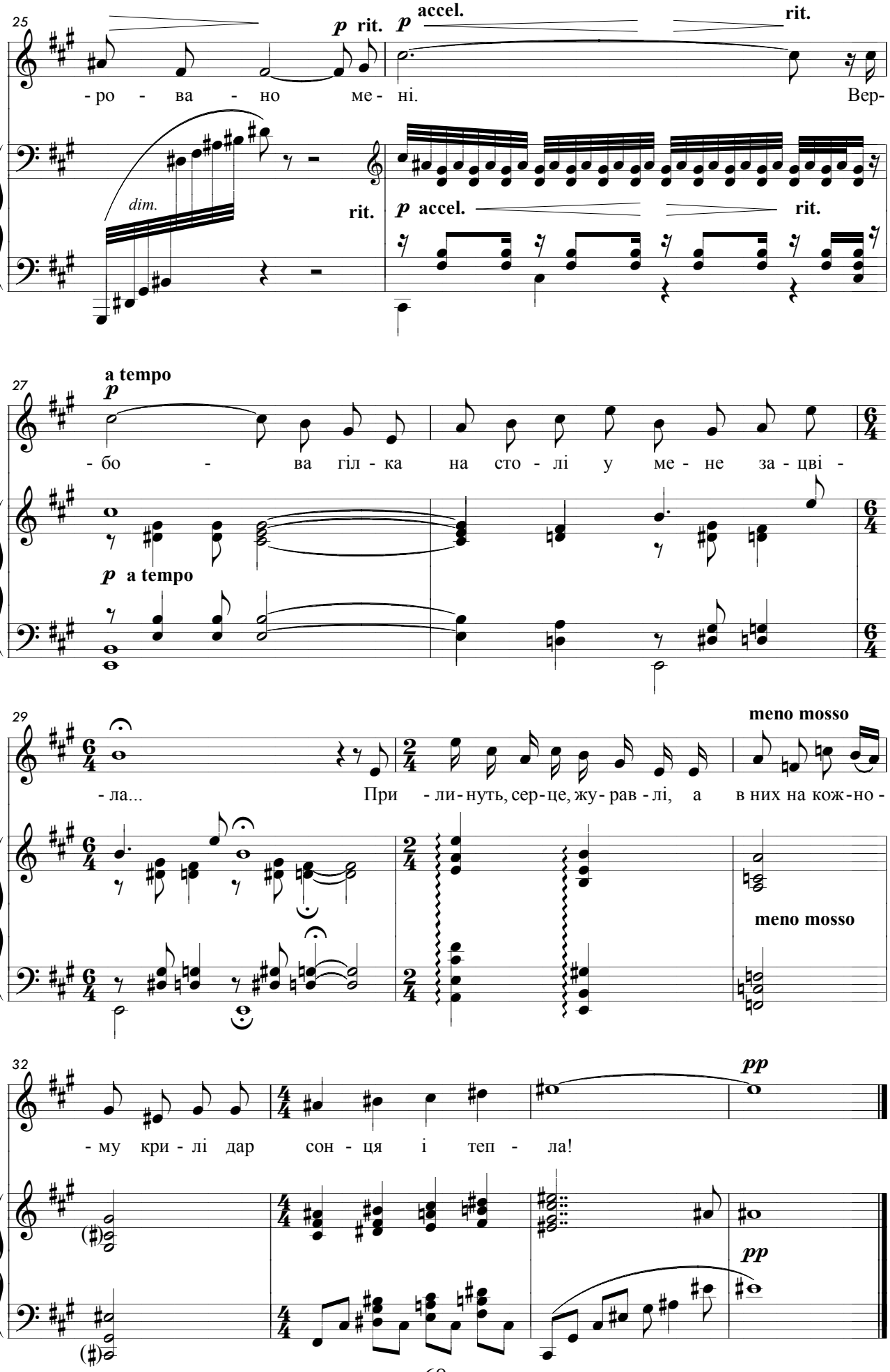
25
p rit.
p accel.
rit.
-ро - ва - но ме - ні.
Вер-
dim.
rit.
p accel.
rit.
27
a tempo
p
- бо - ва гіл - ка на сто - лі у ме - не за - цві -
p a tempo
29
meno mosso
- ла...
При - ли - нуть, сер - це, жу - рав - лі, а в них на кож - но -
meno mosso
32
pp
- му кри - лі дар сон - ця і теп - ла!
pp

Десь шляхами Вкраїни

Вірші Бориса Терещенка **Музика Богдани Фільц**

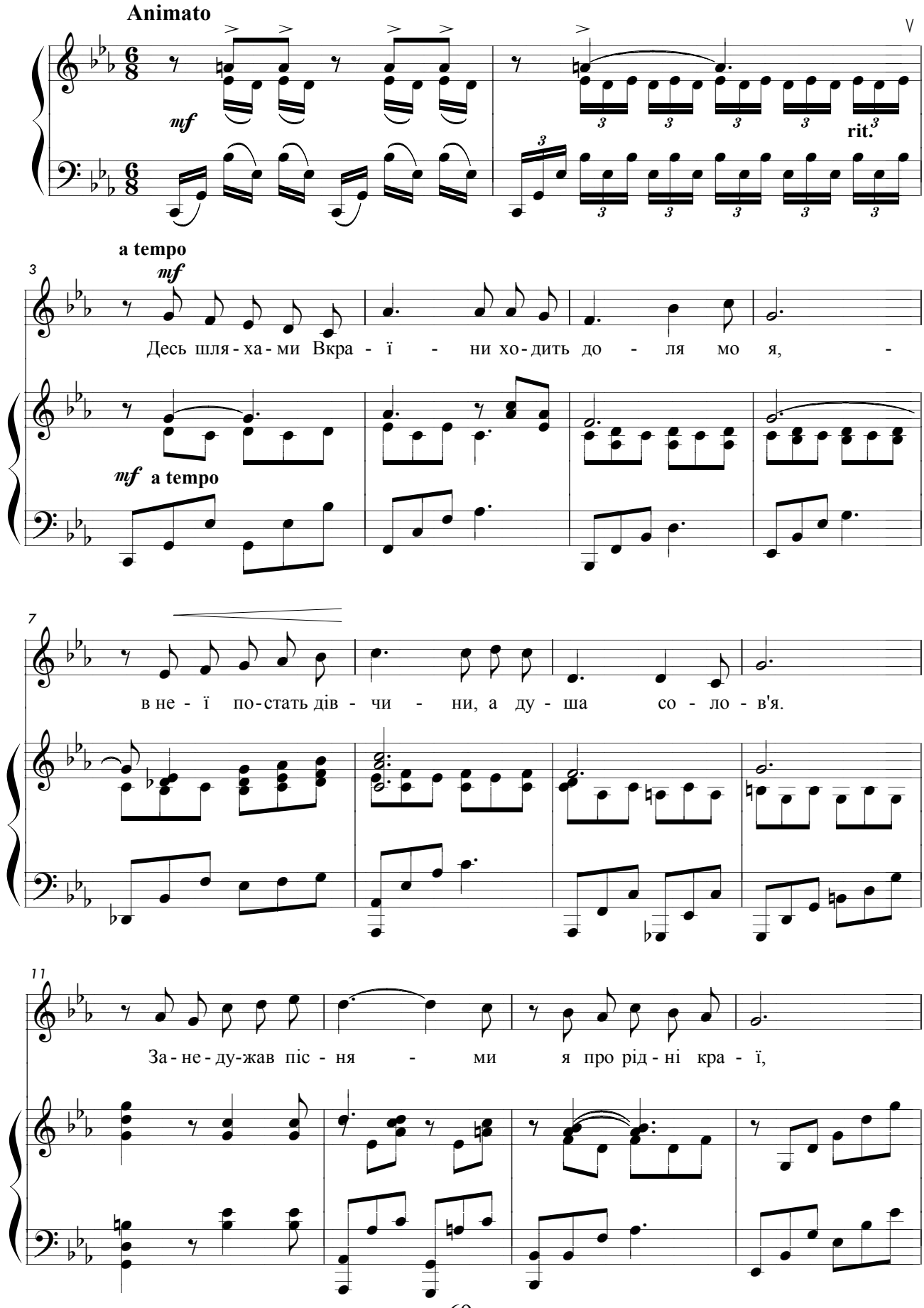

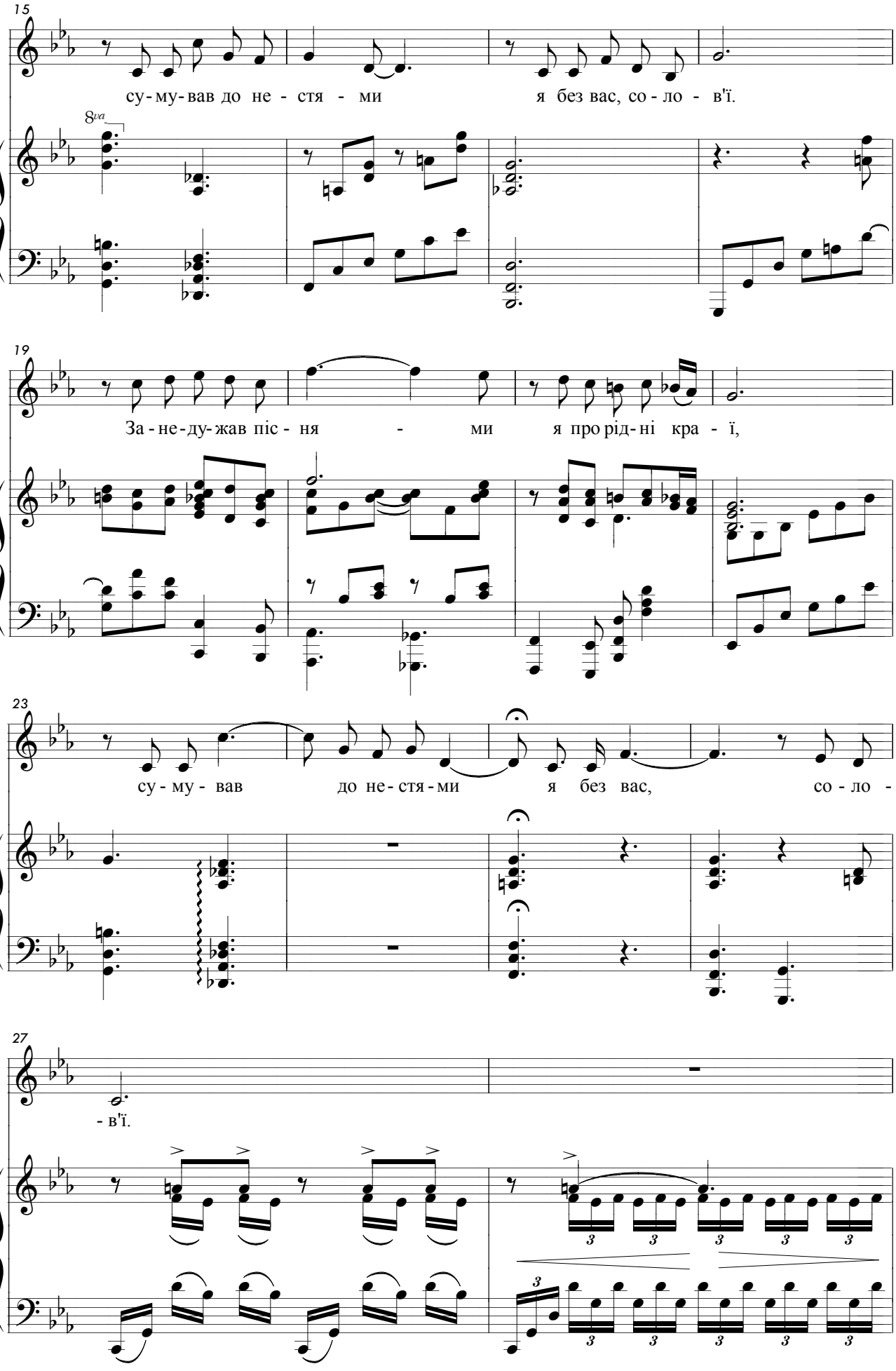
15
су-му-вав до не-стя-ми я без вас, со-ло-в'ї.
8va
19
За-не-ду-жав піс-ня-ми я про рід-ні кра-ї,
23
су-му-вав до не-стя-ми я без вас, со-ло-
27
-в'ї.

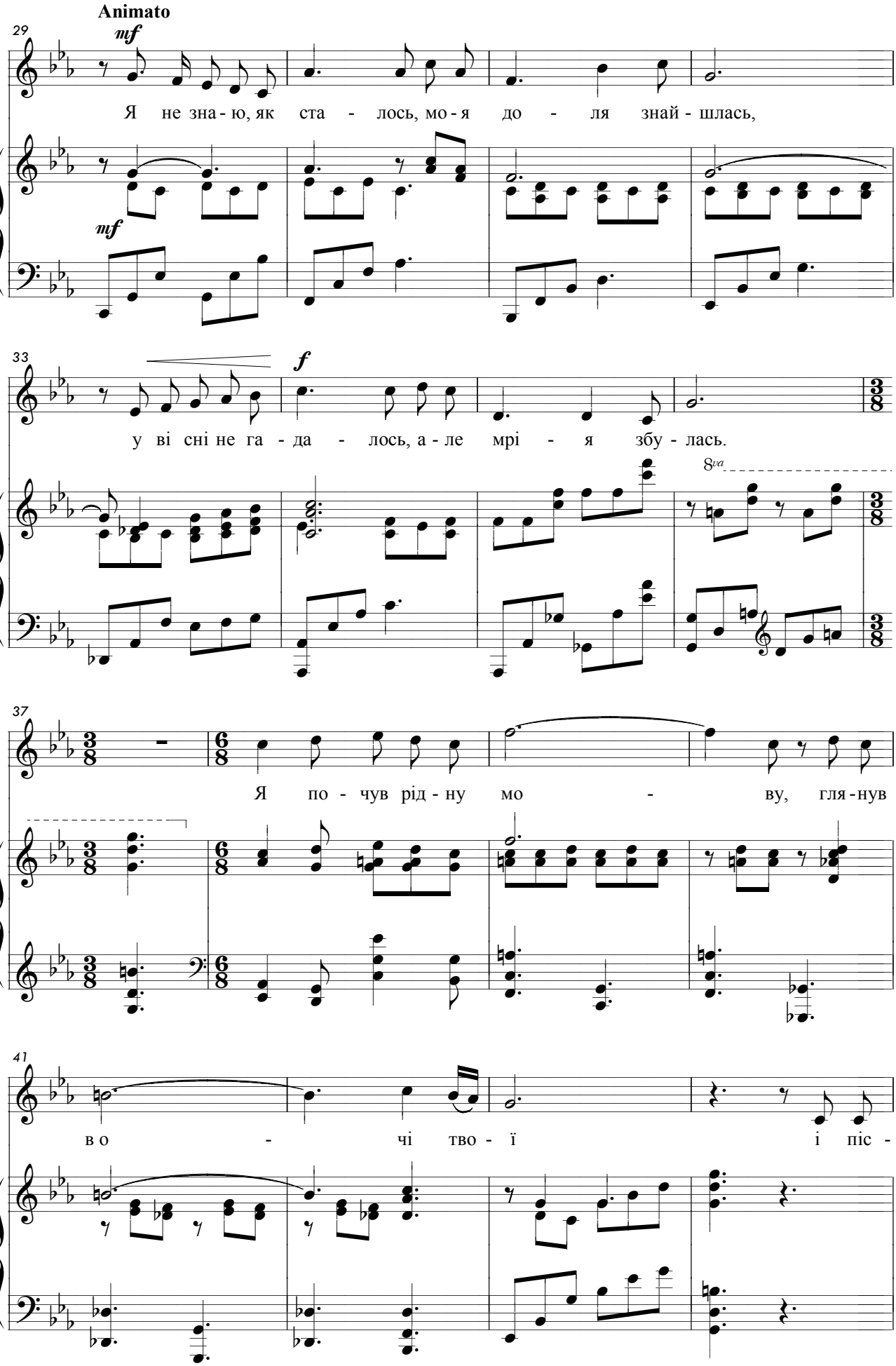
Animato
29
mf
Я не зна - ю, як ста - лось, мо - я до - ля знай - шлась,
mf
33
f
у ві сні не га - да - лось, а - ле мрі - я збу - лась.
8va
37
Я по - чув рід - ну мо - ву, гля - нув
41
в о - чі тво - ї і піс -

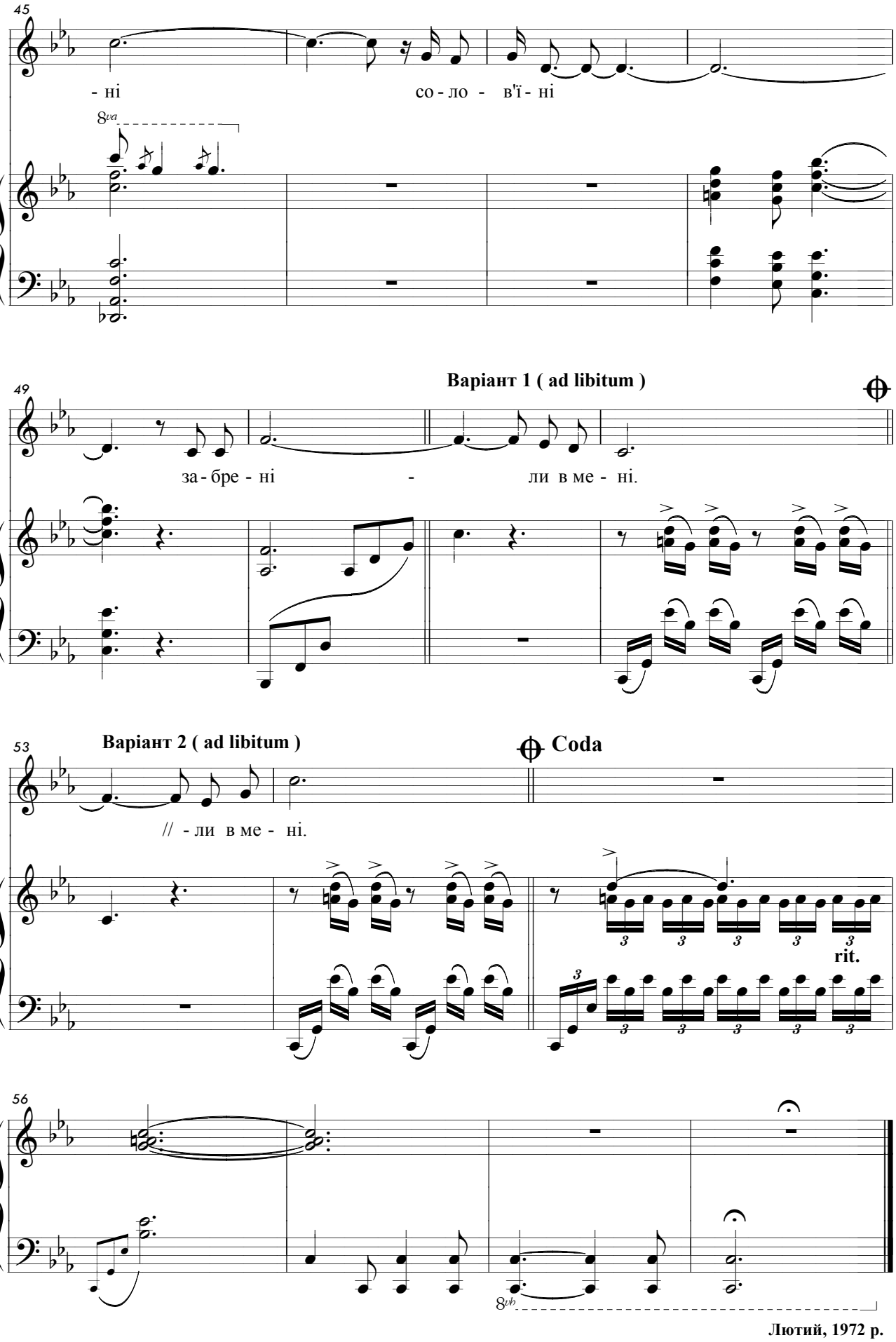

Лютий, 1972 р.
Друга редакція 2014 р.

Зерно землі

Вірші Софії Майданської **Музика Богдани Фільц**

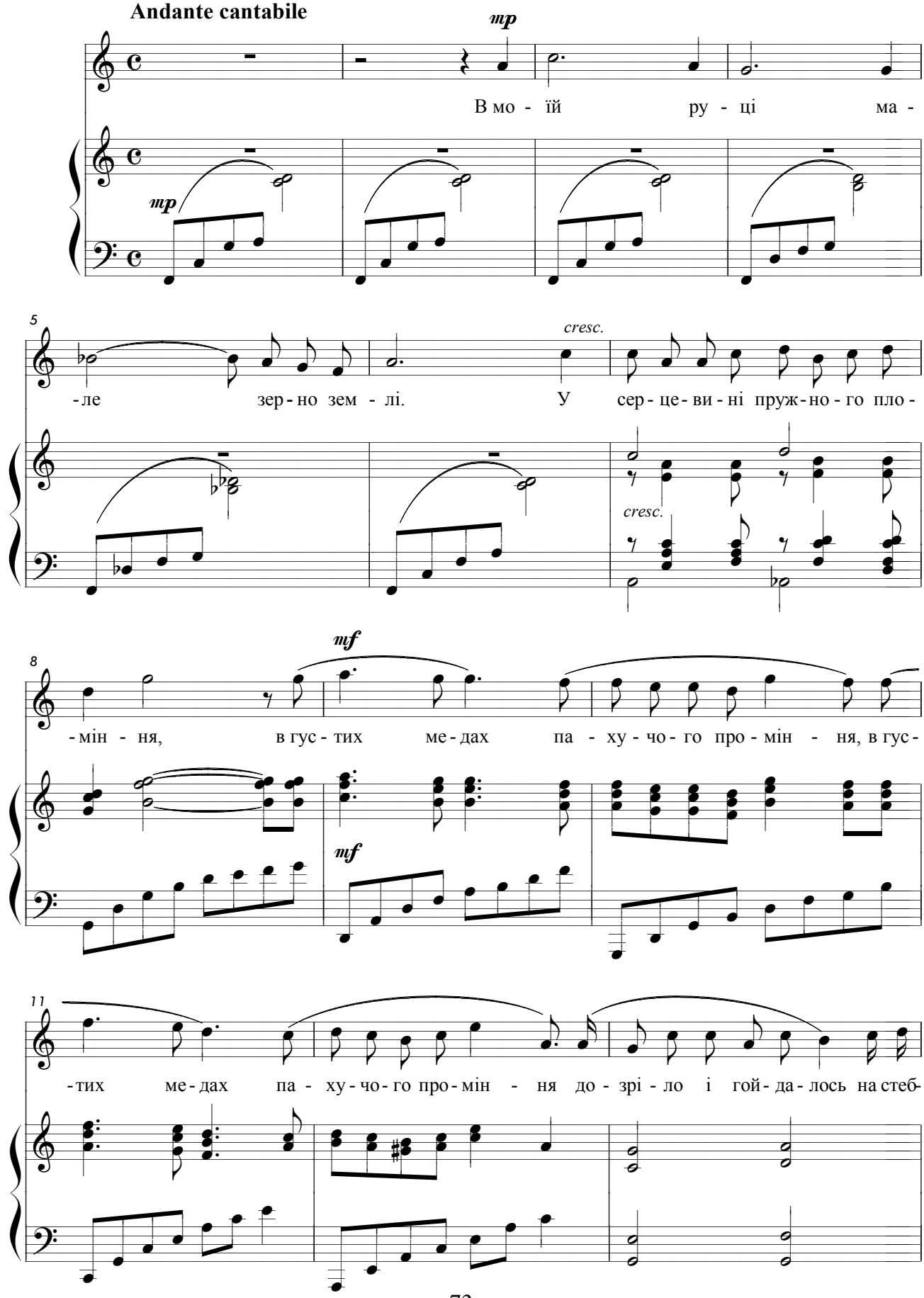

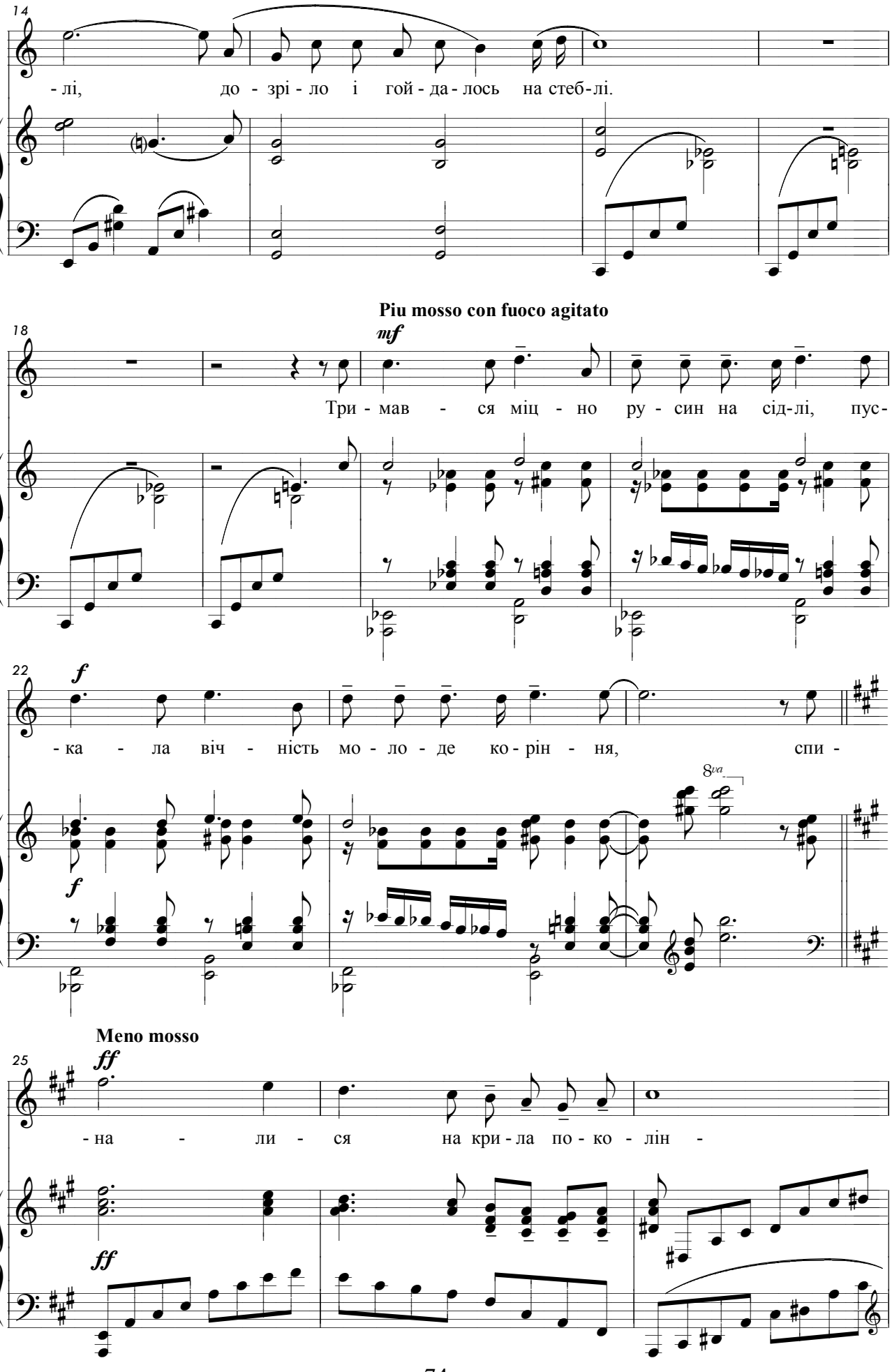
14
- лі, до - зрі - ло і гой - да - лось на стеб - лі.
Piu mosso con fuoco agitato
18
mf
Три - мав - ся міц - но ру - син на сід - лі, пус -
22
f
- ка - ла віч - ність мо - ло - де ко - рін - ня, спи -
8va
f
Meno mosso
25
ff
- на - ли - ся на кри - ла по - ко - лін -
ff

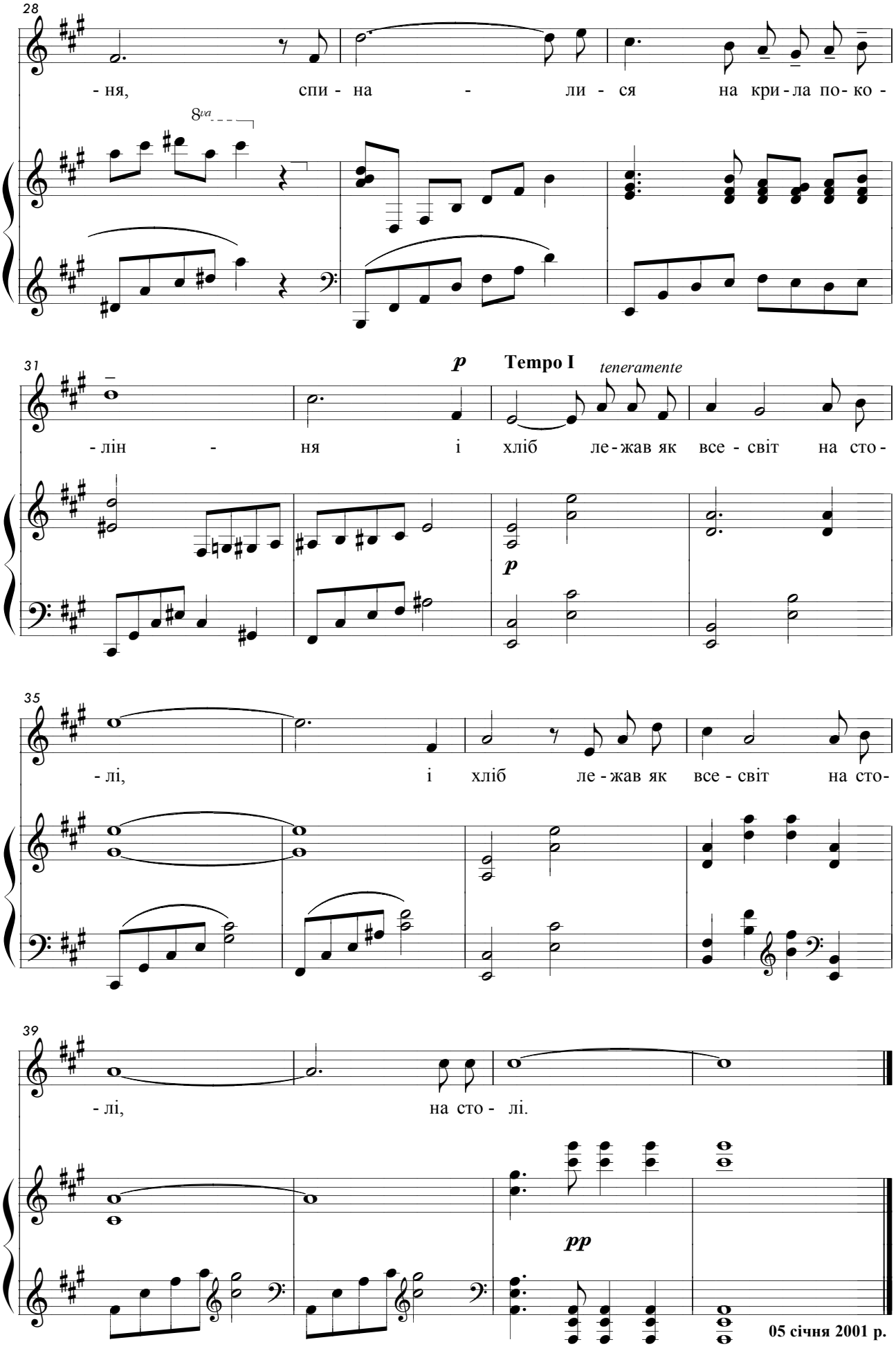
28
- ня, спи - на - ли - ся на кри - ла по - ко -
8va
31
p
Tempo I
teneramente
- лін - ня і хліб ле - жав як все - світ на сто -
p
35
- лі, і хліб ле - жав як все - світ на сто -
39
- лі, на сто - лі.
pp
05 січня 2001 р.

Скриня

Драматична поема

Вірші Софії Майданської **Музика Богдани Фільц**

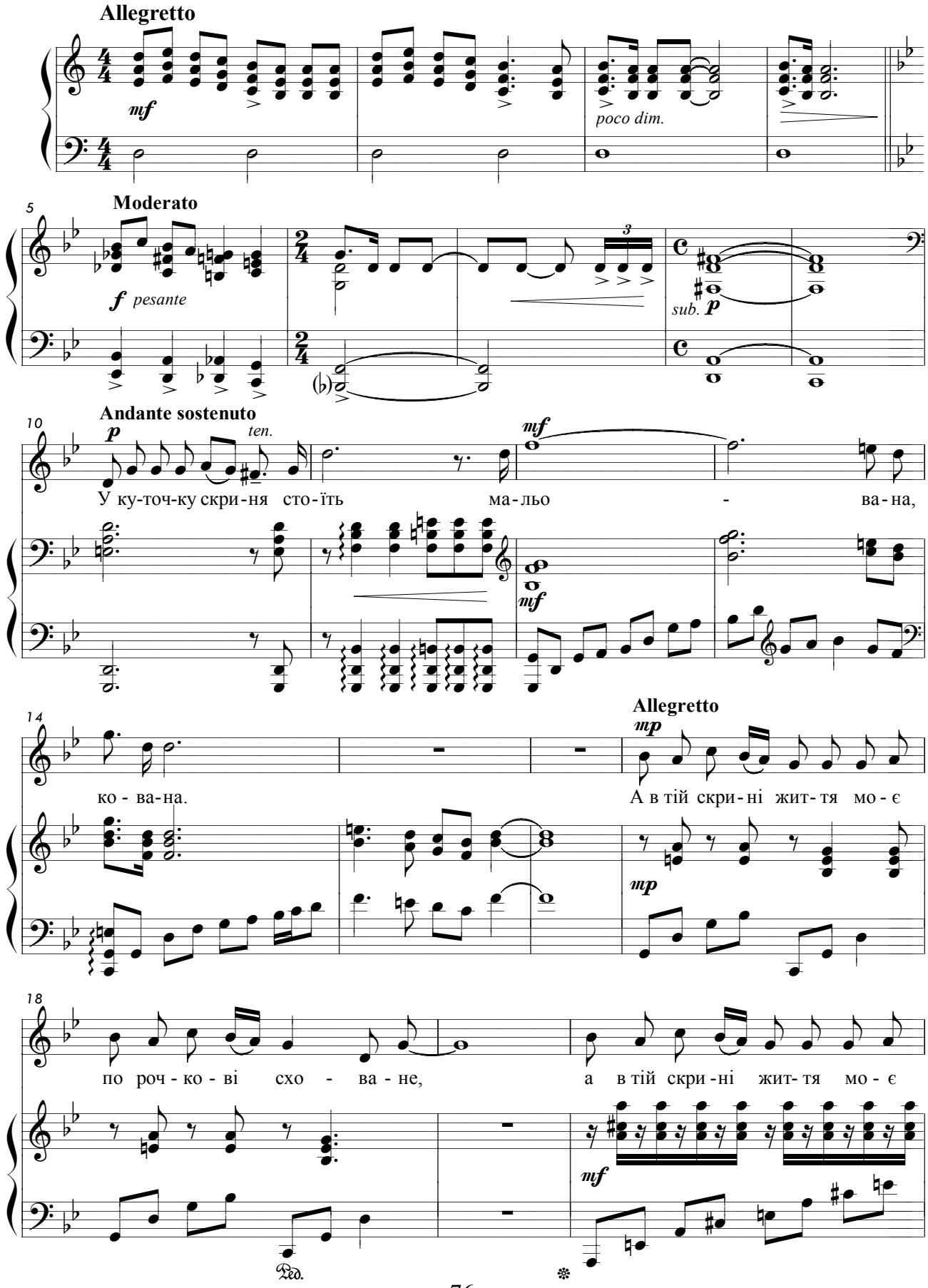

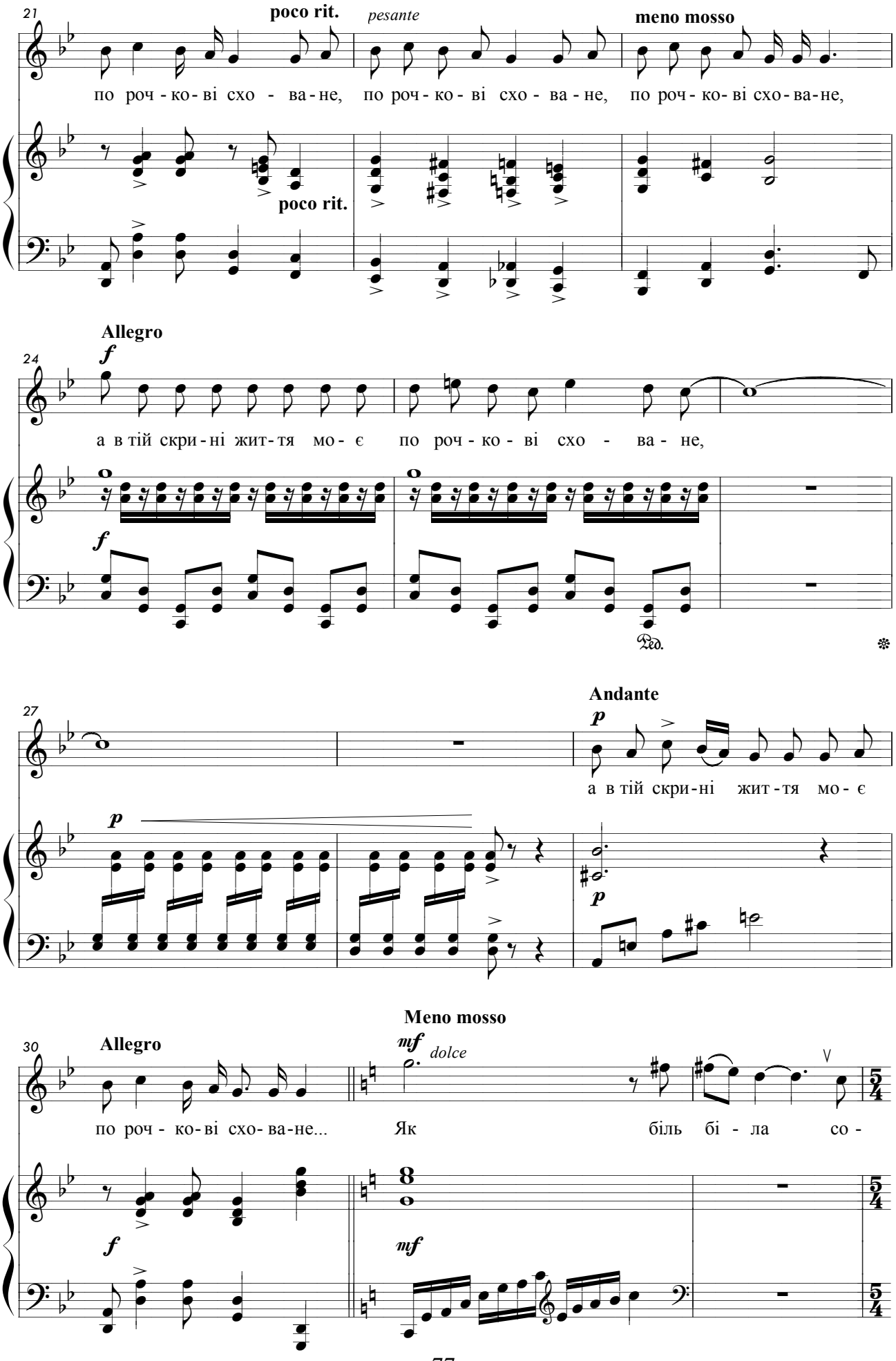
21
poco rit.
pesante
meno mosso
по роч - ко - ві схо - ва - не, по роч - ко - ві схо - ва - не, по роч - ко - ві схо - ва - не,
poco rit.
Allegro
24
f
а в тій скри - ні жит - тя мо - є по роч - ко - ві схо - ва - не,
Ped.
27
Andante
p
а в тій скри - ні жит - тя мо - є
Meno mosso
30
Allegro
mf
dolce
по роч - ко - ві схо - ва - не... Як біль бі - ла со -

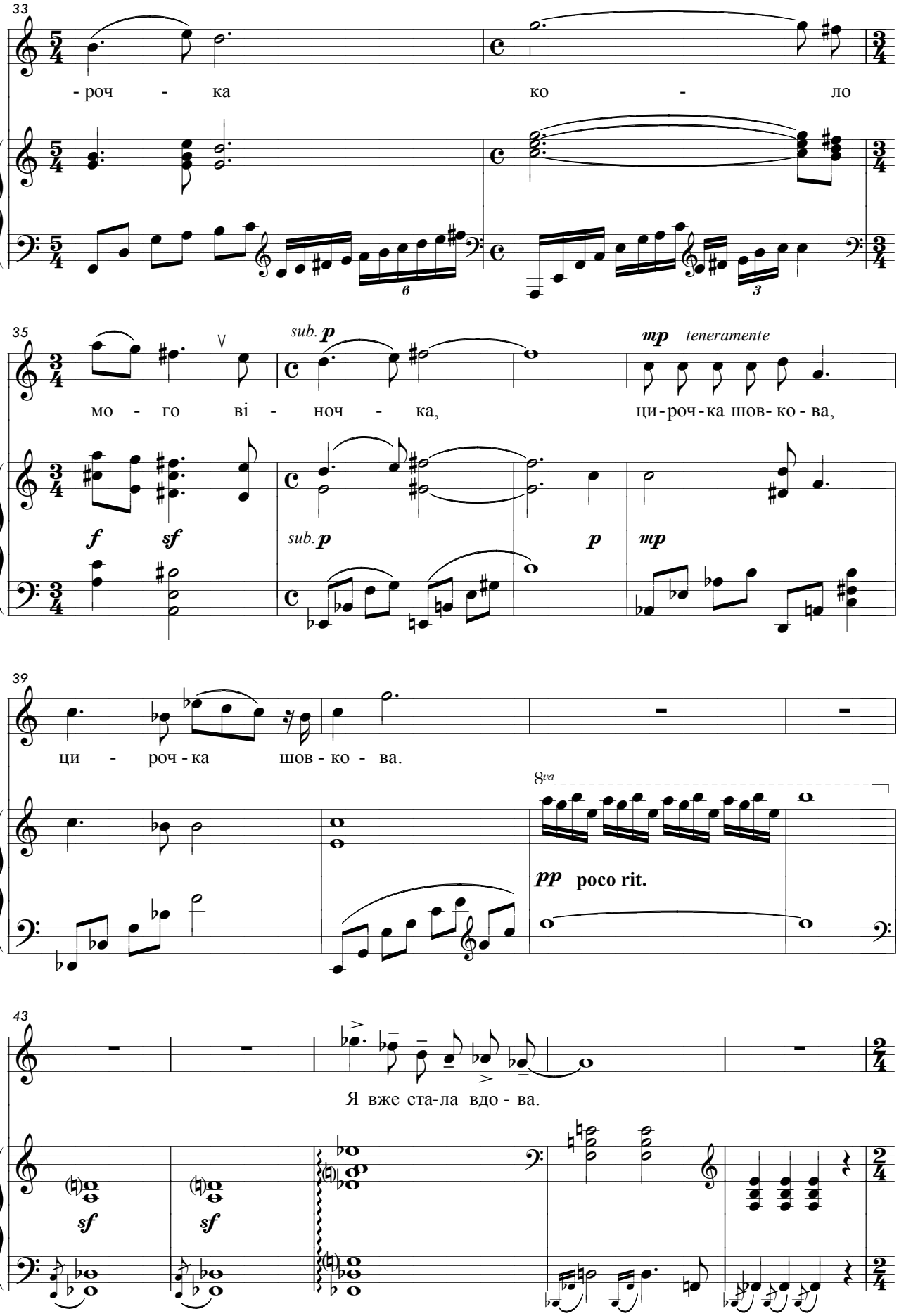
33
- роч - ка
ко - ло
35
sub. p
mp teneramente
мо - го ві - ноч - ка,
ци - роч - ка шов - ко - ва,
f sf
sub. p
p
mp
39
ци - роч - ка шов - ко - ва.
8va
pp poco rit.
43
Я вже ста - ла вдо - ва.
sf
sf

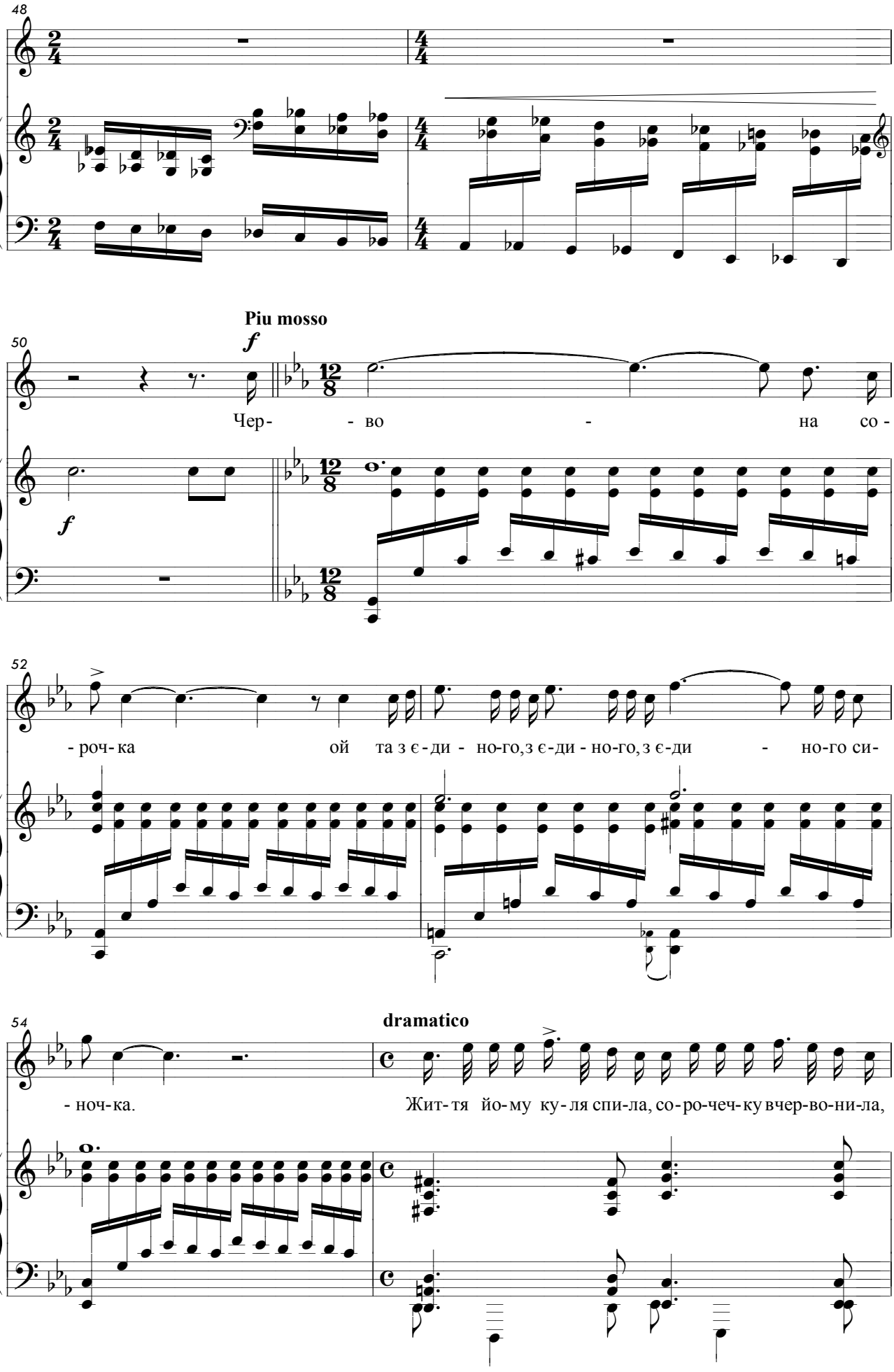
48
Piu mosso
f
50
Чер- - во - на со -
f
52
- роч- ка ой та з є - ди - но-го, з є - ди - но-го, з є - ди - но-го си-
54
dramatico
- ноч- ка.
Жит- тя йо- му ку- ля спи-ла, со- ро-чеч- ку вчер-во-ни-ла,

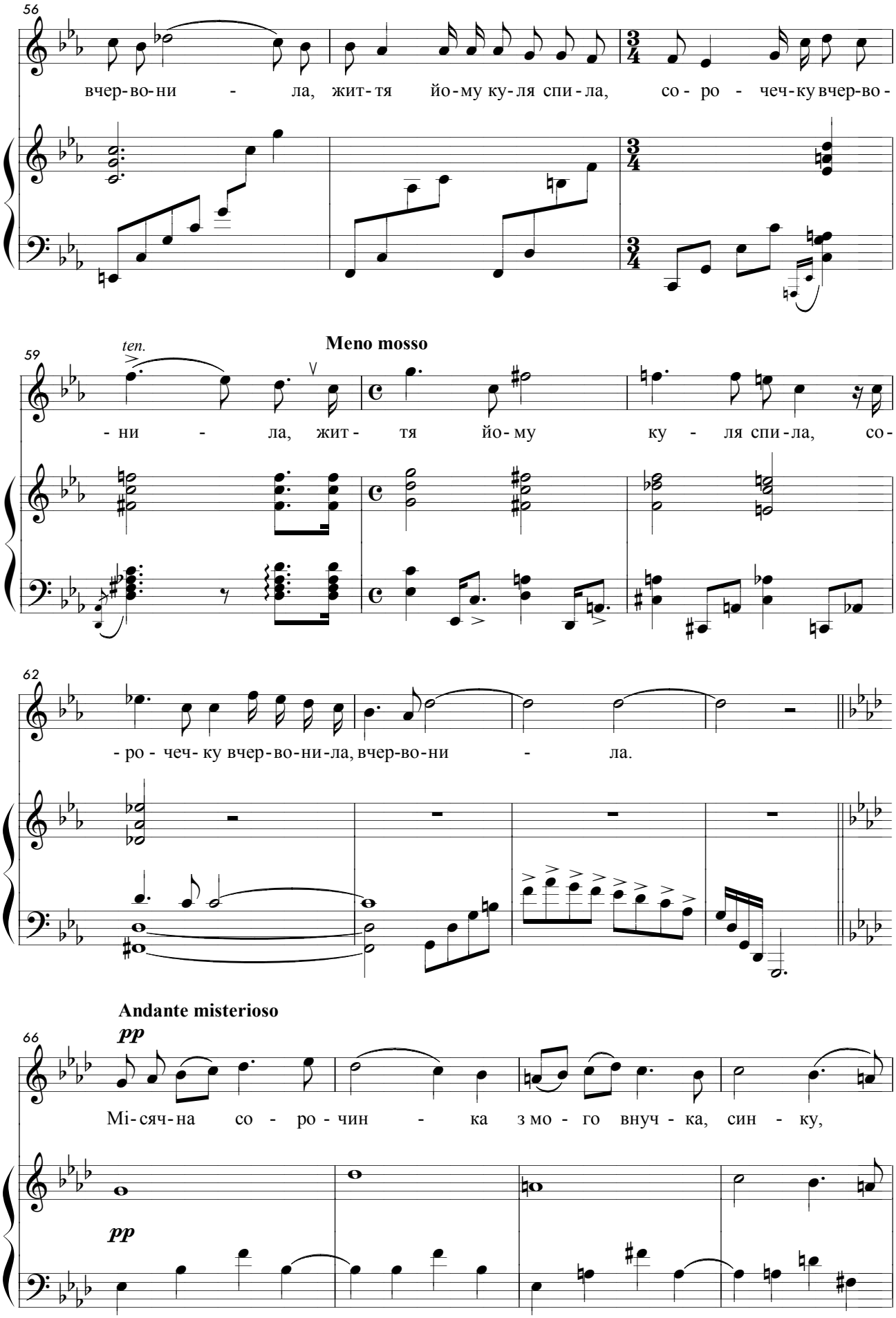
56
вчер-во-ни - ла, жит-тя йо-му ку-ля спи-ла, со- ро - чеч-ку вчер-во-
59
ten.
Meno mosso
- ни - ла, жит- тя йо-му ку - ля спи-ла, со-
62
- ро - чеч- ку вчер-во-ни-ла, вчер-во-ни - ла.
Andante misterioso
66
pp
Мі-сяч-на со - ро - чин - ка з мо - го внуч - ка, син - ку,
pp

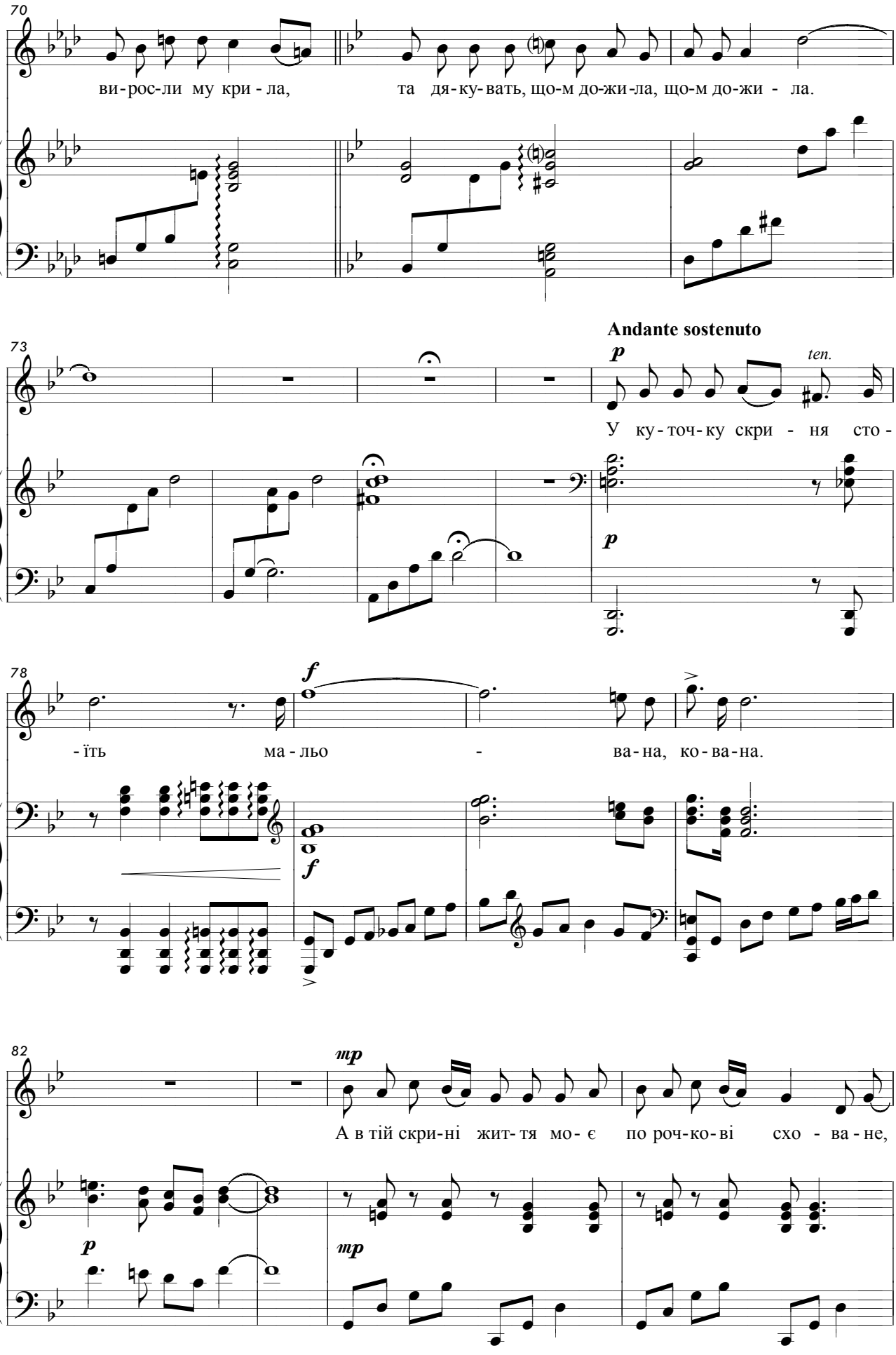
70
ви-рос-ли му кри-ла,
та дя-ку-вать, що-м до-жи-ла, що-м до-жи - ла.
Andante sostenuto
73
p
ten.
У ку-точ-ку скри - ня сто -
p
78
f
-їть ма-лью - ва-на, ко-ва-на.
f
82
mp
А в тій скри-ні жит-тя мо-є по роч-ко-ві схо - ва-не,
p
mp

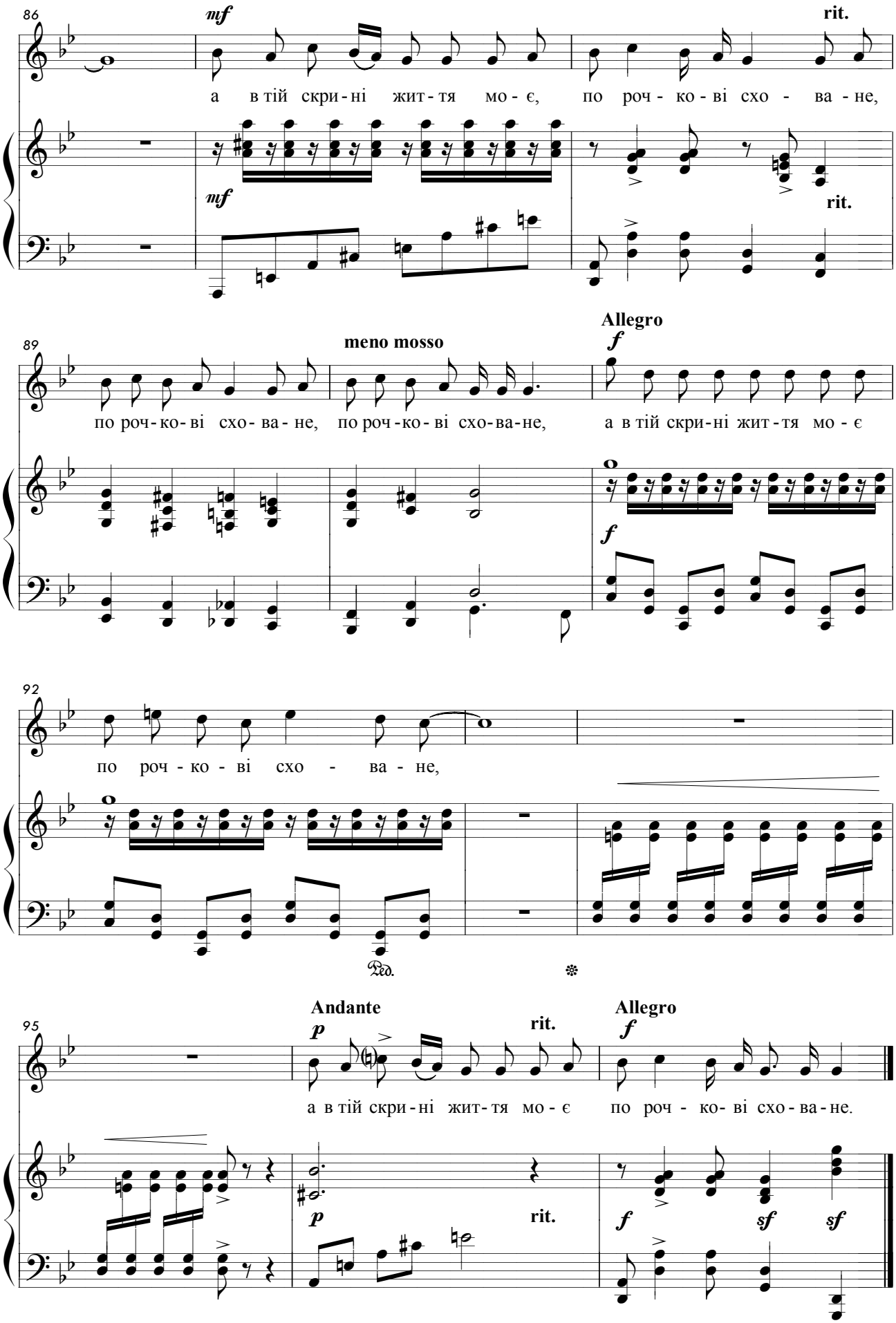

23 жовтня 2008 р.

Оберіг

Вірші Олександра Маландія **Музика Богдани Фільц**

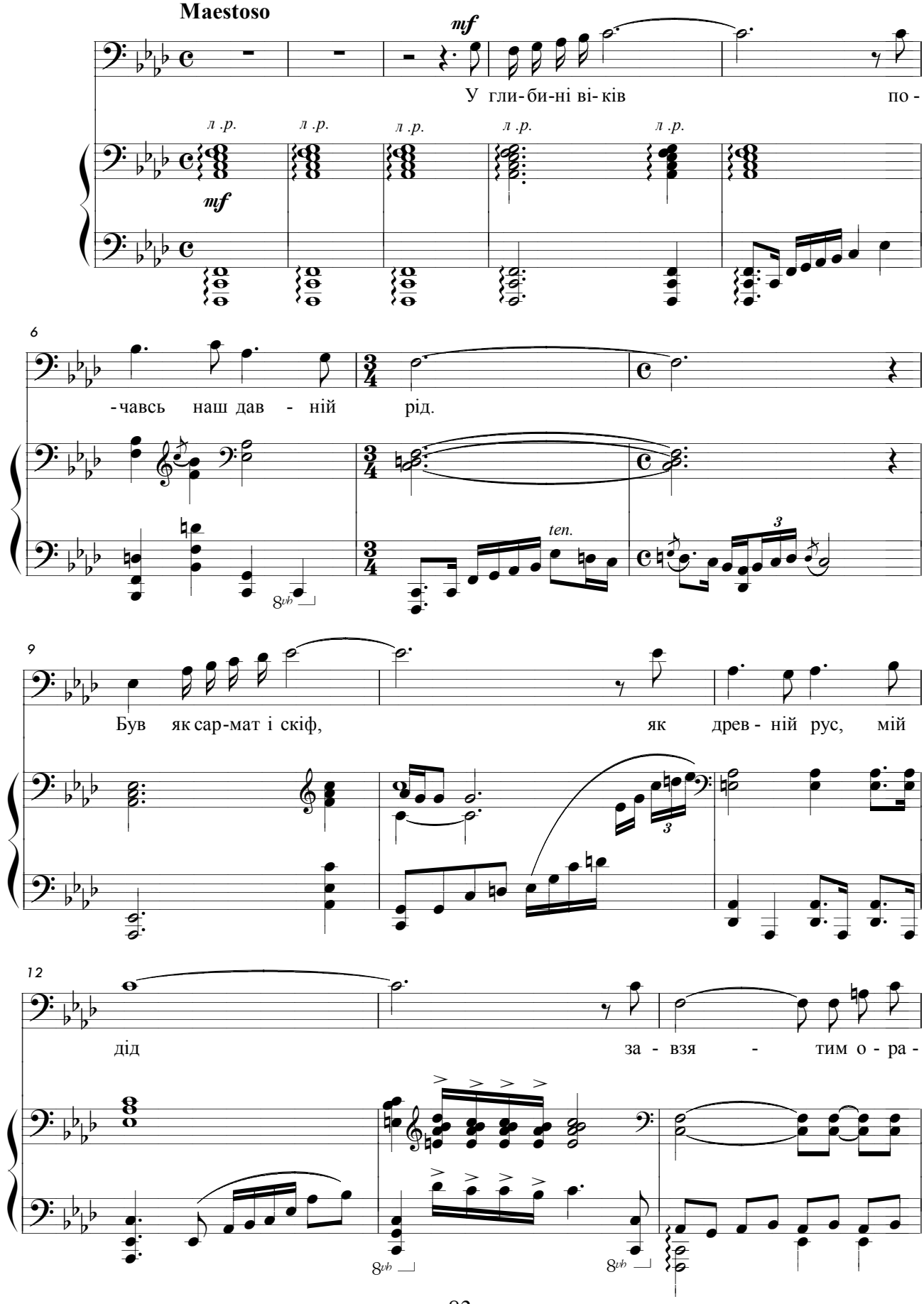

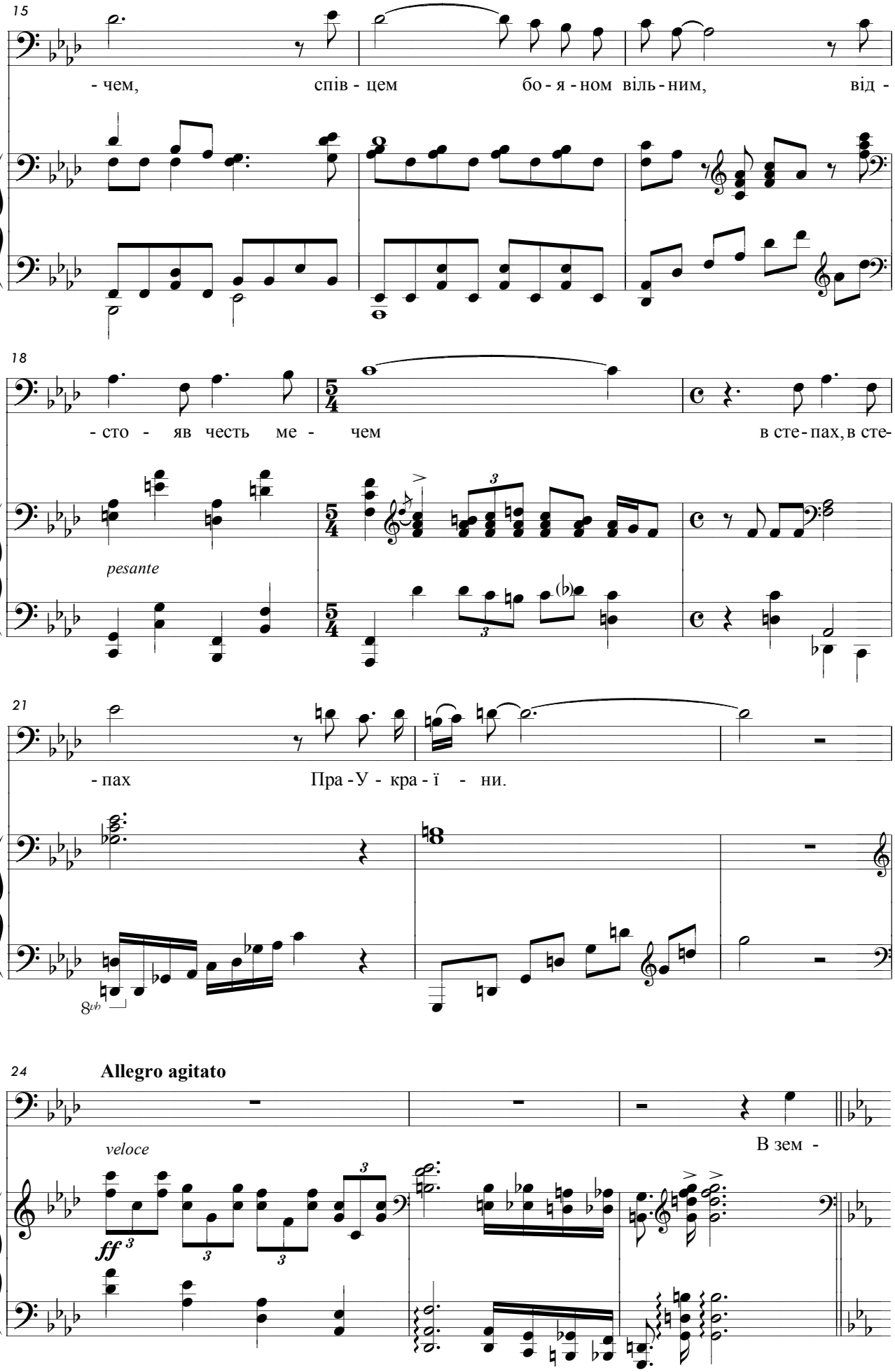
15
- чем, спів - цем бо - я - ном віль - ним, від -
18
- сто - яв честь ме - чем в сте - пах, в сте-
pesante
21
- пах Пра - У - кра - ї - ни.
8vb
24
Allegro agitato
veloce
ff
В зем -

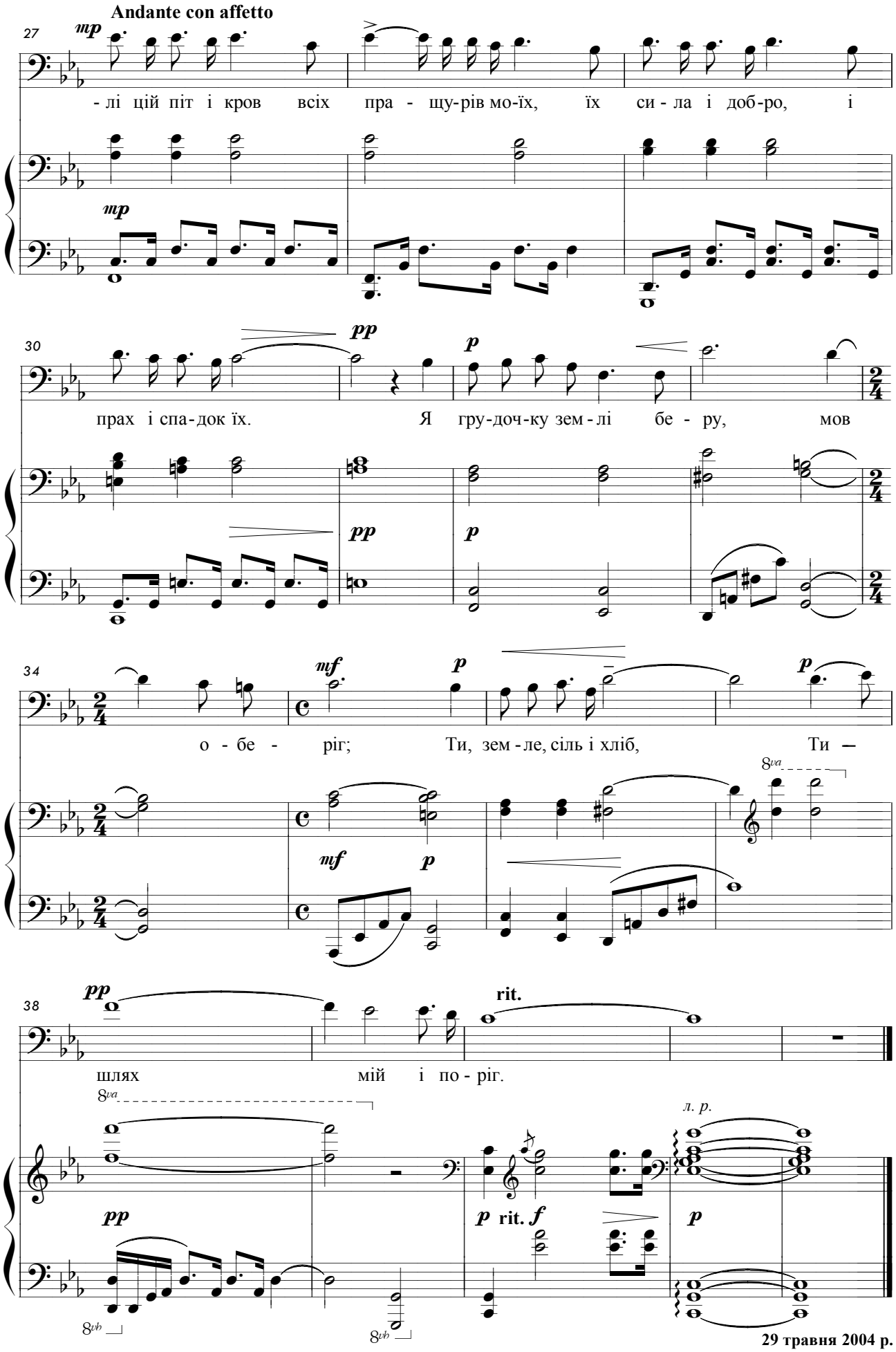

29 травня 2004 р.

Он ярочки зелененькі

Присвята Раді Остапівні Лисенко

Вірші Лесі Українки **Музика Богдани Фільц**

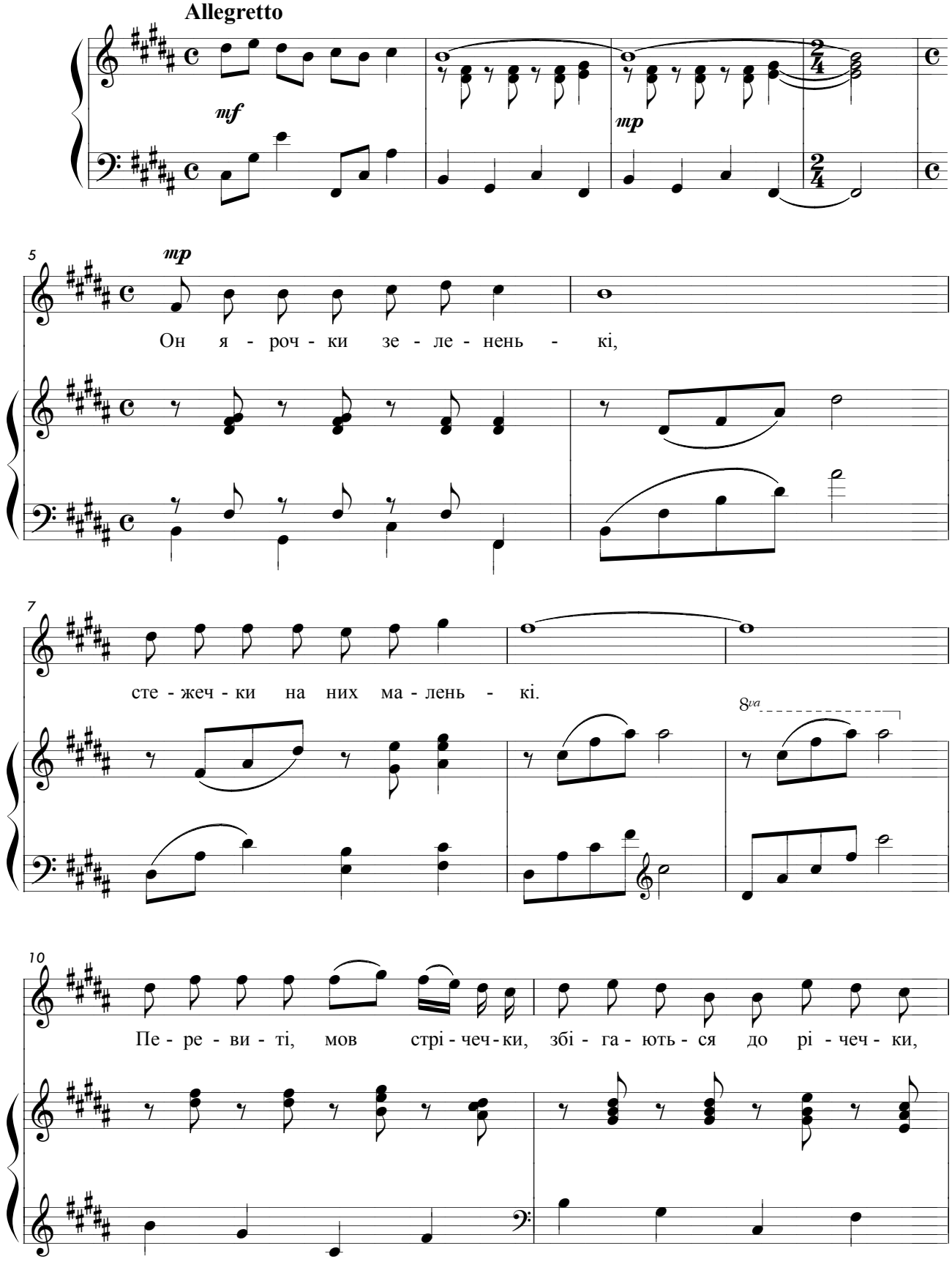

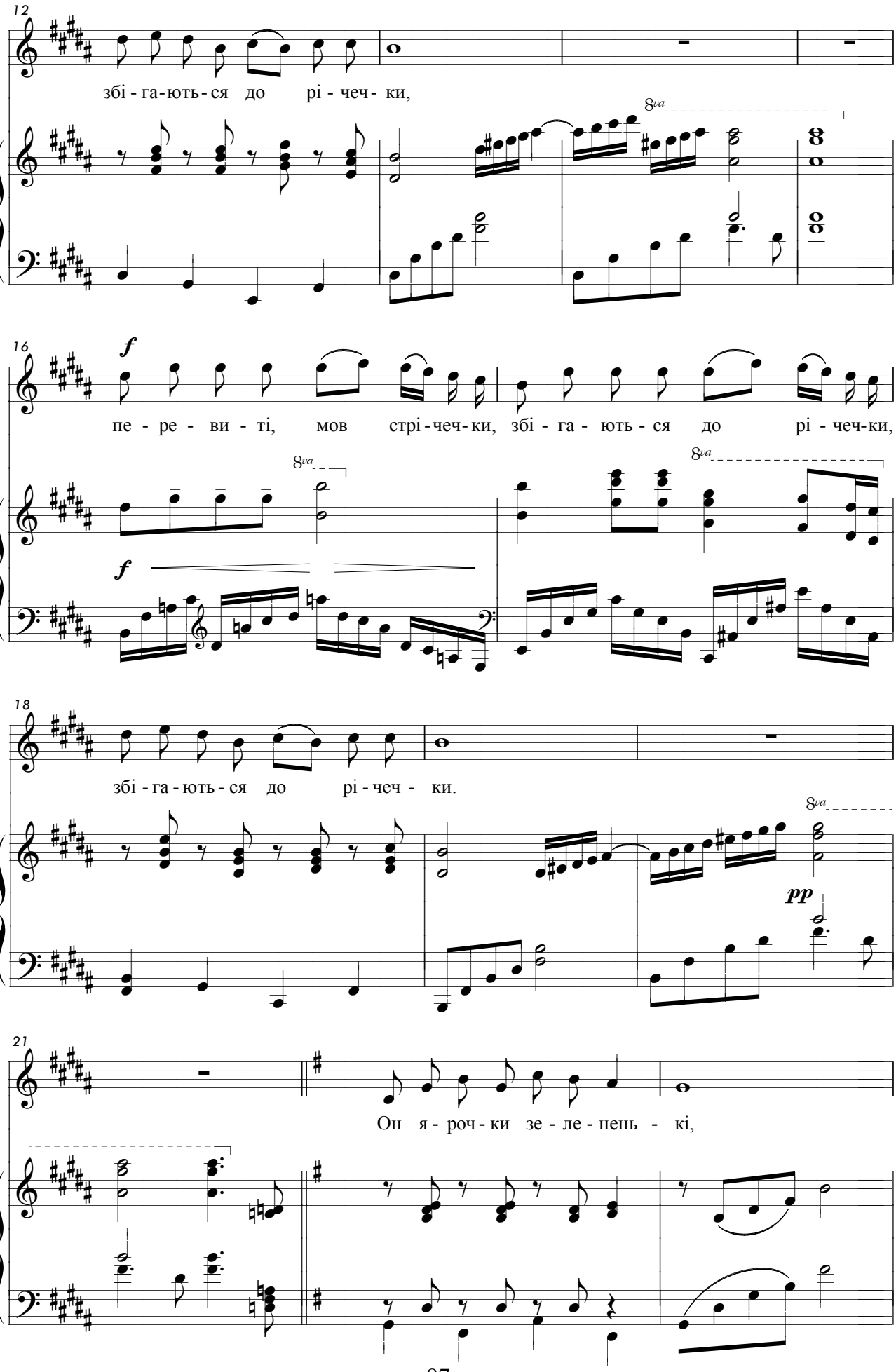
12
збі - га-ють - ся до рі - чеч - ки,
8va
16
f
пе - ре - ви - ті, мов стрі - чеч - ки, збі - га - ють - ся до рі - чеч-ки,
8va
8va
f
18
збі - га - ють - ся до рі - чеч - ки.
8va
pp
21
Он я - роч - ки зе - ле - нень - кі,

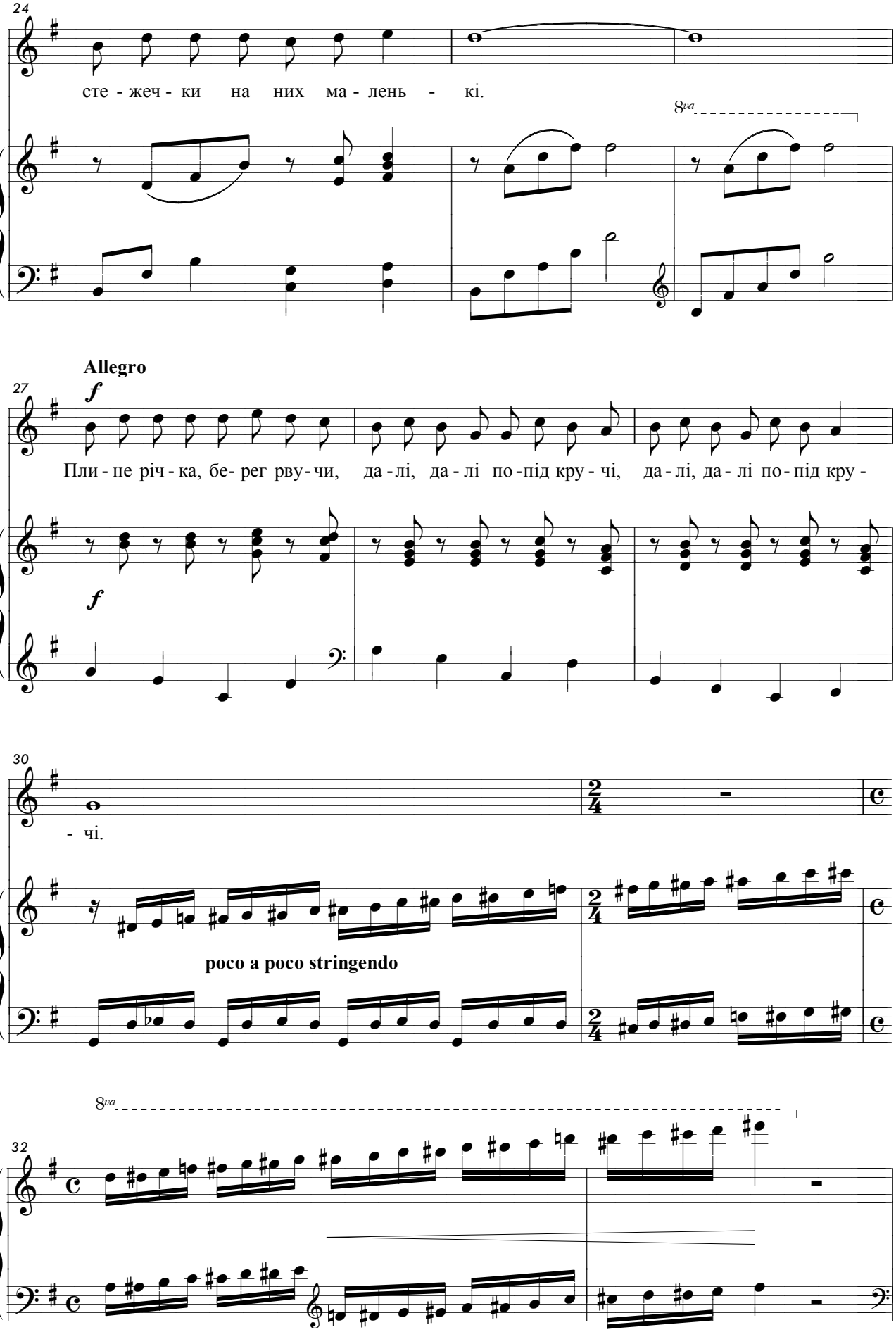
24
сте - жеч - ки на них ма - лень - кі.
8va
Allegro
27
f
Пли - не річ - ка, бе- рег рву - чи, да - лі, да - лі по - під кру - чі, да - лі, да - лі по - під кру -
f
30
- чі.
poco a poco stringendo
8va
32

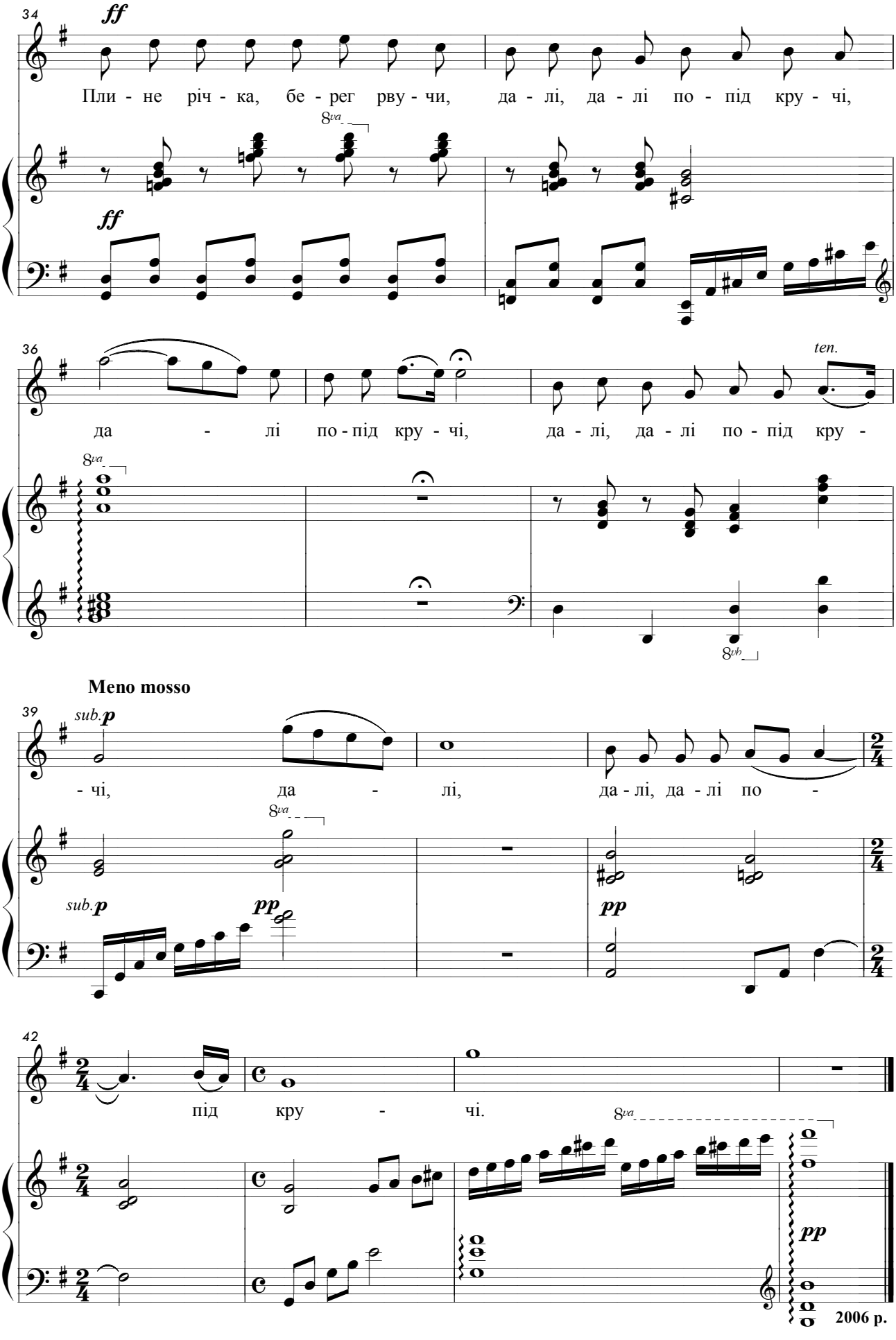
34
ff
Пли - не річ - ка, бе - рег рву - чи, да - лі, да - лі по - під кру - чі,
8va
ff
36
ten.
да - лі по - під кру - чі, да - лі, да - лі по - під кру -
8va
8vb
Meno mosso
39
sub.p
- чі, да - лі, да - лі, да - лі по -
8va
sub.p
pp
pp
42
під кру - чі.
8va
pp
2006 р.

Журавлині пісні

Світлій пам'яті Бориса Гмирі

Вірші Анни Канич **Музика Богдани Фільц**

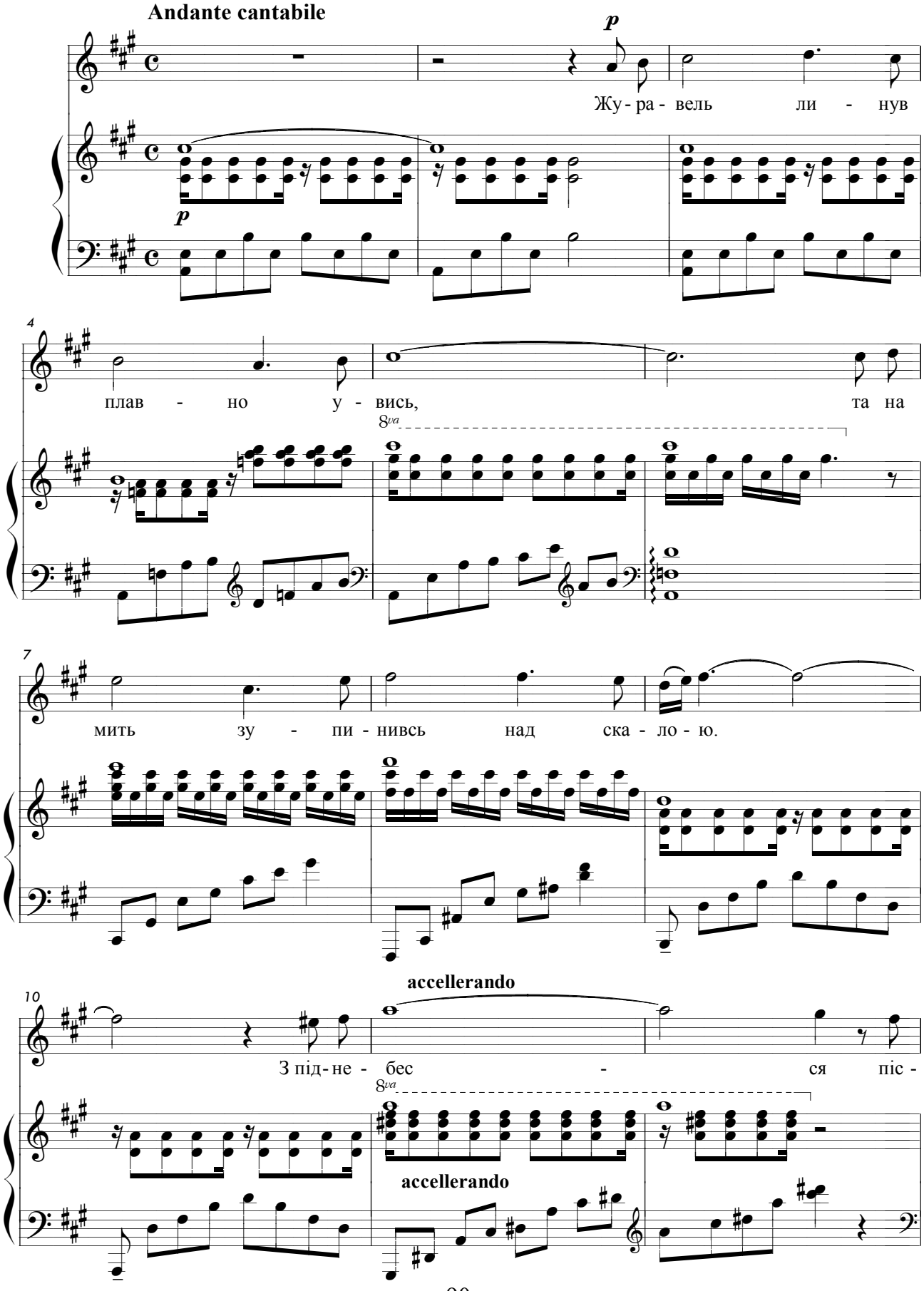

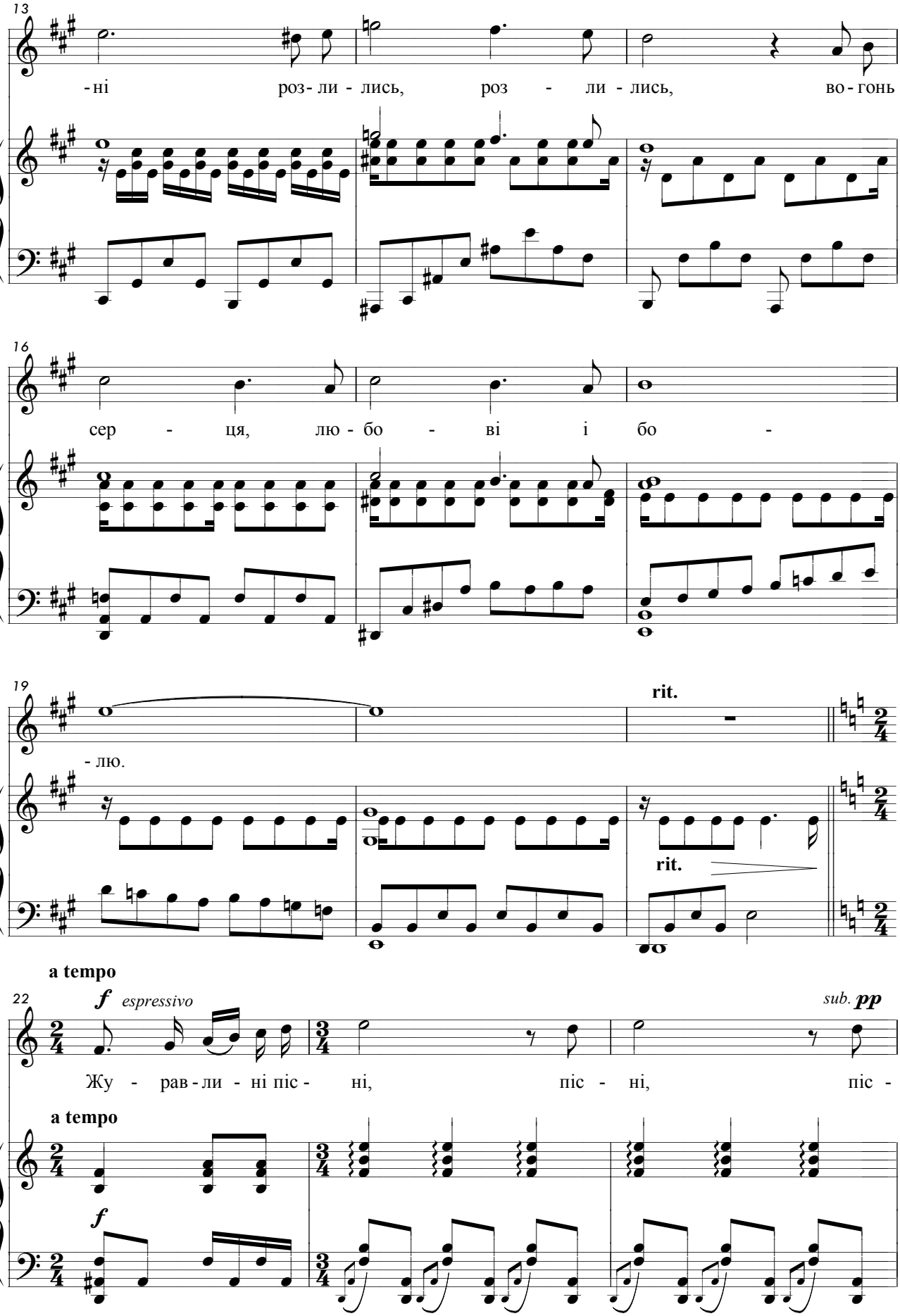
13
-ні роз- ли - лись, роз - ли - лись, во - гонь
16
сер - ця, лю - бо - ві і бо -
19
- лю.
rit.
rit.
a tempo
22
f espressivo
sub. pp
Жу - рав - ли - ні піс - ні, піс - ні, піс -
a tempo
f

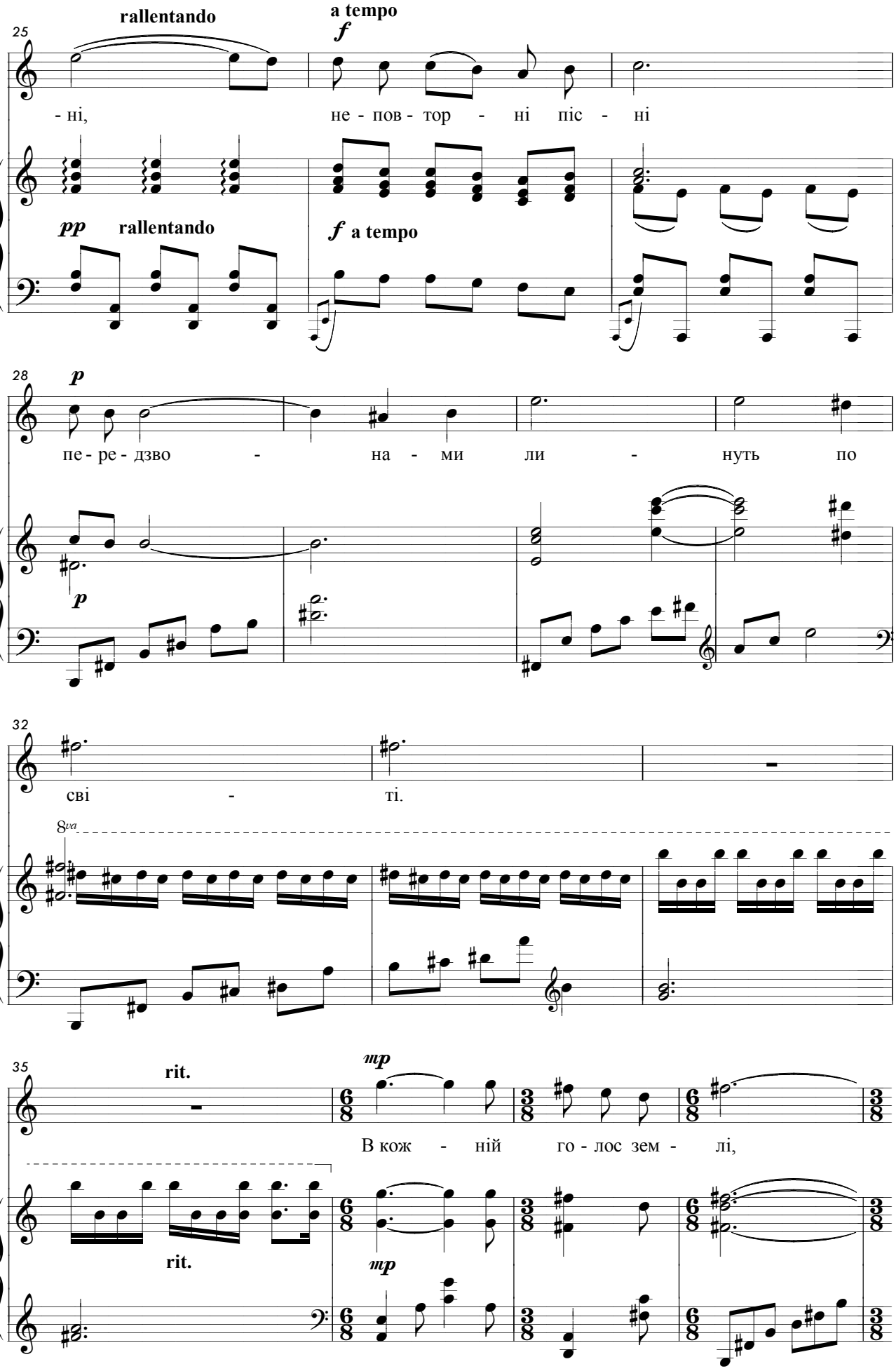
25
rallentando
a tempo
f
- ні,
не - пов - тор - ні піс - ні
pp
rallentando
f
a tempo
28
p
пе - ре - дзво - на - ми ли - нуть по
p
32
сві - ті.
8va
35
rit.
mp
В кож - ній го - лос зем - лі,
rit.
mp

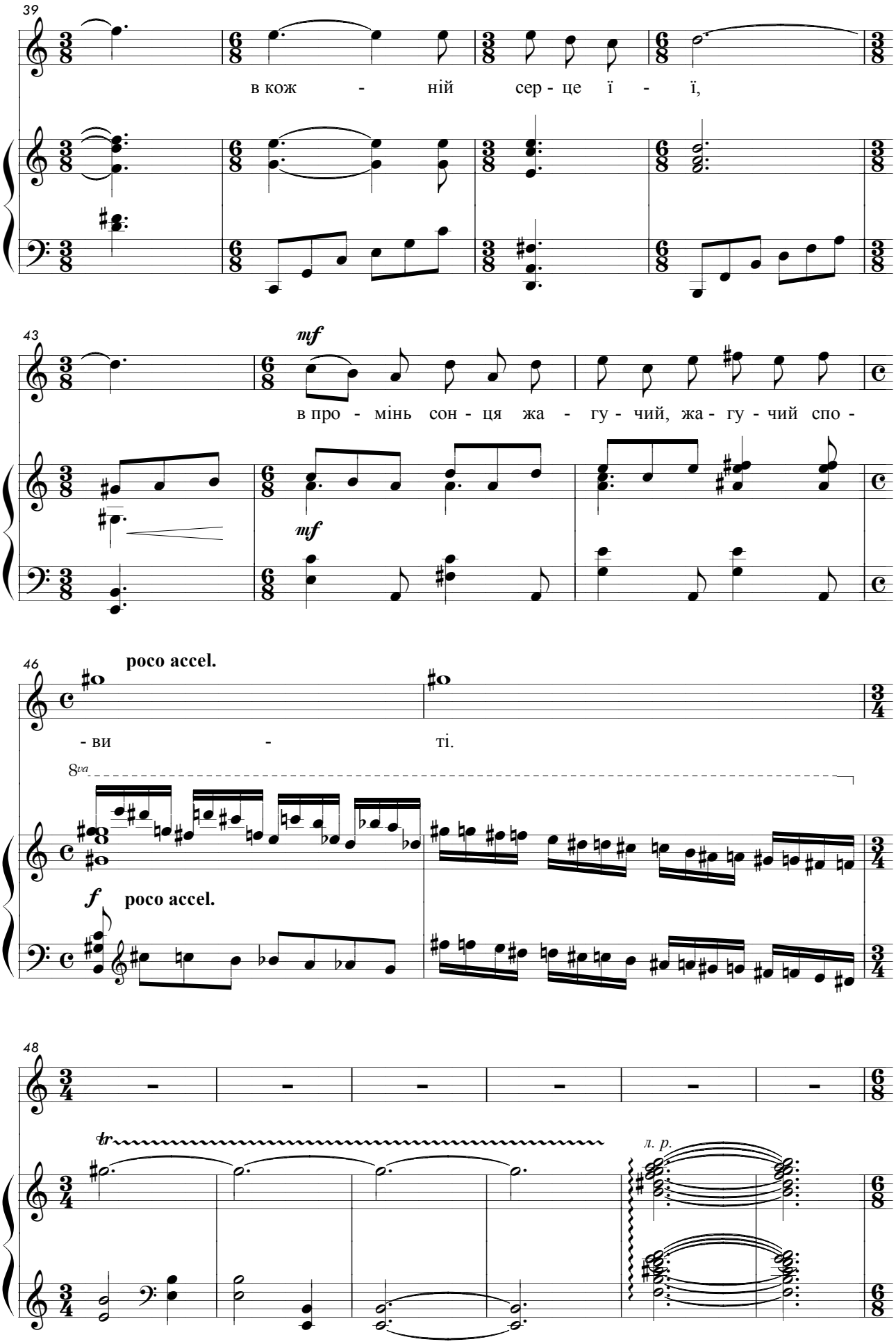
39
в кож - ній сер - це ї - ї,
43
mf
в про - мінь сон - ця жа - гу - чий, жа - гу - чий спо -
mf
46
poco accel.
- ви - ті.
8va
f
poco accel.
48
tr
л. р.

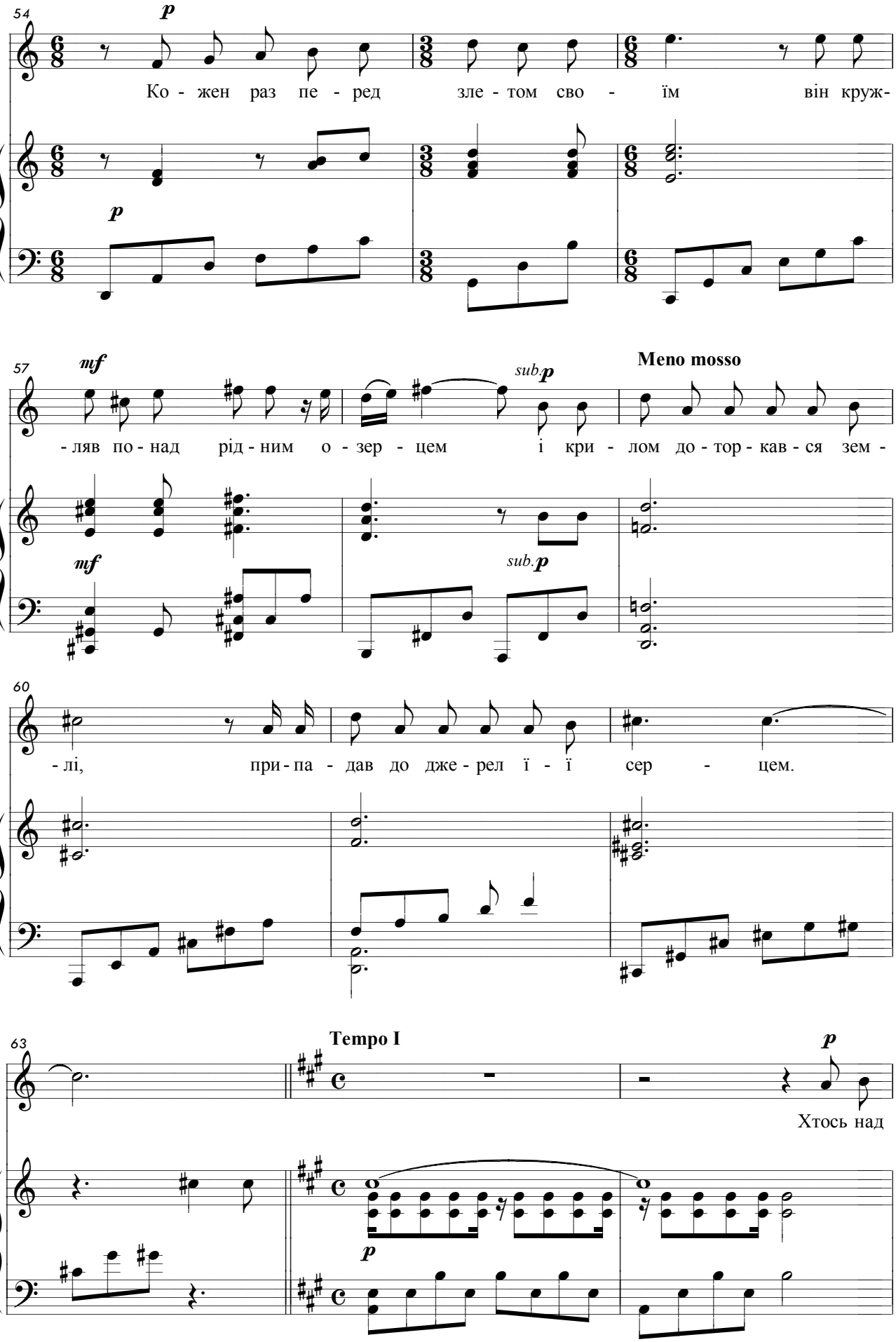
54
p
Ко - жен раз пе - ред зле - том сво - їм він круж-
p
57
mf
- ляв по - над рід - ним о - зер - цем і кри - лом до - тор - кав - ся зем -
sub.p
Meno mosso
mf
sub.p
60
- лі, при - па - дав до дже - рел ї - ї сер - цем.
63
Tempo I
p
Хтось над
p

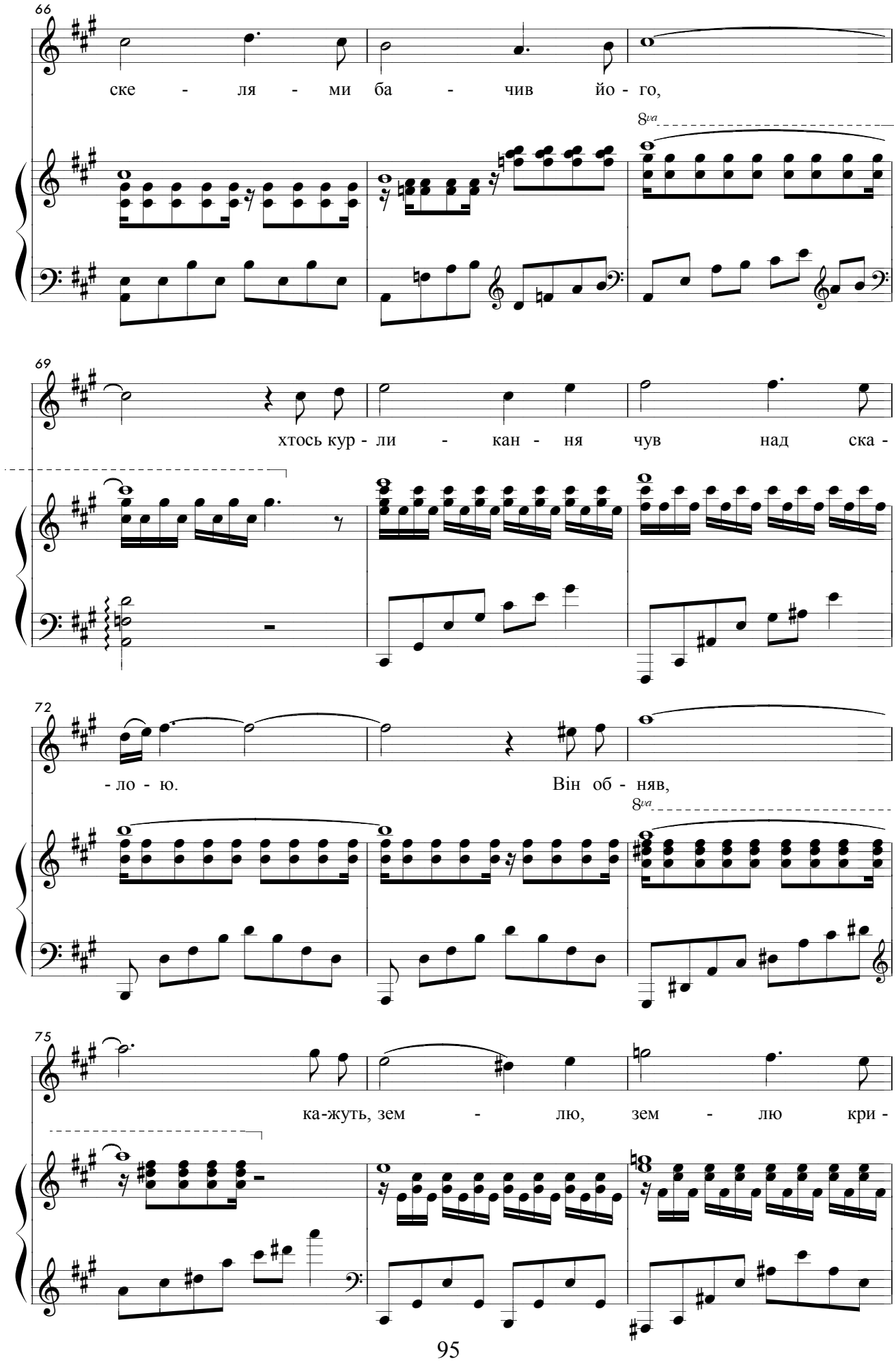
66
ске - ля - ми ба - чив йо - го,
8va
69
хтось кур - ли - кан - ня чув над ска -
72
- ло - ю.
Він об - няв,
8va
75
ка-жуть, зем - лю, зем - лю кри -

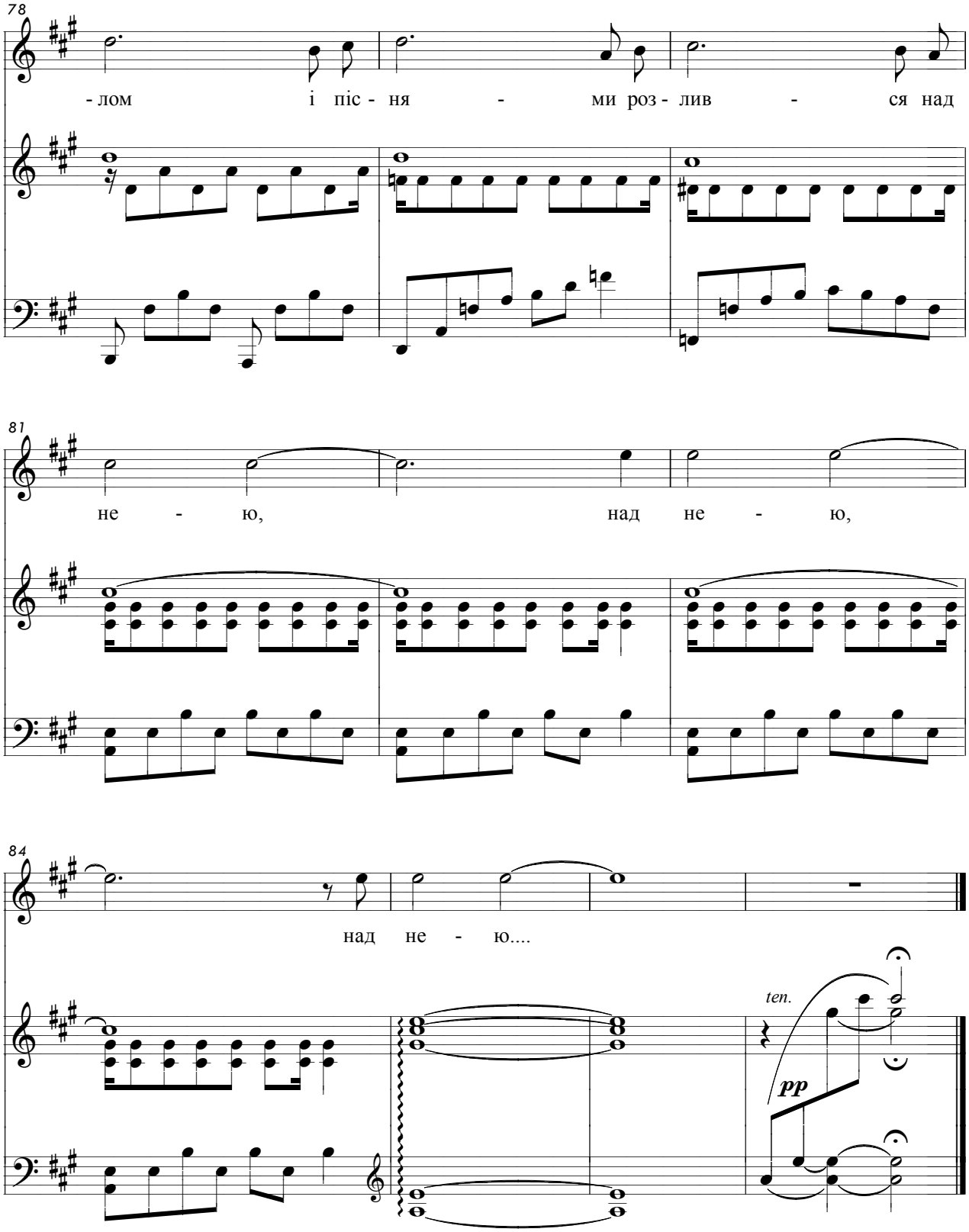

21 травня 2007 р.

Стоїть у ружах золота колиска

Вірші Ліни Костенко **Музика Богдани Фільц**

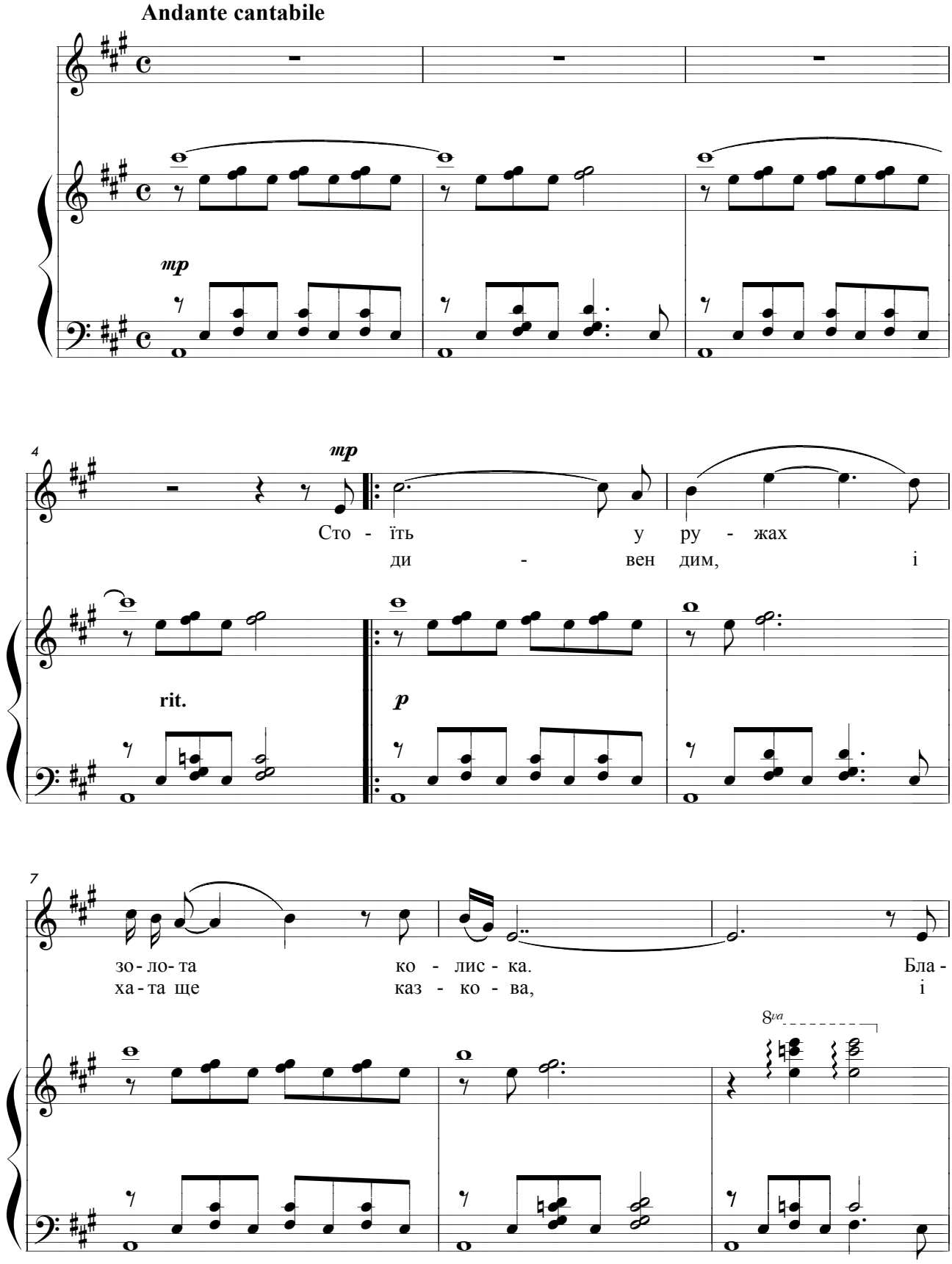

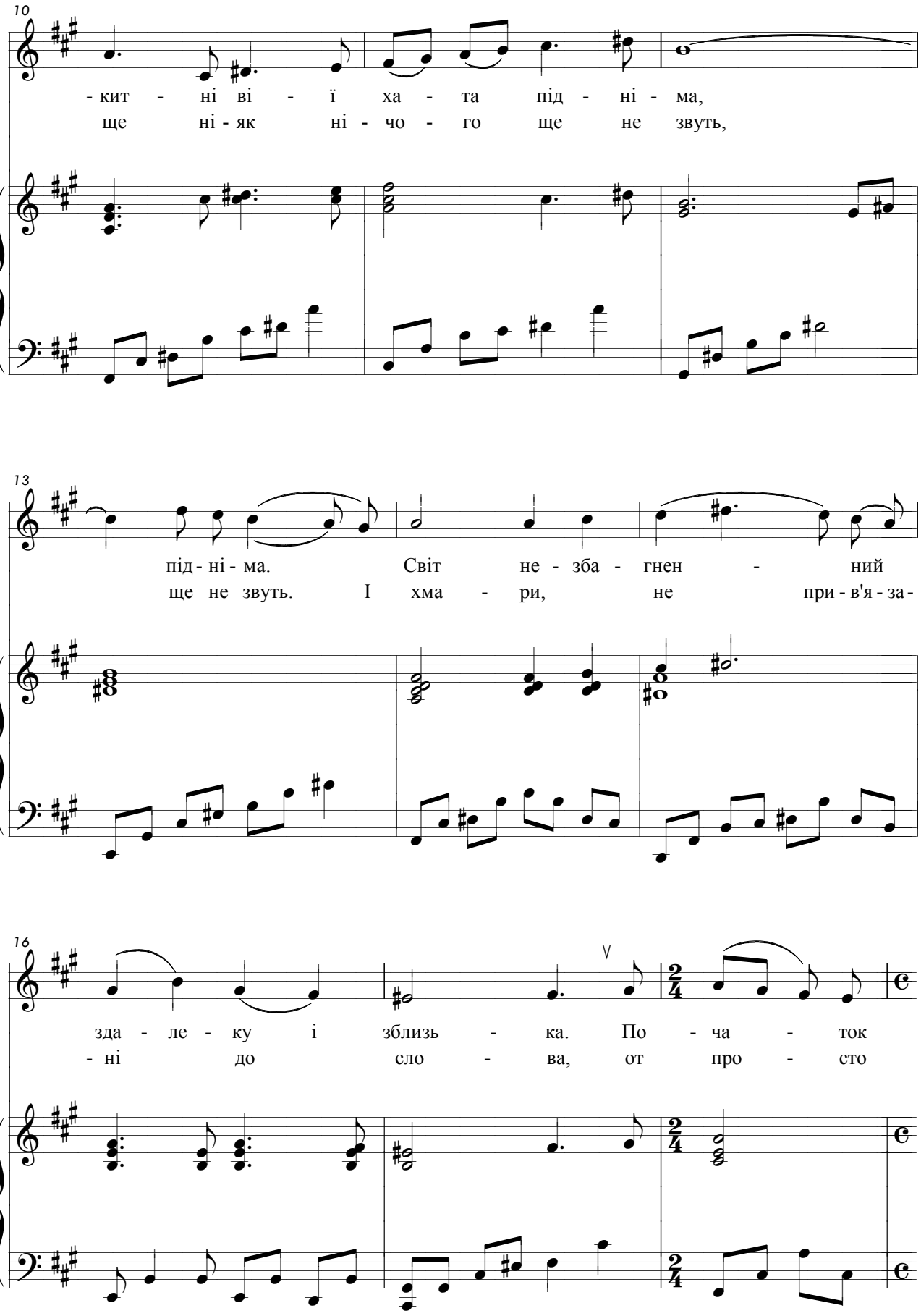
10
-кит - ні ві - ї ха - та під - ні - ма,
ще ні - як ні - чо - го ще не звуть,
13
під - ні - ма. Світ не - зба - гнен - ний
ще не звуть. І хма - ри, не при - в'я - за -
16
зда - ле - ку і зблизь - ка. По - ча - ток
- ні до сло - ва, от про - сто

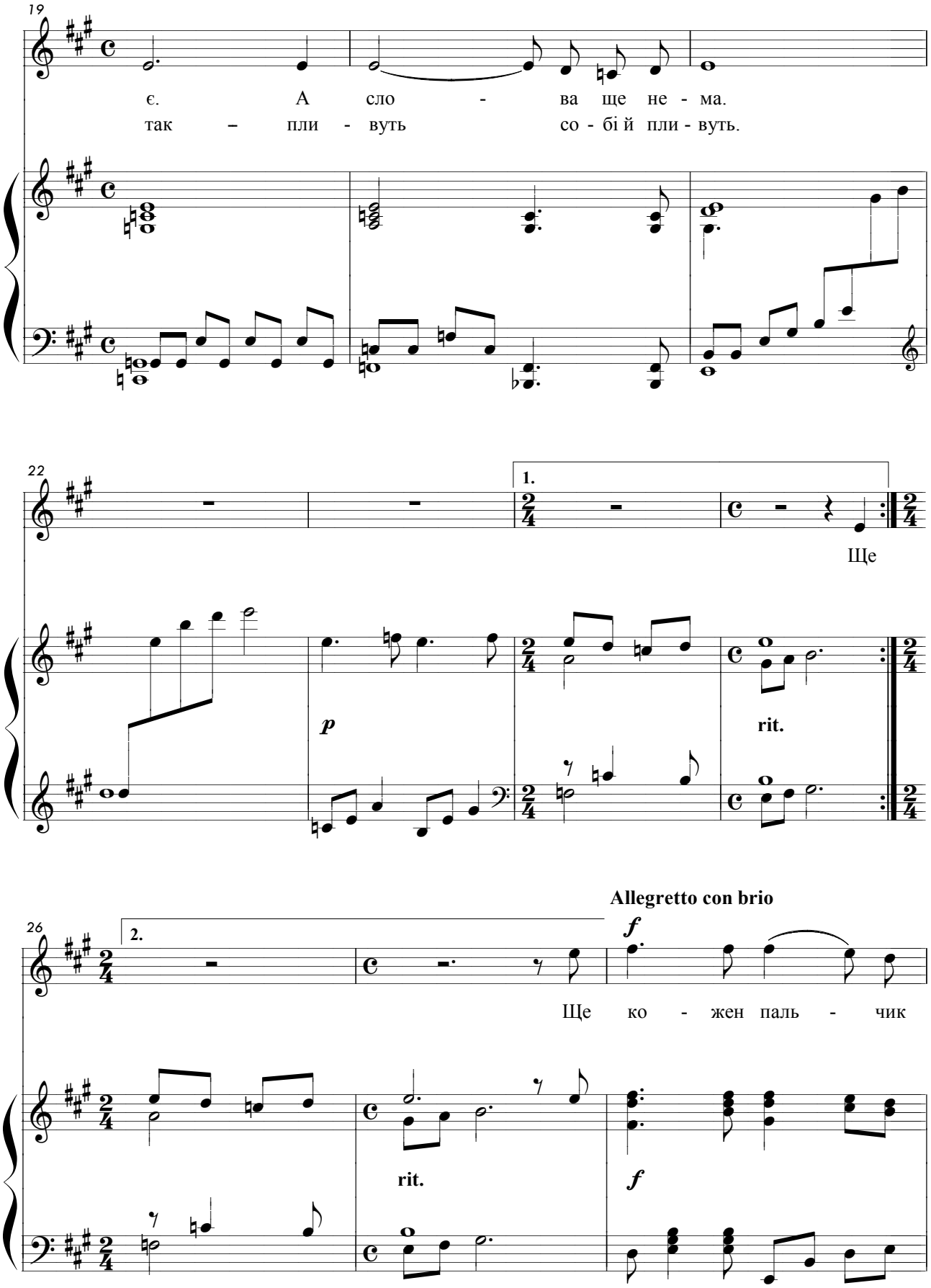
19
є. А сло - ва ще не - ма.
так – пли - вуть со - бі й пли - вуть.
22
1.
Ще
p
rit.
Allegretto con brio
26
2.
f
Ще ко - жен паль - чик
rit.
f

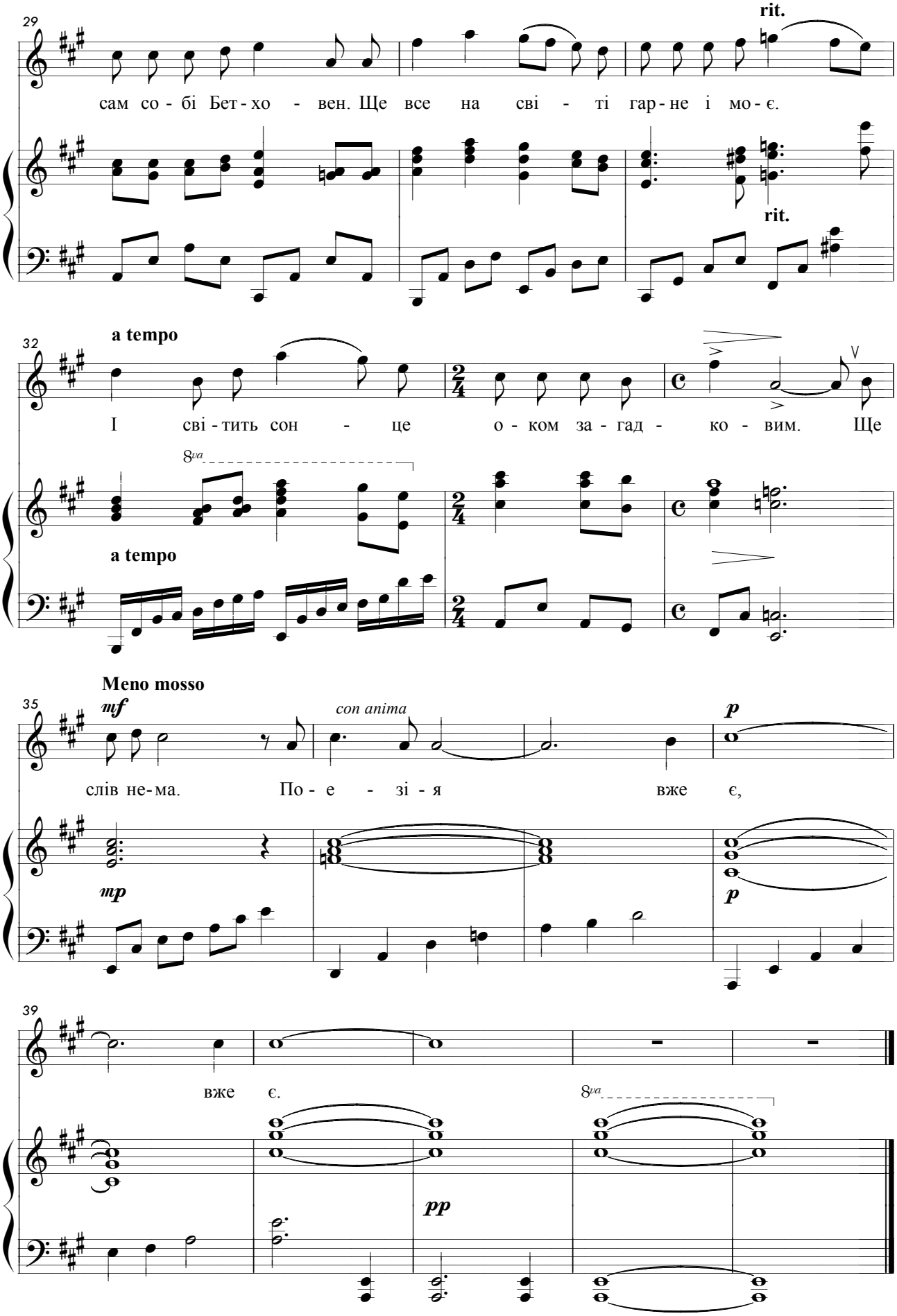

28 квітня 2016 р.

Ти пам'ятаєш, ти прийшов із пристані

Вірші Ліни Костенко **Музика Богдани Фільц**

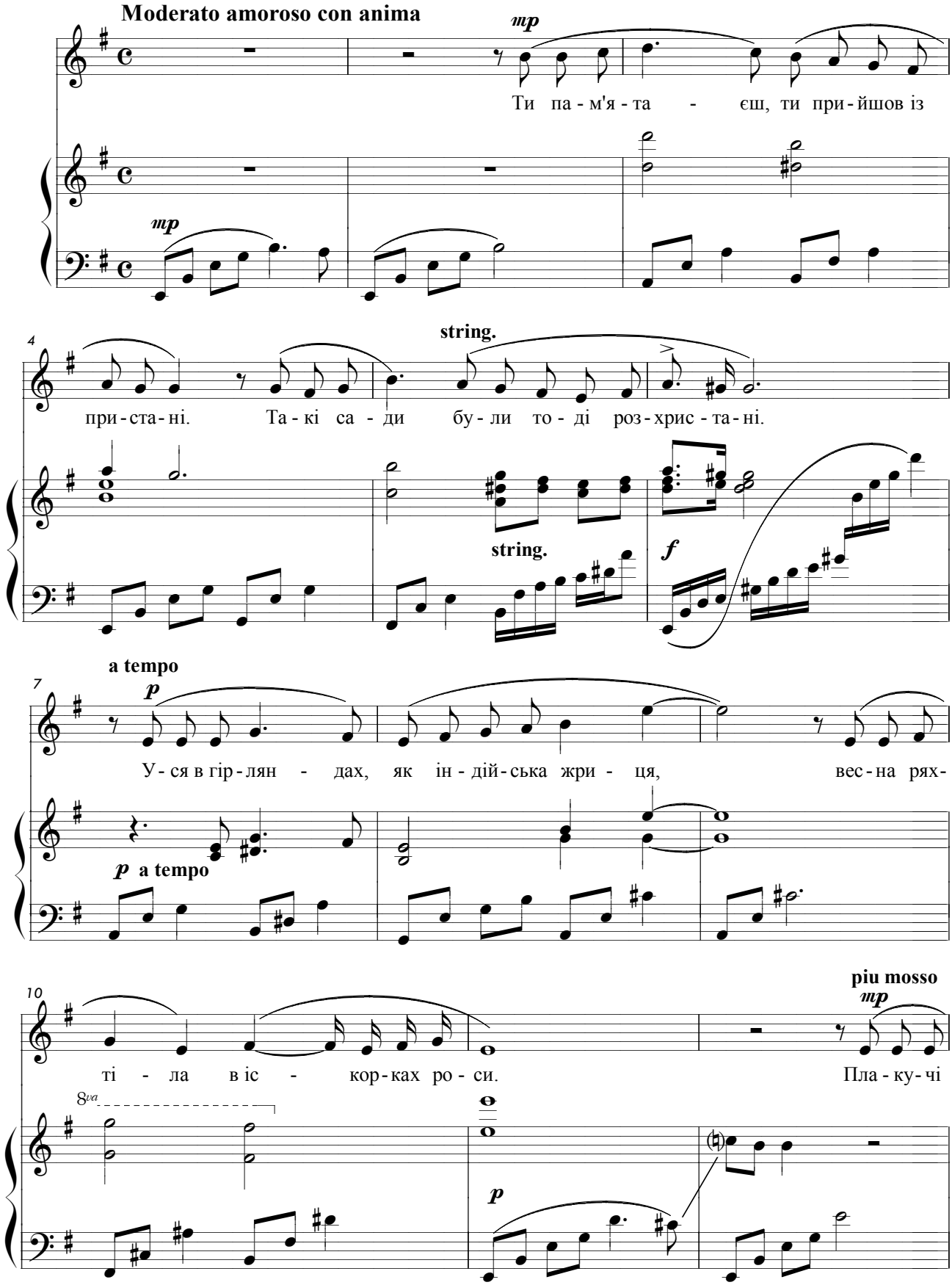

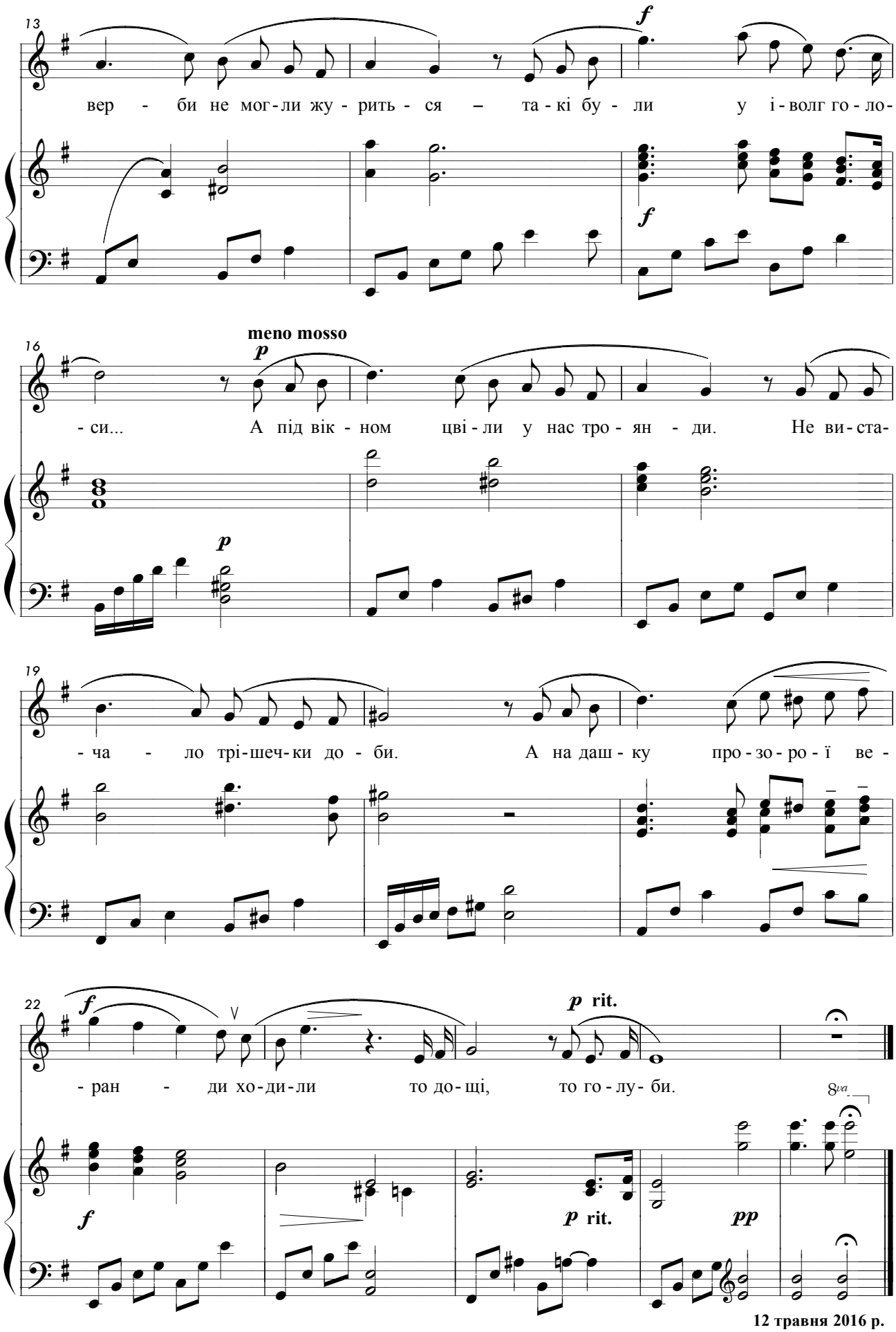

12 травня 2016 р.

Ах, скільки радості, коли ти любиш землю

Вірші Павла Тичини **Музика Богдани Фільц**

Allegro con brio

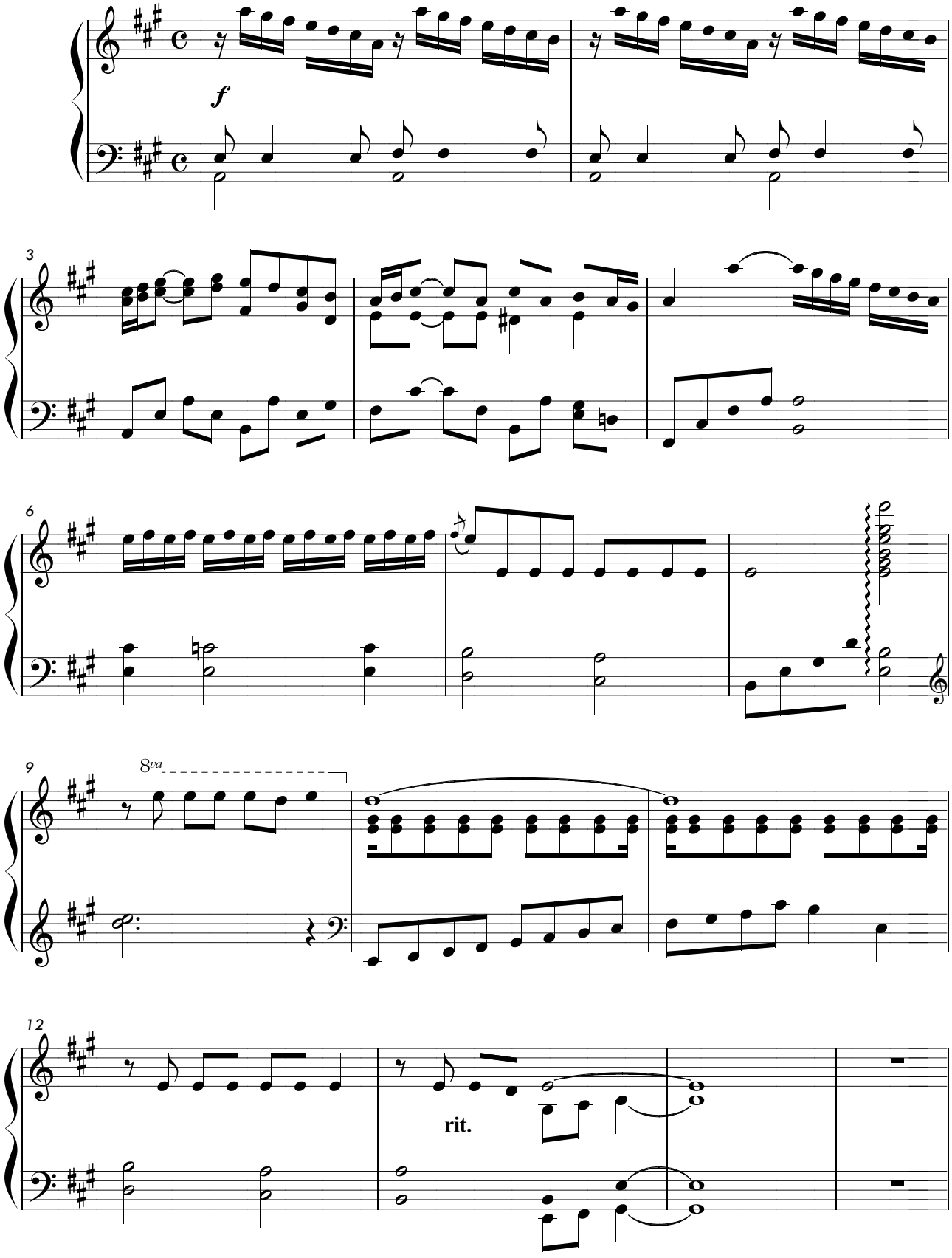

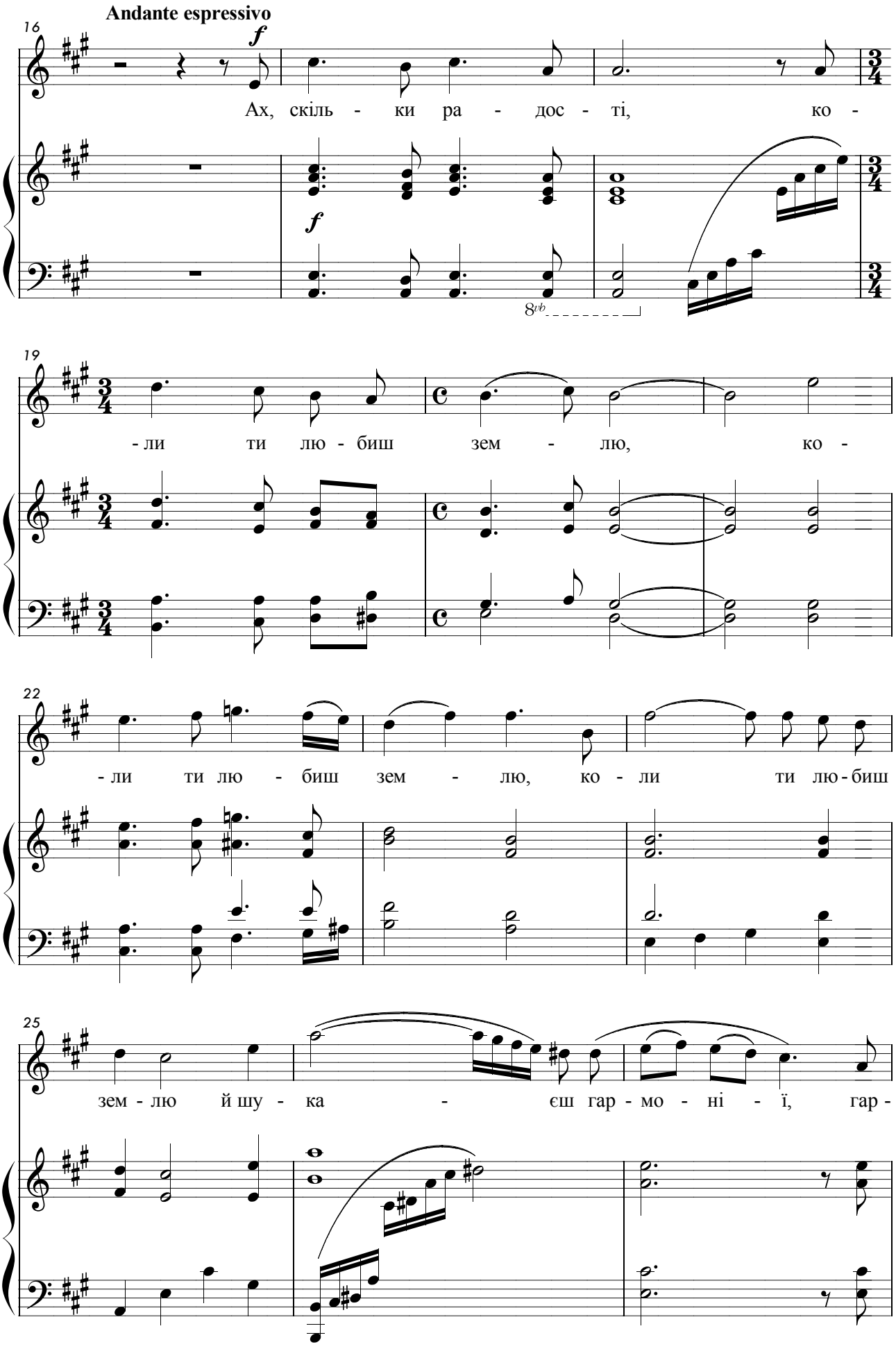
Andante espressivo
16
f
Ах, скіль - ки ра - дос - ті, ко -
f
8vb
19
- ли ти лю - биш зем - лю, ко -
22
- ли ти лю - биш зем - лю, ко - ли ти лю - биш
25
зем - лю й шу - ка - єш гар - мо - ні - ї, гар -

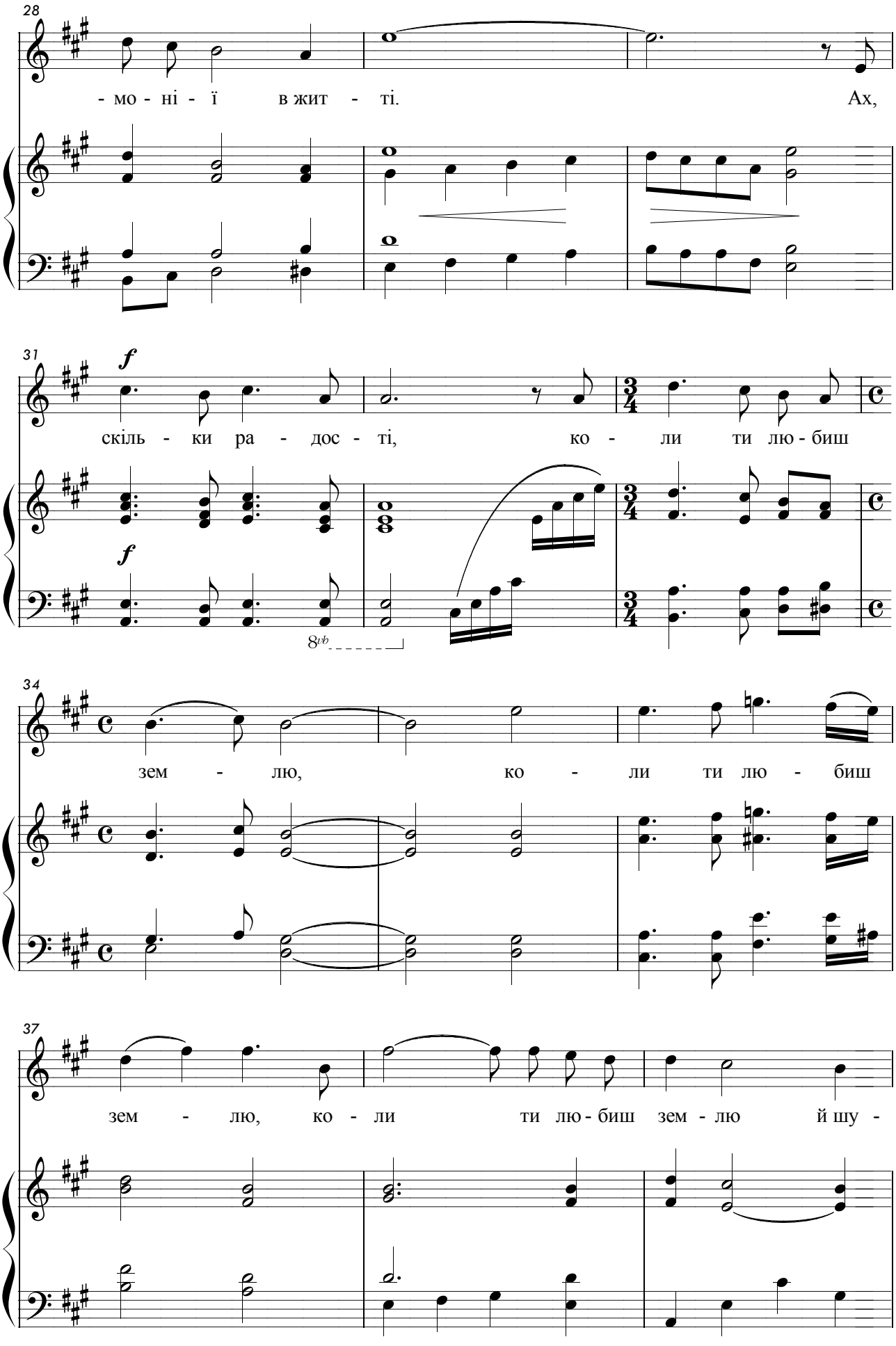
28
- мо - ні - ї в жит - ті. Ах,
31
f
скіль - ки ра - дос - ті, ко - ли ти лю - биш
f
8vb
34
зем - лю, ко - ли ти лю - биш
37
зем - лю, ко - ли ти лю - биш зем - лю й шу -

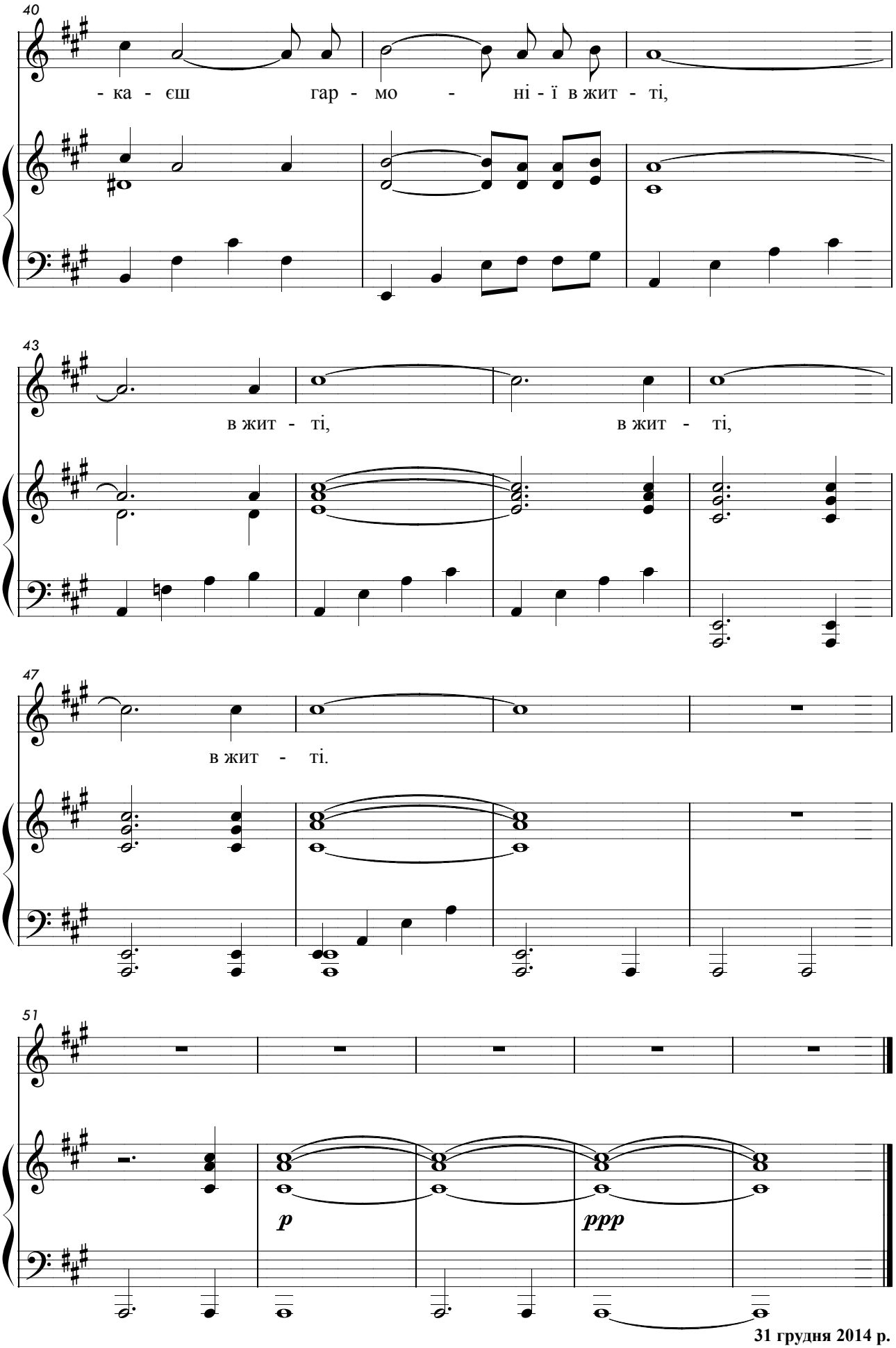

31 грудня 2014 р.

ЗМІСТ

Олександра Німилович. Переливи поетичних,
настроєвих і музичних барв у вокальній творчості Богдани Фільц 3
Богдана Фільц. Двадцять солоспівів на вірші українських поетів для голосу і фортепіано:
Твої очі як те море. Вірші Івана Франка. *Присвята Соломії Крушельницькій* 26
Сирітка. Вірші Тараса Шевченка. *Присвята Марії Байко* 28
Переливи барв. Вокальний цикл на вірші Святослава Гординського
Присвята Ігорю Соневицькому:
Липи 33
Вечір 39
Передосіннє 42
Преславна Приснодіво Богородице. *Присвята Ігорю Соневицькому* 46
Сни журавлині. Вокальний диптих на вірші Олександра Маландія.
Присвячений пам'яті відданого друга, чоловіка Миколи Мордюка:
Сни журавлині 49
Щастя 53
Осінні настрої. Вокальний диптих на вірші Павла Тичини 58
Гей, над горою стоїть верба 58
Ой не крийся, природо, не крийся 61
Вербова гілка. Вірші Максима Рильського 65
Десь шляхами Вкраїни. Вірші Бориса Терещенка 69
Зерно землі. Вірші Софії Майданської 73
Скриня. Драматична поема на вірші Софії Майданської 76
Оберіг. Вірші Олександра Маландія 83
Он ярочки зелененькі. Вірші Лесі Українки.
Присвята Раді Остапівні Лисенко 86
Журавлині пісні. Вірші Анни Канич. *Світлій пам'яті Бориса Гмирі* 90
Стоїть у ружах золота колиска. Вірші Ліни Костенко 97
Ти пам'ятаєш, ти прийшов із пристані. Вірші Ліни Костенко 101
Ах, скільки радості, коли ти любиш землю. Вірші Павла Тичини 103

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Богдана Фільц

ПЕРЕЛИВИ БАРВ

ДВАДЦЯТЬ СОЛОСПІВІВ НА ВІРШІ УКРАЇНСЬКИХ ПОЕТІВ

для голосу з фортепіано

Навчальний посібник
з навчальної дисципліни «Фортепіано»

Редактори-упорядники:
Олександра Німилович, Дзвенислава Василик
Набір і редагування нотного тексту
Дзвенислава Василик
Дизайн обкладинки
Олег Лазебний
Технічний редактор
Василь Герман

Здано до набору 02.06.2020 р. Підписано до друку 22.06.2020 р.
Гарнітура SchoolBook. Формат 60x84 1/8.
Друк офсетний. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 12,55. Зам. № 814
Наклад 300 примірників

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 2509 від 30.05.2006 р.

Друк ПП «ПÓСВІТ»
Адреса: вул. І. Мазепи, 7, м. Дрогобич, 82100 Україна
тел.: (03244) 2-23-35, 3-38-50.
E-mail: posvitdruk@gmail.com

… Знайомство з музичною творчістю Богдани Фільц – багатьма хорами, солоспівами, інструментальними п'єсами – залишає враження зустрічі з мистецтвом напрочуд щирим, красивим, позначеним печаткою живого, природного таланту… Композиції Богдани Фільц – зразки високого професіоналізму, результат кропіткої праці, продуманого аналізу творчого задуму і, відповідно, вибору тих чи інших виражальних засобів. Мистецтво звернене до людей, до рідного народу – таке визначення може з повним правом послужити характеристикою її творчих пошуків і звершень.

Марія Загайкевич

Духовні твори Богдани Фільц – нове прогресивне явище…, це жива достойна музика, що наче йде з глибин щирого українського серця. Здатність Богдани Фільц яскраво урізноманітнити переживання однієї події з різних сторін дозволяє їй створювати композиції, що нагадують вишивані полотна, де сюжетна лінія барвисто розквітчується щоразу іншими кольорами.

Мстислав Юрченко

Крім високого музичного рівня творчість Богдани Фільц характеризують оригінальність, свіжість, простір і неповторний клімат, які приваблюють і зачаровують як виконавців, так і слухачів.

Ольга Попович